

‘İlk kez yayınlanan belgelerle...’

Vatanında Cüda’ İstiklal Şairi

KOD ADI: İRTİCA-906

Mehmed Akif Ersoy

Muharrem COŞKUN

GAZİOSMANPAŞA BELEDİYESİ

Vatanında 'Cüda' İstiklal Şairi
MEHMED AKİF
KOD ADI: İRTİCA-906

Gaziosmanpaşa Belediye
Başkanlığı Adına Sahibi:
Hasan Tahsin Usta

Yazar:
Muharrem Coşkun

Editörler:
Ecmel Müjgan
Esile Mübeccel

Tashih:
Şerif Huzeyfe

ISBN:
978-605-86384-1-9

Grafik Tasarım:
Cüneyt Gürler / Forart

Baskı: Forart Basımevi
Gaziosmanpaşa Belediyesi
www.gaziosmanpasa.bel.tr

Aralık - 2014, İstanbul

'İlk kez yayınlanan belgelerle...'

'Vatanında Cüda' İstiklal Şairi

KOD ADI: İRTİCA-906

Mehmed Akif Ersoy

Muharrem COŞKUN

İÇİNDEKİLER

Önsöz	9
Eski Türkiye'nin Utanç Vesikaları	10
Artık Burada Duramıyorum	12
Kanaatleri Değiştiren Önder	15
Yarın Sabah Yola Çıkıyoruz	17
İhtilâsmlı Mazıye Ağıt; Bülbül	18
Cephelerde Dağıtılan Vaaz	20
Nasrullah Kürsüsü'nde	23
El Cezire Kumandanı'ndan Teşekkür Telgrafı	25
İstiklal Marşı'nın Mlhverl	25
İstiklal Marşı	26
Şefik Kolaylı'dan Mühtlş İrfıaat	28
Anı ve Mühim Bir Haber: Cumhuriyet	29
Akif'i Sarsan Manzara	31
Kahramanlıktan Hainliğe Doğru	31
'Hey Gdl Günter' Döneml	33
'Ya Rab, Beni Erken Getireydin, Ne Olurdu'	35
O Günteri Nasıl Tahmın Edebilirdi ki	37
Safahat'ın Baskısı 15 Yıl Yapılmadı	38

İstiklal Şairi'ni Vatanında Cüda Yapan Resmi Vesikalar

Utandıran Dosya Adı: İrtica-906	43
Gitmekle de Takibattan Kurtulmamış	44
117'nin 28 Ağustos/935 Tarihli ve 3 No'lu Raporundan	47
Saygı Görmesine Bile Tahammül Edilemedi	49
117'nin 28 Ağustos/935 Tarihli ve 5 No'lu Raporundan	51
'İstanbul'a Neden Geldi, Araştıralım'	52
Tahkir ve Tezyif Dolu Satırlar	54
'Neden ve Hangi Saikle Vize Verildi	62
'Rejlm Aleyhine Sözlerini Araştırın'	64
O'nu Evine Alan Kişileri Araştırın	66
Hasta Yatağında Tahkir Altında	70
Kaldığı Apartmanın Sahibinin Siyasi Görüşü	72
'Siyasal Fenalıkları Yoktur'	74
'Neden Vize Verdik, İzah Edeyim'	76
oğlunu Türkiye'ye Askere Gönderdi	78
'Mutaassıp Guruhla Temas Ediyor'	80
'Görüştüğü Cemil Berakat Kımdır, Araştırın'	82
'Kanaatim; Yudumuz için Fehl ikeli Değil'	84
'Gölgeler Geldi, Yurda Sokalım mı'	86
'Akif'in Kitapları Kanuna Muhaliftir'	88
'Safahat için Karar Çıkarırmısınız'	90
'Safahat'a El Koyun ve İmha Edin'	94
'Kitapları Mahrecline Geri Gönderin'	98
'Arap Harfleriyle Basılmış İrticacı Kitap'	100
'Şehre Çıkarılır Çıkarılmaz El Koyun'	102
O Kitaplar Romanya Vapuruyla Geri Gönderildi	118
'Sair Mehmed Akif Ölmüştür'	120
'16 Haziran'da Geldi, Mesleği Profesör'	124
'Dind ve Ümmetçi, Gençlere Zararlı'	126
'Mezari için Para Toplayan Gençl Araştırın'	128
'Tören Yapmayın, sadece Çiçek Bırakın'	134
'Akif Gecesi'nde İrticai Davranış Gösterildi'	146
'İrticanın Bu mu Manası'	153
Kur'an-ı Kerim Meali Sözleşmesi (1925)	154
Kur'an-ı Kerim Meali ve Tefsiri için Yapılan Sözleşme	157
Mehmed Akif'in Osmanlı'daki Sicil Kaydı	158
Osmanlı Devleti'ndeki Sicil Kaydı, 'Akif Efendi' Diye Başlıyor	159
En Çetin Dönemde Mücadele ile Geçen Bir Ömür	163
'Cüda Gıbylm Ceddmln Dıyarında'	167

YAZAR HAKKINDA

Muharrem Coşkun 1976 yılında Şebinkarahisar'da doğdu. Lisans eğitimini Sosyoloji bölümünde yaptı. 1995 yılında gazeteciliğe başladı. Milli Gazete, TV5, Vakit Gazetesi ve Hilal TV'de çeşitli görevlerde bulundu. Yakın tarihle ilgili dosya ve belgeseller yaptı, araştırma/incelemelere imza attı. Yerli ve yabancı pek çok önemli isimle söyleşiler yaptı. 'Türkçe Ezan ve Dine Müdahale'nin Öyküsü: **GARP İZİ** Belgeseli (4 Bölüm) ulusal kanallarda yayınlandığı günlerde büyük yankı uyandırdı (2005). Anadolu'nun bir köyünde yaşamış olan Şerif Coşkun'un, cumhuriyet döneminde yaşadıklarını anlatan '**Bilge Köylü**' belgeseli de farklı bir yapım oldu (2008). Coşkun ayrıca, çeşitli TV kanallarında tartışma programı da sundu. Muharrem Coşkun, belgesel çalışmasını, 1908'de Eşref Edib Fergan ve Mehmed Akif Ersoy tarafından çıkarılan, 'İslamcı Sırat-ı Müstakim/ Sebilürreşad gazetesinin öyküsüyle sürdürdü. '**Yoldaki Çığır; Sebilürreşad..**' Dört bölümden (120 dakika) oluşan belgesel TRT'de izleyici ile buluştu (2012). Yoldaki Çığır, Türkiye Yazarlar Birliği (TYB) tarafından '2013 Yılı En İyi TV Belgeseli' seçildi. Daha çok yakın tarih araştırmalarıyla dikkat çeken Coşkun, halen yakın tarih üzerine kitap ve belgesel çalışmalarını sürdürüyor. Muharrem Coşkun'un yayınlanmış bir de kitabı bulunuyor. Arapça, İngilizce ve Osmanlıca bilen Muharrem Coşkun halen STAR Gazetesi'nde Politika Editörü.

*Viranelerin yasçısı baykuşlara döndüm,
Gördüm de hazanında bu cennet gibi yurdu.
Gül devrini bilseydim onun, bülbül olurdum;
Ya Rab, beni evvel getireydin ne olurdu? ...*

(Mehmed Akif Ersoy-1935)

'Gün oldu ki Akif'i sevmek bile 'Cesaret'ti. Dostları bile
bazen O'nu gizli sevdiler.'

(Mithat Cemal Kuntay-1939)

ÖNSÖZ

Milli Şairimiz Mehmed Akif Ersoy ile ilgili elbette bugüne dek çok şey yazılıp çizildi, belgeseller yapıldı. Yakın tarihimizin bu önemli şahsiyeti hakkında hazırlanan elinizdeki eserde ise belki de ilk kez bilmediğimiz ve görmediğimiz hakikatler çok özel resmi belgelerle ortaya konulmuş olacak.

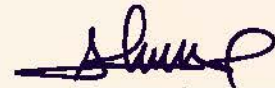
Şunu biliyoruz ki; bugün huzur ve barış içerisinde yaşadığımız topraklar üzerine kurulmuş bağımsız bir devletimiz varsa, bunu hiç kuşkusuz en başta aziz şehitlerimize borçluyuz.

Ancak Milli Mücadele zaferini sadece top ve tüfikle yani maddi kaynaklarla açıklamak eksik ve hatalı olacaktır. Bu, en başta; büyük mücadelenin manevi cephesini örgütleyen, ruh veren, ateşleyen binlerce isimsiz kahramanımıza da haksızlık sayılacaktır. Mehmed Akif Ersoy ise işte bu manevi cephenin güçlenmesinde etkili olmuş, kanaatleri değiştirmiş ve bizzat çalışmış maruf isimlerin belki de en başında yer alıyordu.

Özellikle Yunanlıların, 14 Mayıs 1919'da İzmir'e ayak basmasıyla birlikte, milletin ümitsizliği de artmış, onları yeniden harekete geçirecek, heyecanlandıracak ve cepheye gönderme azmini oluşturacak bir kıvılcıma ihtiyaç vardı. Mehmed Akif'in, 'Artık burada duramıyorum, Harekat-ı Milliye'nin başladığı cepheye geçiyorum' diyerek İstanbul'dan ayrılışı, önemli bir dönüm noktasını da oluşturmuştu. İlk zamanlar İttihat ve Terakki'nin yeni bir oyunu olarak algılanan Kuva-yı Milliye hareketleri, Akif'in Anadolu'ya geçmesiyle yeni bir boyut kazanmış, kanaatler de önemli ölçüde değişmişti. Akif kimi zaman isyanları bastırmak, kim zaman da halkı milli mücadeleye davet için il il gezmişti. Vaazlarını içeren Sebilürreşad gazetesi de cephelerde Mehmetçiğe dağıtılmıştı.

Ne hazindir ki; milletimize İstiklal Marşı gibi bir eseri de kazandıran Şair'e karşı, devlet tarafından zaferden sonra farklı bir tavır alınacaktı. 1925'te Mısır'a gitmek zorunda kalan Akif'in, vefat edeceği 1936'ya kadar yurt dışında dahi izlettirildiği, yurda döndükten sonra da 'sakıncalı', 'mürteci' ve 'tehdit' muamelesi gördüğü bizzat resmi belgelerden anlaşılıyor. 'Vatanında Cüda' yapılan, O büyük vatansever aleyhinde toplanan resmi belgelerin dosyasını ise, 'İrtica 906' şifresi oluşturuyordu.

En buhranlı dönemde, yoksulluk içerisinde dahi milletin ve vatanın istiklali için hiç bir fedakârlıktan kaçınmayan Milli Şairimizle ilgili belgeleri içeren bu eseri okurken hayretler içerisinde kalacaksınız. Mehmed Akif'le ilgili bilinmeyen gerçekleri yüzümüze çarparcasına anlatan belgeleri ortaya çıkaran değerli Araştırmacı Gazeteci kardeşim Muharrem Coşkun'la, eserde emeği geçen herkese teşekkür ediyor, Gaziosmanpaşa Belediyesi olarak böyle bir eserin gelecek nesillere ulaştırılmasına vesile olmaktan büyük mutluluk ve onur duyuyoruz.

HASAN TAHSİN USTA
Gaziosmanpaşa Belediye Başkanı

'ESKİ TÜRKİYE'NİN UTANÇ VESİKALARI

İstiklal Marşı'mızın yazarı, Milli Mücadele'de vaazları cephelerde dağıtılan, Kurtuluş Savaşı'nı veren Meclis'te milletvekilliği yapan, Anadolu'da isyanları bastırmak için il il gezerek halkı İstiklal Savaşı'na çağıran Mehmed Akif'in, günün birinde kendi ülkesinde 'sakıncalı', 'mürteci' 'tehdit' durumuna düşürüleceğini kim tahmin edebilirdi ki?.. Üstelik de çok kısa bir süre sonra... Çoğu zaman tartışınız;

- Mehmed Akif, Mısır'a neden gitti?
- Neden 11 yıl ülkesine dönmedi?
- Yazdığı Kur'an mealini neden teslim etmedi?
- Gerçekten peşine hafiyeler takıldı mı?
- Hilafet, şapka, cumhuriyet ve yöneticileri için neler düşündü, hangi ifadeleri kullandı?
- Daha da önemlisi, Cumhuriyetin ilanı sonrası, 'İslamcı/dindar' bir şair olan Mehmed Akif'e yeni rejim nasıl bakmıştı?
- O bu ülkede kalsaydı, kadim dostu Eşref Edib Fergan gibi İstiklal Mahkemeleri'nde yargılanır mıydı? ..
- Gittiği yad ellerde Türkiye, Milli Şairi'ne neden sahip çıkmamıştı?
- Hastalık ve yoksulluğun pençesinde kıvranan Akif'i rejim nasıl izletmişti?

Ve daha onlarca soru..

Karanlık ve lanetli yıllar

İşte elinizdeki bu eserde, ilk kez yer alacak gizli/resmi belgeler, bu sorulara önemli ölçüde cevap veriyor. Bizzat Devlet Arşivleri'nde bulunan, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Teşkilatı ve istihbarat kaynaklarının tuttuğu belgeleri incelerken, bu ülkenin İstiklal Şairi'nin dahi vatanında nasıl 'Cüda' durumuna düşürüldüğünü, tahkir ve tezyif edildiğini hayretler içerisinde göreceksiniz.

Belgelere ulaştınca, itiraf etmeliyim ki; içim bir kez daha burkuldu, günlerce uyuyamadım... Bir kez daha ceberrut, milletin değerlerini tehdit gören 'Eski Türkiye' ile utandım.. İnanamadım, okudum, bir kez daha en baştan okudum.. Hazindir ki; yüzümüze çarpan gerçek şuydu; bir milletin İstiklal Şairi, 'İrtica-906' dosyası ile vatan haini gibi izlenmiş, vatana bu kadar emeği geçen bir insan çeşitli ithamlarla yaftalanmıştı.. Dahası yazdığı kitaplar bu ülkeye sokulmamış, Safahat'ı için 'imha edilmesi' talimatı dahi verilmişti. Belgeler 'Eski Türkiye'nin bir gerçeği idi ve o gerçek tüm çıplaklığı ile yüzümüze çarpıyordu. Belgeler arasında gözlerim, Milli Şair'e yardım edildiğini, maaş ödendiğini, taltifle ödüllendirildiğini, yurda dönüşünde törenle karşılandığını, O'na yakışır bir merasimle ebediyete uğurlandığını gösteren bir satır da aradı.. Aradı, aradı... Ama nafile.. Hüzüün ve utançla gördüm ki ben çok büyük beklenti içerisinde girmiştım..

Aslına bakarsanız, bu belgeler yakın tarih üzerine üç belgesele imza atmış bir kimse olarak beni bile şaşırttı. Zira bu belgeler bizim ısrarla anlatmak istediğimiz, ama birilerinin de ısrarla anlamak istemediği 'Eski Türkiye' günlerinin utanç vesikalarıydı..

Uz atmaya gerek yok; belgeler bir kez daha gösteriyor ki; korku imparatorluğunda İstiklal Şairi de olsa, kolonizmi, batıcılığı kabul etmeyen, dindar olan herkesi tehdit olarak gören bir mekanizma kurulmuş..

Belgeler açıkça ortaya koyuyor ki; İstiklal Şairi eğer 1925'te Mısır'a gitmemiş olsaydı, ülkesinde İstiklal Mahkemeleri'nde pek ala yargılanabilirmiş. Belgeleri görünce, kendinizi; 'İyi ki o karanlık yıllarda Mısır'a gitmiş ve bizi o utançtan olsun kurtarmış' diyorsunuz..

Belgelerde neler var?

1925-1964 tarihleri arasında tutulan resmi belgelerde;

- Mısır'da bulunan Mehmed Akif hakkında yazılan istihbarat takip raporları..
- Şapka, hilafet, laiklik için neler söylediği,
- Safahat isimli eserinin nasıl toplatılıp imha edildiği,
- 'Gölgeler' eserinin bu ülkeye sokulmadığı,
- Kendisiyle görüşenlerin dahi nasıl fişlendiği,
- Kanseri tedavisi görünürken bile takibata tabi tutulduğu,
- Cenazesine katılanların bir bir tespit edilip fişlendiği,
- Vefatından sonra dahi O'nun adına yapılan anma programlarının soruşturulduğu..

Ve daha onlarca detayı, belgeler yardımıyla dikkatlerinize sunmaya çalıştık.. Şükrü Kaya'nın İçişleri Bakanı, İsmet İnönü'nün Başbakan ve Mustafa Kemal Atatürk'ün Cumhurbaşkanı olarak görev yaptığı dönemde hazırlandığı anlaşılan belgelerin tarihleri ise 1935 ile 1937 arasında yoğunlaşıyor. İlginçtir; Mehmed Akif'in vefatından yıllar sonra, 1961 ile 1965 yılları arasında da anma geceleri yakın takibe alınıyor, soruşturmalar açılıyor, bu dönemlerde ise İsmet İnönü yine Başbakan olarak karşımıza çıkıyor.

Elinizdeki eserin ortaya çıkmasında, bize araştırma kolaylığı sağlayan Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü ile eserin size ulaşmasında destek veren Gaziosmanpaşa Belediyesi'ne teşekkür ediyorum.

Temenni ve duamız: **Bir hakikat kalmasın âlemde Allah'ım nihân.**

'Ala Sırat-ı Müstakim...'

Muharrem Coşkun
Aralık 2014- Mahmutbey

'Artık Burada Duramıyorum..'

*Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fişkıracak, toprağı sıksan şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.*
1921-İstiklal Marşı'ndan

Büyük ümitlerle ilan edilen II. Meşrutiyet'in üzerinden sadece 10 yıl geçmişti. Sultan II. Abdülhamid Han, Jön Türk'ler tarafından bir darbe ile tahttan indirildiğinde (13 Nisan 1909) İttihat ve Terakki'ye bıraktığı devletin yüzölçümü, Adriyatik'ten Basra Körfezi'ne, Karadeniz'den Afrika'nın kum çöllerine kadar yaklaşık 6 milyon kilometrekareye ulaşıyordu. İttihatçılara bir yangın, bir enkaz değil, 30 milyonu aşan nüfusuyla büyük bir ülke ve modernleşme çalışmaları devam eden bir ordu bırakmıştı II. Abdülhamid. Dış borçları azaltmış, devlet ekonomisini büyük ölçüde toparlamıştı. Vaktiyle Abdülhamid idaresine bayrak açan ve "Hürriyet Kahramanı" ilân edilen ittihatçılar ise 9 yılda koca imparatorluğu paramparça etmiş, Mondros Ateşkesi (30 Ekim 1918) sonrası, Kasım 1918'de gece yarısı kaçarak ülkeyi terk etmişlerdi.

Mayıs 1919'un 14'ünde ise Yunanlılar İngilizlerin kışkırtma ve desteğiyle İzmir'e çıkmıştı. Bu gelişme, son 10 yıldır sürekli kayıplar veren milletin ümitsizliğini iyice artırmıştı. Bitkin ve harap düşmüş halkı, yeniden harekete geçirecek, onları cepheye gönderecek azim ve inancın ortaya konulması kaçınılmazdı. Kısa süre sonra da Osmanlı'yı Anadolu'ya hapsedecek işgaller başlamış, düşman iki yıl içerisinde Ankara yakınlarına kadar ilerlemişti.

Haydi Hazırlan Gidiyoruz

1920 yılının Ocak ayı sonuydu.. Tam bu dönemde Başyazarı olduğu İstanbul'daki Sebilürreşad'ın yazıhanesine gelen Mehmed Akif, kadim dostu Eşref Edib'e "Haydi hazırlan gidiyoruz" dedi. Eşref Edib, "Nereye" diye sorduğunda;

"Harekât-ı Milliye'nin başladığı cepheye, artık burada duramıyorum" cevabını almıştı Mehmed Akif'ten.

Ertesi gün yola koyuldular..

Balıkesir'de ise büyük heyecan vardı. Çarşılarda, mahallelerde davullarla halka ilan ediliyor:

- Sebilürreşad heyeti Balıkesir'e geldi. Başmuharriri, 'Büyük İslam Şairi Mehmed Akif' Zağanos Paşa Camii'nde Cuma namazından sonra bir hutbe irad edecek... Zahmetli bir yolculuğun ardından ilk durak Balıkesir Zağanospaşa Camii'ydi. Mehmed Akif'in Balıkesir'e geldiğini duyan halk, akın akın camiye koşmuş, cami hınca hınç dolmuştu.

موعظه

استاد محترم محمد عاكف بك افنديك « فرسى » ده زاغوس باشا جامع شريفنده اراد بووردلري . موعظهك خلاصهسى

اعوذ بالله من الشيطان الرجيم . بسم الله الرحمن الرحيم . ان الله وملكته يصلون على النبي يا ايها الذين آمنوا صلوا عليه وسلموا تسليما . اللهم صل وسلم وبارك على خاتم الانبياء والمرسلين .

ای مسلمان!

جهان آلت اوست اولوركن سیره باقدك ، اوپله طوركدده ،

بوكون برسر سیرسین ، در بدرسین كندی بوردكده!

حیات آلتحتك ... لکن ، ایندیبر هابقیروب احقاق!

صافبردر قهر ، برسس دوپار : دعواى استحقاق .

بومیلارلرجه دعوادن كه اینكدر داغدر ، آنكیندر!

اوپوموش آغلايان آواره بر معصوم كم دیکدر!

امكدركن صبی طورپله طور باقرده سن حالا!

بشر طوغرولمش ایشش ، برده باقدك حوتی استیلا!

پانار طاغدر اوجوموش كزدر در پشته دنباك!

جهنمدر باطیرمش بوذدر بر قلینده دوپانك!

دهشر آققی ، بر شیل سزدر آسراقر قدرتمدر!

آشر اعماقی ، ازلر كشف ایدر آدوار خلتتمدر .

زمن محكوم اولمشدر . زمان محكوم اولمتمدر!

او « هیات » ایستبور حاكم كیسلماك بعد مطلقتمدر!

طبیعت بیك جلیك بازوی صاحبكن ، جیاز بر قول

« قاهر سلطنت سورمكددر ، باق باقدده حیران اول!

خایبر ، بر قول دكل ، بیكدرجه ، میله لرجه قولمدر!

بك آهنگ اولمش اینشدر ، چونكه برلشمكدده مضطردر!

بوكون فردی مساعیتك بوگون محصول بر خیرمان ،

بر بهبود ایندر داملايان افرادك آلتدن!

جهان آرتیق دكیشتمش ، اغرادك بو قدر امكان!

كوجوب معسورمردن بویلاسهك ، حق بیابانی .

باشاغاز « بله تك تك » دور حاضر : دور جمیت .

كیرمك ایستمزسهك ، بوقسه اضمحلال ایبون نیر ،

شو وحدت ناماز اولسون دییوب مالدیرمه اسلامه!

اوزاقلشمكدده ایماندن ، جماعتدن اوزاقلشمه .

ایشیت ، بر حكمی قطعی واركه استیافه بوق میدان!

« جماعتدن اوزاقلاشق اوزاقلاشمقدد الهمدن . »

« در ایمان قدر بوكلتهك آلتیق بر الحادی ،

برهان اینك ذاتا برهان اولمش آسادی!

ناصیل بكاره ملنر وار اطرافكده . بر سیر امت ،

ناصیل توحید آهنگ ایلبورلر ، باقدده آل عبرت .

كیرمك ایستورسهك باشقه .. لکن ، قورخادم ، باقدك .

یاسن محكوم اینك ساغاق ، اولوم حاكممدر صاندك!

زمامك هانتكی اللردیهسه آرتیق اونلر كسك سن!

جهی بر تحمل وارلتمكدن اك بوپوك حصك!

آزلك ، اینكلمك ، باقیق ، سورونلك واركه ماندمدر!

اولوم دنباده محكمه مینه اك صولك برعانددر .

دیهك بیك كرم « اناسم ! » او ، قاتلر ، هم ایبون قانسین!

یاسن حیرتك ، حفتك مصون اولدقجه انساندین .

بو حریت ، بو حق بزدن بوكون آهنگ سبی ایستدر!

دكل اوچ دون آلدن ، هب آلتلردن برساندین تر .

اوت ، بر مسلمانلر جهان جالبشیركن ، دیندیركن ، اوعرشیركن ،
نامتاهی ترقیات ، نامتاهی انقلابلر كچوركن اوزاقتن سیرسی صفتله
باقدق ، باطامسه شو صوك سته رده باشمدر . بر جوق فلاكتلر باغدی .
الآن حله منزی طولدمورمادق . سانی ؟ هب سیرسی فاكتمن ، اموردیه
اولدیگی كی امور دنباده قارشنده بیكاه طورمازمدر .

حیات ، هر كسك حقیقدر ، اوت ، بوگون مخلوقات آتیه حق
حیاته مالكددر . او حالده الهلك دیکر مخلوقلری آرمسده زنده
باشانمكدده حقیق بز . لکن بیایرسكدر كه حقل اولوق باشقه ، حقل چیشمق
سه باسنددر . هر هانكی حق اولورسه اولسون احقاق اولونمادقجه
صاحبه هیچ . موقت تأمین ائمز . بوكون هانكی ملنك محكمه
عدالتك قوشهك كیركدر قوشهك وازساد دیکری بوپوره بیایرسكدر .
بوق ، « بیه پاینازه » آغلارسهك كور ! اولك حیرتسانیه ، حیرتدینه
النجاه قالیشیرسه كز خسرامدن باشقه بر شیشه انه ایدمركدر .
اسحقق دعواینی بوكلته بیایرسكدر ، هر هانكی محكمه کیستمن
حقایسك . بوقیه بیایولنلرجه ، میبارلرجه حوق!

— باشامر حقیقدر ، بو حق حقیق كمشه آلممدر .

دیه هابقیروب طوردوركر سلك ، ام كی بر ماسكین بوكلتهده
آغلادش ، اینكلمش ، حیرتدینمش ، « هیچ تأتیری ونار ، حق
طور بولماز . چوقق بوذومزدن اول بیایرسكدر كه امكدر
خلق خنوع طورعوله مسان ، بوپورمه من سولك كور بولمدر . امكدر
طوردوركن برده بوذومزدی آچمقدی ، كوكلهك طر فردی ملنر
كوكلرده اوجبورلر . كابو چولمكی معصومك بیهسه آتیشلر
باغدر بریسولر . زباندیرمعدن سنا سولله « در آدام غلطی وپور
ایشله منكن حرمدار بوخریطی آلتدن كچورلر . بوپورمعدن طالیپوره
هاببورعدن چیتبورلر كه آومدكی مسافه نرم واپورلك ااغیه بر
ایلیق بولدر . برلیدن اوجبورلر ، طرزومه قویبورلر . براسه حالا
بر بوژنده بوپورمه منی تأمین ایدمكدك . طبیعت بیسك جلیك بازوی

Mehmed Akif'in Balıkesir Zağanospaşa Camii'nde yaptığı vaaz Sebiliirreşad'da 'Ey Müslüman' başlığı ile yayınlanmıştı. (12 Şubat 1920)

Kürsiye çıkan Mehmed Akif, 'Ey Müslüman' diye başladığı hitabına;
*"Cihan altüst olurken, seyre baktın öyle durdun da,
 Bugün bir serserî, bir derbedersin kendi yurdunda!
 Hayat elbette hakkın, lâkin ettir haykırap ihkaak;
 Sağırdır kubbeler, bir ses duyar: Dava-yı istihkâk"*
 Şiiriyle devam etmişti.

Mehmed Akif, Al-i İmran Suresi, 100-104. ayetlerinin anlamını vererek konuşmasını sürdürmüş, "Hepiniz Allah'ın ipine sınıksız sarılırsınız, sakın aranızda ayrılık gayrılık girmesine meydan bırakmayınız" diye açıklama yapmıştı. O'na göre; memleketi kurtarmak ve namert taarruza karşı çıkabilmek için kadın erkek, çoluk çocuk, genç ihtiyar herkes topyekûn mücadele etmeliydi. Bu, her fert için farz-ı ayn idi.

Eşref Edib anlatıyor:

"Akif'in büyük heyecanla okuduğu şiir bütün gönülleri heyecana vermişti. Çok kimseler ağlıyordu."

Mehmed Akif, fırkacılık ve komitacılığın artık ortadan kalkması ve elbirliği ile vatanın savunulması gerektiğini belirterek "Emin olunuz ki, canla başla çalışarak aradaki ayrılık sebeplerini kaldıracak olursak, vatanı da, dinimizi de kurtarırız" diyecekti. Bu şekilde İstanbul'da Kuva'y-ı Millîye hareketinin bir İttihatçılık hareketi olduğunu iddia edenleri uyarayan Mehmed Akif, halkı vatanın savunması doğrultusunda bir araya gelmeye çağırıyordu:

"Bu hareketin, bu hizmetin sadece din ve vatan savunmasına yönelik olduğu, dost ve düşman tarafından tamamen anlaşılmalıdır. Yani bu mücadelenin herhangi bir çıkar için yapılmadığını, en yakınımızdaki ile en uzaktaki dahi bilmelidir. Bu görünümü sarsacak en ufak bir söz veya davranış hoş karşılanmamalıdır. Çünkü hepimizin amacı birdir ve bellidir. Amacı, hedefinden saptırma yolunda yapılacak bir girişim, Allah korusun birliğimizi zedeleyebilir. Hepimizin bir vatan borcu, bir dini borcumuz vardır ki, onu ifa etme hususunda ufak bir ihmal bile caiz değildir. Bu konuda hiçbirimiz köşemize çekilip seyirci kalamayız. Çünkü düşman kapıya dayanmış ve namusumuzu çiğnemek istiyor. Bu namert saldırıya karşı koymak, kadın-erkek, çoluk-çocuk, genç-yaşlı her fert için farz-ı ayn olduğu, bir an bile unutulmamalıdır." (12 Şubat 1920, Sebilürreşad)

Mehmed Akif konuşuyor, cemaat ağlıyordu.. Dostu Eşref Edip ise, manzarayı kelime kelime not alıyordu. Zira Akif'in söyledikleri mühimdi ve Sebilürreşad'da yayınlanmalıydı. Mehmed Akif kürsüden inince herkes eline sarıldı ve kucaklaştı. Bu sözler halk üzerinde, mahzun ve mükedder gönüller üzerinde çok tesirler husule getirdi. 23 Ocak 1920 tarihinde yapılan bu bir saatlik konuşmanın metni önce Balıkesir'de çıkan 'İzmir'e Doğru' Gazetesinde, 12 Şubat 1920 tarihinde de Sebilürreşad'da yayınlandı..

KANAATLERİ DEĞİŞTİREN ÖNDER

Koskoca İmparatorluğa 10 yılda kıtalar kaybettiren; Balkan Harbi (1912), Birinci Dünya Savaşı (1914), Çanakkale (1915) ve Sarıkamış cephelerinde milyonlarca vatan evladını perişan eden İttihatçı anlayışa karşı Anadolu’da büyük bir öfke vardı. İşte bu günlerde Kuva’y-ı Milliye adına yapılan hareketler İttihat ve Terakkî’nin yeni bir oyunu olarak da telakki ediliyordu. Halk, yeni bir maceraya atılız endişesiyle milli mücadeleyi oluşturacak gruplara şüphe ile bakıyordu.

Öyle ki; ‘İttihatçıların yeni bir oyunu’ söylentisi, tedbir amaçlı çeşitli yöntemleri de beraberinde getirmişti. Örneğin Sivas Kongresi’nin açılışı esnasında katılan delegelerin yeminleri de sorun olmuş; delegeler “İttihatçılık/ fırkacılık (particilik) yapmayacaklarına, sadece vatanın ve milletin kurtuluşu için çalışacaklarına” dair, yemin etmek zorunda kalmışlardı.

Milli Mücadele’nin ‘İttihatçıların yeni bir oyunu’ olduğu iddiaları üzerine Sebilürreşad da, “Bugün İcma-ı Ümmet Anadolu’dadır” başlığıyla çıkmıştı. İşte böyle bir dönemde bir kanaat önderi olan Mehmed Akif’in tavrı ve söylecekleri büyük önem taşıyordu. İškodra’dan Bağdat’a Yemen’den Japonya’ya kadar söyledikleri takip edilen Mehmed Akif ise, söylemin dışında bizzat kendisi de Ankara’ya geçerek Milli Mücadele’ye destek olacaktı.

Mehmed Akif İstanbul'dan Ankara'ya oğlu Emin'le birlikte gitmişti.

Yarın Sabah Yola Çıkıyoruz

Mehmed Akif’in Anadolu yolculuğu ise 10 Nisan 1920 tarihinde başlamıştı. Mehmed Akif’in Ankara yollarına revan olduğu gün, aynı zamanda Damat Ferit Hükümeti’nin, Milli Mücadele aleyhine fetva çıkarttığı gün olarak da kayıtlara geçecekti. İşin ilginç, Mustafa Kemal ve arkadaşlarının geniş yetkilerle Ankara’ya gitmesine vize veren karnamede de, İstanbul Hükümeti Başbakanı Damat Ferit’in imzası vardı. Mehmed Akif o gün yola çıkmadan önce dostu Eşref Edib’e, “Ben yarın sabah yola çıkıyorum, sen de idarehane-deki işleri derle topla. Sebilürreşad’ın klişesini al arkamdan gel. Meşihatta-kilerle de temas et. Harekat-ı Milliye aleyhine bir halt etmesinler” demişti. Ancak Mehmed Akif’in ‘Halt etmesinler’ dediği olay ne yazık ki o gün ger-çekleşecekti. Milli Mücadele aleyhine hazırlatılan fetva İngilizlerin baskısıyla önce Şeyhülislam Haydarizade’ye götürülecek, ancak o istifa yolunu seçince, bu makama getirilen Dürriyade Efendi fetvayı imzalamak zorunda kalacaktı.

Tehlikeli yolculuk 14 gün sürdü

Mehmed Akif ise aynı gün sabah namazından sonra 12 yaşındaki oğlu Emin’i de yanına alarak yola çıkmış, yürüyerek geldiği Karacaahmet Mezar-lığı’nda kadim dostlarından Ali Şükrü Bey’le buluşmuştu. Buradan faytonla, Alemdağı’na, oradan, atlarla İzmit Adapazarı üzerinden Eskişehir’e, oradan da trenle Ankara’ya varacaklardı. Tehlikeli yolculuk tam 14 gün sürmüştü. Mehmed Akif ile Ali Şükrü Bey, Ankara’ya Meclis’in açıldığı günün ertesinde yani 24 Nisan 1920 tarihinde ulaşabileceklerdi. Mehmed Akif’in Ankara’ya gelişi büyük coşkuya yol açmıştı. Akif boş durmayacak, Ali Fuat Cebesoy’la birlikte cepheleri dolaşacaktı. Mehmed Akif, 11’den fazla şehre gitmiş, kimi zaman isyan bastırmış, kimi zaman da halkı mukaddes mücadeleye davet et-mişti. Zaten başyazarı olduğu gazetenin yazıhanesi de, 1920 yılının başından itibaren Milli Mücadele’ye katılmak için Anadolu’ya geçmiş olanlarla, İstan-bul’daki yakınları arasında haberleşmenin merkezi olmuştu.

İhtişamlı Maziye Ağıt; Bülbül

Mehmed Akif'in önemli şiirlerinden 'Bülbül' Bursa'nun Yunanlılar tarafından işgal edilmesi üzerine yazılmıştı. Bursa işgal edilirken, şehrin tahrip edilmesi, Osmanlı Devleti'nin kurucusu olan Osman Gazi ve Orhan Gazi türbelerinin hakarete uğraması karşısında üzülmüştür Mehmed Akif Bey..

Balıkesir'den tanıdığı dostu Hasan Basri Çantay'a ithaf ettiği "Bülbül" şiirinde Mehmed Akif, Bursa'nun işgal haberini aldığı anda derin bir üzüntüye kapılır. Geçmişe baktığında o ihtişamlı mazinin hengâmesi ve tarih canlarını gözlerinin önünde. O günler geride kalmış, artık horlanan, itilip kakılan bir millet olup çıkıverilmiştir tarih sahnesine. Karanlıklardan yankılanan bülbülün feryadı Mehmed Akif'e ilham olur ve bülbüle hitaben;

Bülbül

*Eşin var, âşiyanın var, baharın var, ki beklerdin;
Kıyâmetler koparmak neydi, ey bülbül, nedir derdin?
O zümriüd tahta kondun, bir semâvî saltanat kurdun;
Cihânın yurdu hep çiğnense, çiğnenmez senin yurdun,
Bugün bir yemyeşil vâdi, yarın bir kıpkızıl gülşen,
Gezersin, hânûmânın şen, için şen, kâinatın şen.
Hazansız bir zemin isterse, şâyed rûh-i ser-bâzın,
Ufuklar, bu'd-i mutlaklar bütün mahkûm-i pervâzın.
Asırlar var ki, aydınlık nedir, hiç bilmez âfâkım!
Teselliden nasîbim yok, hazân ağlar bahârımda;
Bugün bir hânûmansız serseriyim öz diyârımda! (Mayıs 1921)*

*Ya Rab, bu uğursuz gecenin yok mu sabahı?
Mahşerde mi biçarelerin yoksa felâhı (...)*

Ülkenin üzerine bir kabus gibi çöken istila karşısında, 'Mandacılık' da dahil çeşitli görüşler ortalıkta herc-ü merc olmaktaydı. İşgal altında bulunan İstanbul'da yayına güç bela devam eden Mehmed Akif'in başyazarı olduğu Sebilürreşad ise, halka sabır, ümid ve cesaret aşulamaya çalışıyor, işgalcilerin sansürüne rağmen direnişe devam ediyordu. Millî Mücadele dönemi, ayrı zamanda gazeteci-yazar kesiminin savruluş yıllarıdır. İngiliz muhibbi, Amerikan mandacısı olanlar arasında basın mensupları da vardı. Sonradan saygınlıkları artan Halide Edib Adıvar, Ahmet Emin (Yalman), Yurus Nadi (Abalıoğlu), Ali Kemâl, Celâl Nuri, Rauf Ahmet, Necmettin Sadık, Mahmut Sadık, M. Cemâl alenen mandacılığı savunuyorlardı.

(Caner Arabacı, Modern Türkiye'de Siyasi Düşünce- İslamcılık, sh.104, İletişim 2004)

İSTİKLAL

۱۳۳۰

آدرس: تېڭىشە آمېرىكا
بىخىموش كوندوللېدو
مكتوبلار كىمىتالى واسىچ
واوقۇماتلى اولىسى وآبۇه
مىرە بوسىرى مېنى
بولۇشى لازىمىر .
مالك اجىيە مېنىڭ آتۇه
اولانك آدرىسلىك
فرانسىزچە يازىلى دىجا
اولتىر .

يارە كوندوللېكى زىمان نېمە
داۋر اولدىنى واسىچ
يىلدىلى دىجا اولدىر .

تەمىن : اهدكم سېلىل ار اد

صاحب ومدىرسؤل
اشرف ادب

دش محرو
محمدكاف

دش شاهالى صر ط مستقيم

۱۹ لىد

۷ مايس ۱۳۳۷

جمعه ارتىسى

۲۹ شعبان ۱۳۳۹

۲۷۹

بىلبىل

- بىرىنىڭ اوغلىزە -

ئىچون برطامەلىق كوككە برىمان خىرە شادىر
خايبر ! ماتم سىك حىك دىكل . . ماتم بىم حىم :
عصرلر واكە . آبدىشقى نەدر ، هىچ بىلمىز آفقىم .
ئىلىدىن قىسىم يوق . . خزان آغلار ھارمىم . .
بوكون برىخانىسىمىر سىر سىرىمىم اوز دىارمىم !
نەخىمىز ئاندىكە : شىرقىن بىن قاسىز ، قانسىز اولادى .
سىر اباغىرە چىكىتىمىز دە چىقىمىز خىك اھىدادى
خىلمىز بىكركىن شىمدى فىكرىم دىج وىمىج لىدى ،
صلاح الدىن ابوبىلىك ، قانچىلىك بوردى .
نەزىلىدىكە : ناقوس اىككەسىن بىتىمىز غىمانكە
اذان صوصوسون ، فىضاردىن سىلىنىسەن يادى مولانىك !
نەھىجاندىكە : كىشوكىلى بىرماضى سىر اب اولون ،
اوقدورتىلر ، اوسطوتىلر خىراب اولون ، تىراب اولون !
چوكوك بىرقىبە قالىسىمىز مەدىدىن بىلدىم خىلكە
شىناغىتلەرلە چىكىتىمىز بىن مەظم قەبرى اورخانىك !
نەخىمىزدىكە : وھىدىكەھى دىنىك دەور بىلوب ، طاش ساش ،
سورولسون شىمىدى مىلورنلەرلە ماۋاسىز قالان دىنداش !
ھىسابسىز بىكىنەشكەنچىلەر آلتىدە قوراسىن ،
سىرلىشىن كەدىلر بىكارچە ، يوزىكىلرچە طوغىرلىشىن ،
دولاشىسەن سوكرە اسلامكە خىرەكەھىدە ناھىمىر ! . . .

بىر دىنباھە كوكىمىم . . دون آقشەمىك بولكىتىمىم
كە ، بىرمان قىرلە كىزىمىش ، كوكىدە قالىتىم .
ئى بىلىش بىلىشكىن سول دانا قازارمىشى .
سىز بىراق كىم سول دەدىل وادى بىن سارمىدى .
ئى بىن ، بىلگى بىق ، سىن بىق . بوتون خىلقت كىلىش ل
بىر ئاندىك بىرغىچە اولدىن اقبور اخلال .
ئى خىل انسايتىك تىتالىر سالىم .
بى مەھىبە طىرەملىم . . ھىرانلر . . نەل آكەم !
ئى خىر اولوب بىتىمىز آرتىق بىك سىسلى ياد .
ئى بىتىمىز بىشقىرەن مەدود بىر فىداد .
ئى بىن ، اوقورغور وچىدى تاكە ا بىلە چوشدوردى :
ئى بىن بىن ائىنلر چاغلاوب طوردى .
ئى نەھىل ، يازىب ، نەھوجا موى دىملىدى !
ئى طاشلر اورمىشىدى ، كوكىا سوز مەشىدى .
ئىك وار ، اشىيانك وار ، ھىرانلر وار ، كەبىكردىك ،
قوكىا موق نەھىدى ، اى بىلبىل ، نەدر دىك ؟
ئى دىنباھە قوندىك ، بىر جاوى سىلەت قوردىك .
ئى بوردى ھىب چىكىتىمىز ، چىكىتىمىز سىك بوردىك .
ئى بىن بىلش وادى ، يادىن بىر قىب قىزىل كاشىن . .
ئى بىن ، خانىكاشىن ، ائىكاشىن ، كاشىكاشىن .
ئى بىر ھىر ائىستىرە شىدە روھ سىر بىك ،
ئى بىن مەھىلر بوتون بىككوم بىر وارلر .
ئى بىن ، سىغىماز سىن - قاناداندىكى - ايمادە !

Hasan Basri Çantay'a ithafen yazulan 'Bülbül' şiiri (1921)

Aynı dönemde Mehmed Akif ve Eşref Edib Fergan ise çok daha yerli, içten ve halkının yanında yer almayı tercih ediyordu. Onlar; değil bir yabancı ülkenin kanadı altına sığınarak manda ve himaye isteyip, İngiliz Muhipler, Wilson Prensipleri Cemiyeti kurmayı; “Vatanın harim-i ismetine” saldıran güçleri, “Tek dişi kalmış canavar” olarak tanımlıyorlardı. İşgal, zulüm, saldırı karşısında boyun eğmenin tam tersi, bilenen ve bileyen bir direniş ruhuna sahiptiler. O direniş ve hayatta kalış ruhunu, yazıları, şiirleri, vaazları, sohbetleri ile topluma aşlamaya çalışıyorlardı. Yirmi beş yüzyıldır istiklâlini koruyan Türk milletinin istiklâlsiz yaşayamayacağını savunuyorlardı.

Cephelerde Dağıtılan Vaaz

İstanbul’da İngiliz işgalinden dolayı çalışma imkânı kalmayınca, Mehmed Akif Ankara’ya geçmiş, Eşref Edib de gazetenin klişelerini alarak Kastamonu’ya gitmişti. Ankara’da bulunan Mehmed Akif, Matbuat ve İstihbarat Müdürlüğü’nün teklifi ve Meclis’in izniyle Kastamonu’ya gönderilecekti. Akif, bu şehre 19 Ekim 1920’de ulaşabilecek, Mehmed Akif Bey’in gelmesiyle Kastamonu’da Sebilürreşad’ın yeniden çıkarılması hazırlıkları da başlayacaktı. Mehmed Akif ilk olarak 19 Kasım 1920 Cuma günü Kastamonu Nasrullah Camii’nde tarihi vaazını yapacak, bu konuşma, Milli Mücadele ruhunu ateşleyen vaaz olarak tarihe geçecekti. Özellikle dönemin hiperemperyali İngiliz tehlikesine dikkat çekecek, Sevr Antlaşması’nın ‘İdam Fermanı’ olduğunu anlatacaktı. Nasrullah Camii’ndeki konuşma 25 Kasım 1920’de yayımlanan Sebilürreşad’ın 464. sayısında genişçe yer alacaktı. Bunu, 3 ve 13 Aralık 1920 tarihlerinde basılan 465 ve 466. sayıları izleyecekti. Kastamonu’da çıkan ilk nüshanın (464. sayı) 11 sayfasını, Mehmed Akif’in Nasrullah Camii’ndeki heyecanlı konuşması doldurmuştu.. Mehmed Akif, konuşmasına mü’min olmayanların dost edinilemeyeceğini belirten Al-i İmran suresi 118. ayeti ile başlamıştı:

“Ey müminler! Din kardeşlerinizden başkasını (kâfir ve münafıkları) dost edinmeyin: Onlar size fenalık yapmakta, fesad çıkarmakta kusur etmezler ve sıkıntıya girmenizi arzu ederler. Onların size karşı olan kin ve düşmanlıkları ağızlarından meydana dökülmüştür. Kalblerinde gizledikleri düşmanlık ise daha büyüktür. Onların düşmanlıklarına dâir âyetleri açıkladık, eğer düşünür ve anlarsanız...”

الاستقلال

سنة ١٣٣٠

تعداد : ٤٦٤
١٥ ربيع الاول ١٣٣٩
٢٥ تشرين ثاني ١٣٣٦
١٨ جده

مردمانده
بولهوق
يشتهوش
نسخه ٥
٥٢ نسخه
اداره خانه
مطبوعه دائره خصوصه
اخبارات
آبونه بدلي ياشيندر
مسكه موافق آثار مع اللبويه قبول
اولنور . دوج ابدلهن يازير
اعاده اولوناز

دني ، فلسفي ، عامي ، ادبي حقهلق مجتمعة اساسيندير
باش محرد
محمد عاكف
صاحب و مدير مشعل
اشرف اديب
والله يهدي من يشاء الى صراط مستقيم
تبعون الهدى سبيل الرشاد

نصرالله كرسيلينده

استاد محترم محمد عاكف بك قديسك قلمعوتونه نصرالله جامع شريفده ايراك بووردقاري موعظتارك خلاصه سيدر :
آدملر سكه كز بو حكتارك ، بو عترتارك مقصدا ساجحه حركت ايدمكده
ديتاده ، هم عقابده فلاحي بوورسكز .
اي مسلمانلر ، سزلك ايجون بو آيت حايلاه ايتاغين باشقه سلامت بو
بو قدر ، تعقيب ايدله جات خط حركت ، نسنور سيات تاشله بو آيت حايلاه
منديجدر . بنا ، عايله آل علوييني بر كرده طوبلا بو ياقاده ايدمه حجاب حق
بووروروكه :
— اي وئملر ، سزه اللار دن كان قانق ايققدن حكمن ، بو خصوصه
هيچ رفوق قاچورماي ، ديككزه ، ياغيق ملتري كسكيز مخرع مشيراز ،
دوست ، ارقداش ايتخا ايتكيز . بو بوزك مسورت حقيقت كورورون
سزه كور بوز كوستر لر سبه ، خيريكوزي ايتكيز طوروز حايقه بو سبه
اصلا قايلمايكيكز ، اولارك كيجه كوندوز ايتسه بو بوزور قاري سزك
فلاكتكيز دن ، اشد علاكترون ، ساوككوز دن باشقه يرني كادر . بقسه كز
سزه قاري قايلارنده سبه كاري دشمنلاق اوفد . هشتن كزه بوزور سبه
ايدمه بوورده اغز لر دن قاچير بوورز . حالوكه بوورلارده كوك مسابقي
اولان خصوصت اغز لر دن طاشان انه قائل قاس ككدر . بو سبه بو
فتله در ، چوق شتله در . ايشه بوكون حقايق ايت جايله سز سزه ايجون
ايجمه تيليغ ايدير بوورز ، بيلدري بوورز . اكر عقل ايشده اللار سزه سز
اكر دارينده ذليل اولوق ، حيسر امد قاق ايسه من ، كز مرامت حايله سز

Mehmed Akif'in Kastamonu Nasrullah Camii'nde verdiği vaaza 11 sayfa ayıran Sebiliirreşad'ın 25 Kasım 1920 tarihli sayısı cephelerde askerlere de dağıtılmıştı.

Mehmed Akif'in Kastamonu Nasrullah Camii vaazını Eşref Edib Fergan satır satır not almıştı. (illüstrasyon: Demirhan KADIOĞLU)

'NASRULLAH KÜRSÜSÜNDE'

"Ey cemaat-i Müslim'in, Milletler yalnız topla, tüfekte, zırhla, ordularla, tayyarelerle yıkılmıyor, yıkılamaz. Milletler ancak aralarındaki rabita birliği çözümlere herkes başının derdine, kendi hevasına düştüğü zaman yıkılır. Atalarımızın 'Kale içinden alınır' sözü kadar büyük söz söylenmemiştir.

İslâm tarihini şöyle bir gözden geçirecek olursak Şark'ta-Garp'ta hepsinin tefrika, ayrılık, fitne, fesat, nifak, yüzünden istiklallerine veda ettiklerini, başka milletlerin esareti altına girdiklerini görüyoruz. Biz Osmanlı Müslümanları dünyanın iç büyük kitasına hakimdik. Koca Akdeniz, koca Karadeniz, hükümümler altında bulunan, cesim cesim memleketlerin ortasında bir göl gibi kalmıştı. Ordularımız Viyana önlerinde gezerdi. Donanmalarımız Hind denizlerinde yüzerdi. Müslümanlık rabitası, ırkı, iklimi, lisanı, adatı, ahlaki büsbütün başka olan birçok kavmiyyetleri yek diğerine sınıksız bağlamıştı. Her kavim kendi kavmiyetini bir tarafa atarak, Halife-i Müslim'inin etrafında toplanmış, İla-ı Kelimetullah için canını, kanını, bütün varını güle güle, koşu koşu feda etmişti. Fakat sonraları aramıza, Avrupalılar tarafından türlü türlü şekiller, türlü türlü isimler altında ekilen fitne, tefrika, fesat tohumları bizim haberimiz bile olmadan filizlenmeye, dallanmaya, budaklanmaya başladı. Bizim zaaflarımızdan faydalanan düşmanlarımızın, yerli işbirlikçilerden de faydalanarak Osmanlı döneminde Şam, Kudüs, Yemen, Güneydoğu Anadolu, Millî Mücadele yıllarında da Adapazarı, Düzce, Yozgat, Bozkır, Biga isyanlarının çıkışında da önemli rol oynadıkları görüldü. Artık kime hizmet ettiğimizi, kimin hesabına birbirimizin gırtlığına sarıldığımızı anlamak zamanı zannediyorum ki gelmiştir... Böylece düşman hesabına çalışarak elimizde kalan şu bir avuç toprağı da verecek olursak çekilip gitmek için arka tarafta bir karış toprağımız bile yoktur. Şimdiye kadar düşmana kaptırdığımız koca memleketlerin halkları hicret edecek yer bulabilmişlerdi. Nezubillâh (Allah'a sığınırız) biz öyle bir akıbete mahkûm olursak başımızı sokabilecek bir delik bulamayız..." (Sebilürreşad 25 Kasım 1920)

Cemaat son derece heyecanlıdır ve ağlayanlar vardır. Aynı heyecanı Mehmed Akif de yaşamakta, sesi titremekte, konuşma ilerledikçe kendini tutamayarak gözyaşlarına hakim olamamaktadır. Mehmed Akif konuşmasını;

"Müslüman mülkünü her yerde felâket vurdu;
Bir bu toprak kalıyor dinimizin son yurdu,
Bu da çiğnendi mi çiğnendi demek Şer'i Mübîn;
Hâk-sâr eyleme ya Rab onu olsun!"
ifadeleriyle bitiriyordu.

Tam 11 sayfasının bu konuşmaya ayrıldığı gazetenin basımı için Kastamonu'daki matbaada günlerce çalışılacak, sonunda binlerce basılan gazete, çoğaltılarak Anadolu'nun her köşesine dağıtılacaktı. 'Nasrullah Kürsüsünde' manşetiyle çıkan gazete, sadece, camilere, vilayetlere değil, cephelerde Mehmetçiğe de gönderilecekti. Mehmed Akif'in yine burada yaptığı, 'Müslümanların Terakkileri (ilerlemeleri) İslam'a Sarılmalarına Bağlıdır' başlıklı vaazı (3 Aralık 1920 tarihli 465. sayıda) 'Tam Müslüman Olmadıkça Felah Yoktur' başlıklı vaazı ise, (13 Aralık 1920 tarihli 466. sayıda) Ye'se (ümitsizliğe) Düşenler Müslüman Değildir' konulu konuşması da, 3 Şubat 1921 tarihli 467. sayıda yayınlanacaktı.

Mehmed Akif Ersoy- Mebusluk döneminde

El Cezire Kumandanı'ndan Teşekkür Telgrafı

Sebilürreşad'ın 464. nüshasını isteyenlerden biri de El Cezire Komutanı Nihad Paşa'ydı. Nihad Paşa, Mehmed Akif'e şu telgrafı gönderecekti;

"Kastamonu'da Nasrullah Camii Şerifi'nde irad edilen konuşmayı içeren mecmuanızın ancak bir nüshası elde edilebilmiştir. Diyarbekir Büyük Camii'nde Cuma Namazından sonra okunarak, hazır bulunan bütün müminler, manevi aydınlığından hislenmiş, aydınlanmış ve feyiz bulmuşlardır. Fakat bu istifade pek sınırlı kalacağından hudut bölgesini oluşturan El-Aziz , Diyarbekir, Bitlis, Van vilayetleriyle çevredeki mutasarrıflıklar halkı da nasiplendirilmiş, istifade ettirilmiş ve şerefiyle hukuku doğrudan doğruya zati âlânize ait olmak üzere Diyarbekir Vilayet Matbaası'nda basılarak ve çoğaltılarak bütün cepheye dağıtılmıştır. Cenab-ı Hakk'ın din ve vatanseverliğe yakışır yoldaki çalışmalarınızı makbul eylemesi temennisiyle hürmetlerimi takdim ederim.

10 Şubat 1337- El- Cezire Kumandanı: Nihad

Mehmet Akif de Nihad Paşa'ya şu cevabı verecektir:

'Diyarbekir'de Elcezire Kumandanı Nihat Paşa Hazretlerine; Şahsıma yönelik büyük ilginize kalbimin en samimî duygularıyla teşekkürler ederim. Nasrullah Kürsüsündeki vaazın o bölgede ve o cephedeki bütün dindaşlarımıza duyurulmasına yardım ve aracılık, cidden memnuniyet vericidir. Cenâb-ı Hakk, pek kıymetli bir parçası bulunduğunuz kahraman ordumuzu zaferden zaferine ulaştırsın ve İslâm ümmetinde belirme-ye başlayan uyarışı artırsın. Âmin.

16 Şubat 337 - Mehmet Akif

Mehmed Akif ve Eşref Edib'in daha önce davet edildikleri Ankara'ya birlikte gelişleri ise 1920 yılının Aralık ayı sonunda gerçekleşecekti.. Aslında Ankara'da yeni Meclis açılırken İstanbul'dan çağrılan tek Şair/Gazeteci Mehmed Akif'ti.. Mehmed Akif Ankara'ya gelince de Mustafa Kemal'in desteği ile çıkartılan Hakimiyet-i Milliye gazetesi bu geliş geniş yer verecek, haberin başlığını ise; 'İslam Şairi Akif Bey Şehrimizde' ifadeleri süsleyecekti... Haberde, Akif'in Anadolu'ya Milli Mücadele'nin manevi cephesini kuvvetlendirmek için geldiği, Ankara'da vaaz vereceği yazıyordu.. Mustafa Kemal bu antiemperyalist savaşta İslami duyarlılığın önemini çok iyi biliyordu. Bunun için de Mehmed Akif gibi kanaatleri değiştiren bir şahsiyetin yanında yer alması önemliydi..

İstiklâl Marşı'nın Mihveri

Maarif Vekaleti (Milli Eğitim Bakanlığı), cephedeki heyecanı artırmak, milli duyguları coşturmak amacıyla 1921'de bir güfte yarışması düzenlemiş, söz konusu yarışmaya toplam 724 şiir katılmıştı. Kazanan güfteye para ödülü konduğu için önce yarışmaya katılmak istemeyen Burdur Milletvekili Mehmet Âkif Ersoy, Maarif Vekili Hamdullah Suphi'nin ısrarı üzerine, Ankara'daki Taceddin Dergahı'nda yazdığı ve İstiklâl Harbi'ni verecek olan Türk Ordusu'na hitap ettiği şiirini yarışmaya koymuştu. Akif o soğuk kış günlerinde ödünç palto ile dolaşmasına karşın, teklif edilen önemli miktardaki para ödülünü de almayacaktı. Marşın ilk yayınlandığı gazete ise 17 Şubat 1921 tarihli Sebilürreşad olacaktı. Elemeler sonucu, Mehmed Akif Bey'in yazdığı İstiklâl Marşı birinci seçilmiş, Büyük Millet Meclisi de 12 Mart 1921 tarihli oturumunda, coşkulu alkışlarla milli marş olarak kabul etmişti. Mehmet Âkif Ersoy İstiklâl Marşı'nın güftesini, şiirlerini topladığı Safahat'a dahil etmemiş ve İstiklâl Marşı'nın bu milletin eseri olduğunu beyan etmişti.

İSTİKLAL MARŞI

Korkma! Sönmez bu şafaklarda yüzen al sancak;
Sönmeden yurdumun üstünde tüten en son ocak.
O benim milletimin yıldızıdır, parlayacak;
O benimdir, o benim milletimindir ancak.

Çatma, kurban olayım, çehreni ey nazlı hilal!
Kahraman ırkıma bir gül... Ne bu şiddet, bu celal?
Sana olmaz dökülen kanlarımız sonra helal;
Hakkıdır, Hakk'a tapan milletimin istiklal.

Ben ezelden beridir hür yaşadım, hür yaşarım.
Hangi çılgın bana zincir vuracakmış? Şaşarım!
Kükremiş sel gibiyim: Bendimi çiğner, aşarım;
Yırtarım dağları, enginlere sığmam, taşarım.

Garb'ın afakını sarmışsa çelik zırhlı duvar;
Benim iman dolu göğsüm gibi serhaddim var.
Ulusun, korkma! Nasıl böyle bir imanı boğar,
"Medeniyet" dediğin tek dişi kalmış canavar?

Arkadaş! Yurduma alçakları uğratma sakın;
Siper et gövdeni, dursun bu hayâsızca akın.
Doğacaktır sana va'dettiği günler Hakk'ın...
Kim bilir, belki yarın, belki yarından da yakın.

Bastığın yerleri "toprak!" diyerek geçme, tanı!
Düşün altındaki binlerce kefensiz yatanı.
Sen şehid oğlusun, incitme, yazıktır atanı:
Verme, dünyaları alsan da, bu cennet vatanı.

Kim bu cennet vatanın uğruna olmaz ki feda?
Şüheda fışkıracak toprağı sıksan, şüheda!
Canı, cananı, bütün varımı alsın da Hüda,
Etmesin tek vatanımdan beni dünyada cüda.

Ruhumun senden İlahî, şudur ancak emeli:
Değmesin ma'bedimin göğsüne na-mahrem eli.
Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli
Ebedî, yurdumun üstünde benim inlemeli.

O zaman vecdile bin secde eder- varsa taşım,
Her cerihamdan, İlahî, boşanıp kanlı yaşım,
Fışkırır ruh-i mücerred gibi yerden na'şım!
O zaman yükselerek Arş'a değer, belki, başım.

Dalgalan sen de şafaklar gibi ey şanlı hilal!
Olsun artık dökülen kanlarımın hepsi helal.
Ebediyyen sana yok, ırkıma yok izmihlal:
Hakkıdır, hür yaşamış bayrağımın hürriyet;
Hakkıdır, Hakk'a tapan, milletimin istiklal.

Mehmed Akif Ersoy

کونندلیکی زودان
اولدیجی و اشعاً پیدر برسی
رجا اولدور .

ابونه نشراتی
برای مجنون سالکی (۲۵۰)
تالی آری (۱۳۰) غر و شدر
سجاسی ۵ شرحش، سالکی
۵۲ - سجدور
اداره خانه
خرده مریت اولی قاروشومده
اخطارات
آیو، بلی، پندور
تکلیف موافق آثاریم السنویه قبول
اولدور . درج ایخله بن یازیلر
اعده اولونغاز

استقلال مارشی

۱۳۳۰

اخطارات
آدرس نینده آرشه نین
غروش کونولدیور
تکلیف اولدیجی و اشعاً پیدر برسی
اولی و ابونه حیره بوسون
محتوی اولسی لازمدور .
هک احده ایجون آیه اولانلر
آدوسلر تک فرانسوزده برسی
رجا اولدور .
پاره کونندلیکی زودان
اولدیجی و اشعاً پیدر برسی
رجا اولدور .

و اتمه پندی من پشاه الی صراط مستقیم
باش محمد
عده کتب
صاحب و مدیر مسئول
اشرف ادیب
آیجون اهدک سبیل الرشاد

عدد ۶۸ ۹ جمادی الاخره ۱۳۳۹ ۱۷ شباط ۱۳۳۷ ۱۸ حبه

استقلال مارشی

فوقا ، و تمیز بو شفقلرده یوزن آل سنحاق ؛
سوغه من یوردینگ اوستنده یون اذ صک ادرجاق .
او خم ملتک بیله تیزیدر ، پارلایه جق ؛
او خمدر ، اوتم ملتکدر آتیجق .
چانما ، قرمان اولام ، چهره کی ای نازی حلال ؛
قهرمان عرقه برکول .. نه بو شدت ، بو جلال ؛
سکا اولاز دوکولن قانریمز سوکزه حلال ؛
حقدر ، حقه طایان ، ملتک استقلال .
بن ازلدن بریدر حر باشام ، حر باشارم .
هانکی جیبین بکا زنجیر ادر . حقش ؛ شاشارم ؛
کوکرمش سل کییم : بندیمی چیکر ، آشارم ؛
پیرلدم طغری ، انکیلره صیغام طاشارم .
غریک آفانی سارمشه چلیک زهرلی دیوار ؛
بن امان طولو کوسم کی سر حدم وار .
اولسون ، فوقا ؛ نسبل بویه برامانی بوغار ،
و مدیت ؛ ددیگک تک دیشی قلش جانارار ؟
آرقدانی ؛ یوردنه آیلقلری باصدرمه صاقین ؛
سیرایت کورکده کی ، طورسون بو حیا مزجه آقین .
طوغه حقدر سکا وهد ایندیکی کونل سفک ..
کم بیلیر ، بلکه بارین ، بلکه باریندنده یاقین .

باصدیک برلی ، طورباق ؛ دیریک کجه ، طاق ؛
دوشون آلدیمی بیکرجه کفتمسز پاتانی .
من شهید اوغلبین ، ایخته ، پارلایه ، آنانی ؛
ورمه ، دیاری آسه لده ، بوخت وطنی .
کم بوخت وطنک اوغزیت اولار که قدا ؛
شهید ایشقیر ، جق طورباقی ص قسه ک ، نهما ؛
جان ، چانانی ، شون واریمی آسینده خما ،
ایتمسین تک و ختمدن بی دنیاوه جانا .
و وحک سندن آیی شودر آتیجق امل ؛
دکسین معبیمک کورکسه ناجریم الی ؛
بو اذانی - که شهادتیری دینک علی -
ابدی ، یوردیک اوستنده تم اینکله می .
اوزمان وچه ایله ییک سجده ایدر - وارسه - طاشم ؛
هر ججه مدن ، البی ، بو شایوب قائل باشم ،
فیثقیر روح مجرد کی بردن نشم ؛
اوزمان بوکلرک عرشه ذکر ، باکه ، باشم .
دالغه لانسنده شفقار کی ای نانی حلال ؛
اولسون آتیجق دوکولن قانریک حبسی حلال .
ابدیا سکایوق ، عرقه یوق شه جلال ؛
حقدر ، هر باشامش ، بارانمک حریت ؛
خیزدر ، حقه طایان ، ملتک استقلال .

Mehmed Akif Bey tarafından kaleme alınan İstiklal Marşı ilk olarak 17 Şubat 1921 tarihinde Sebülürreşad'da yayımlanmıştır

ŞEFİK KOLAYLI'DAN MÜTHİŞ İFŞAAT

Milli Mücadele bitmiş, saflar netleşmeye başlamıştır artık. Bu sırada Lozan görüşmeleri başlamış, Ankara yüzünü Batı'ya çevirmiştir. Mehmed Akif ve Eşref Edib'i Ankara'ya davet eden ve Kayseri nutkunu veren Trabzon Mebusu Ali Şükrü Bey şehid edilmiş, dahası menfur bir suikaste kurban gitmişti (27 Mart 1923). İlk Meclis'te Lozan'a karşı muhalefet yoğunlaşınca Büyük Millet Meclisi (BMM) de feshedilmişti. İkinci Meclis'te ise Mehmed Akif Bey de dahil pek çok isim yer almayacaktı. Birinci Millet Meclisi'nin seçim kararı alarak dağılması üzerine Mehmed Akif, hatıra olarak verilen İstiklal madalyası ve mavzer tüfeğini alarak, Eşref Edib ile 1923 yılı Mayıs ayı başında İstanbul'a dönmüştü. Akif'e emekli maaşı bağlanmamış¹⁾, emekli ikramiyesi de verilmemişti.

Dahası peşine hafiyeler takılıp adım adım izlettirilmeye başlanmıştır bile.. O artık Ankara'nın vitrinine uymamakta, düşünceleri, sakıncalı görülmektedir. Nitekim yıllar sonra, Pendik Bakteriyolojihanesi Müdürü Şefik Kolaylı, (Neyzen Tevfik'in kardeşi) Ankara Halkevi salonunda verdiği bir konferansta, Mehmed Akif'in Mısır'a gidiş sebebini anlatırken şu ifşaatla bulunmuştu: *"Bir Cumartesi günü idi, yanında Prof. Fazlı Yegül de vardı. Yarın Mısır'a gideceğini ve arz-ı veda'a geldiğini söyledi. Çocuklarının tahsil ve terbiye çağı olduğunu, şimdi Mısır'a gitmekle çocuklarının tahsillerinin sekteye uğraması muhtemel bulunduğunu ileri sürerek, kararından vazgeçmesinde ısrar ettik. Akif büyük bir hüzüün ve teessür içinde dedi ki: "Arkamda polis hafiyeleri gezdiriyorlar. Ben vatanımı satmış ve memlekete ihanet etmiş adamlar gibi muamele görmeye tahammül edemiyorum ve işte bundan dolayı gidiyorum.."*

(Fahri Kutluay, 'Aydınlatılan İki Mühim Sır', Sebülürreşad, IV/99, s.375-376)

Mehmed Akif aslında derin bir hayal kırıklığı yaşıyordu. Atılan adımlarla birlikte, millete ümit vermiş, halkı cepheye gönderen bir insan olarak, 'Bu noktaya mı gelecektik, bunlar için mi düşmanla dövüştük?' sorusunu yöneltiyordu kendi kendine. Aslında bu soru pek çok kimse tarafından da sorulmaya başlanmıştı. Örneğin Türkiye'yi terk etmeyen, Milli Mücadele'nin önemli komutanlarından Kazım Karabekir, Refet Bele, Rauf Orbay dahi hafiyelerle izlemeye alınmış, attıkları adımlar takip ediliyor olmuştur. Hatta Karabekir'in yazdığı bir kitap daha matbaadan çıkmadan el konulup imha ettirilmişti. Mustafa Kemal'in eşi Latife de bilindiği gibi öldüğü güne kadar toplundan soyutlanacak, hatıraları ise bugüne dek açılmayacaktı.

1) Mehmet Âkif'e Haziran 1936 tarihi itibarı ile 478 lira 20 kuruş emekli maaşı bağlanmıştır. Bu maaş 1936 yılı Ekim ayından itibaren ödenmeye başlanmış, toplu olarak 2976 lira almıştır. Emekli cüzdanının son sayfasında ise "600 lira borç" ibaresi yazılıdır. Bu borç düştükten sonra ise kalan kısım ailesine verilmiş ve Mehmet Akif bundan iki ay sonra vefat etmiştir.

ANİ VE MÜHİM BİR HABER: CUMHURİYET

29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilecek, Mustafa Kemal ise basına, “İnkılapların ve Cumhuriyet’in etrafında çelikten bir kale” olma görevini verecekti. Cumhuriyet’in ilanından, pek çok gazete, gazeteci ve siyasetçi gibi Mehmed Akif ve gazetesi Sebilürreşad da habersizdi. Aslında Akif ve gazetesi, Cumhuriyet’in ismine olduğu kadar muhtevasına da önem vermekteydi. Mehmed Akif’e göre, önemli olan rejimin işleyişi ve hangi değerler manzumesinden yararlanacağıydı. Bu anlamda Mehmed Akif, ‘dindar cumhuriyetçi’ sayılabılırdi. Son ana kadar ne zaman ilan edileceği bilinmeyen rejim değişikliği yani Cumhuriyet’in ilanı haberi ancak bu tarihi değişimden sonraki ilk sayıda ve çok kısa bir haber olarak Sebilürreşad’da yer alabilecekti. 16 sayfalık gazetenin en arka sayfasının son sütununun en alt köşesinde ‘Cumhuriyet’ haberi yer almıştı. Bundan, bir son dakika haberi için ayrılmış alanın, son anda öğrenilince Cumhuriyetin ilanına yer verildiği anlaşılıyordu. Cumhuriyetin ilanıyla ilgili Sebilürreşad’da yer alan ilk haber şöyleydi:

“Cumhuriyetin İlanı”

“Bu hafta Ankara’da ani, mühim bir hadise vukua gelmiş, Teşkilat-ı Esasiye Kanunu (Anayasa) 158 rey ile bervechi ati tadil edilerek (devletin geleceği yeniden düzenlenerek) Cumhuriyet ilan olunmuş ve Gazi Mustafa Kemal Paşa Hazretleri Reisicumhur olmuştur.

‘Madde 1- Hakimiyet bilakayd ü şart (kayıtsız şartsız) milletindir. İdare usulü halkın mukeddaratını (geleceğini) bizzat ve bilfiil idare etmesi esasına müsteniddir (dayanır). Türkiye Devleti’nin şekli Hükümeti cumhuriyettir.

Madde 2- Türkiye Devletinin dini, Din-i İslam’dır. Resmi lisanı Türkçe’dir. “
(Sebilürreşad, C.23, S.573, 21 Rabiülevvel 1342/ 1 Teşrinisani 1339, sh.16)

İlk haberinde Cumhuriyetle ilgili kanun değişikliklerinin 6 maddesine yer veren gazete, sonraki sayılarında, ilk cumhurbaşkanının seçilmesi, ilk cumhuriyet hükümetinin oluşturulması gibi haberleri detaylı olarak verir okuyucularına. Mehmed Akif’in gazetesi Sebilürreşad, henüz Cumhuriyet’in yeni ilân edildiği, Anayasada ‘Dini İslâm’ın bulunduğu bir dönemde rejime bakışını şöyle ifade eder:

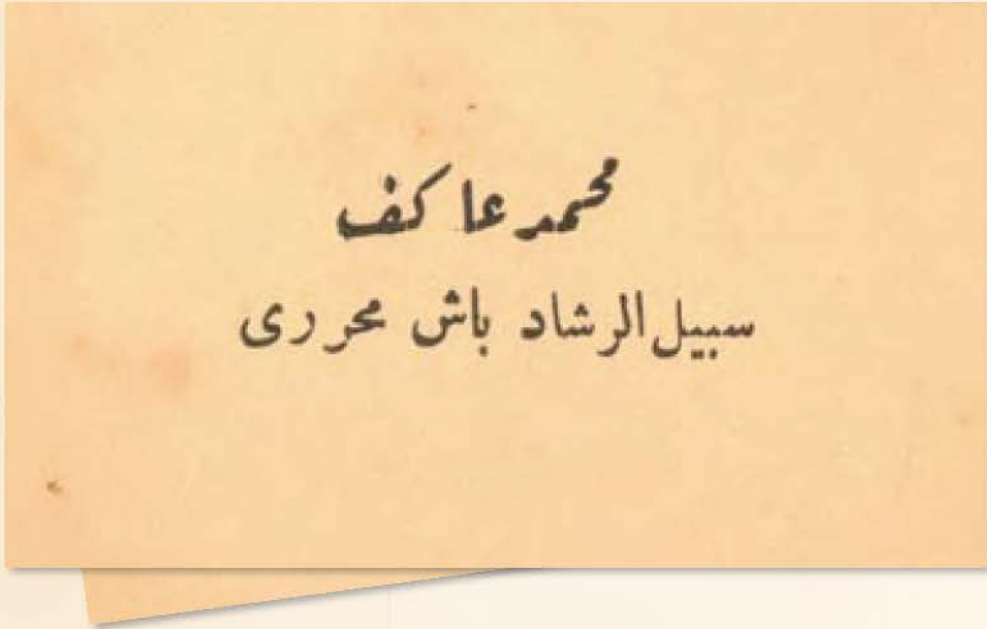
“Türkiye bir Cumhuriyet-i İslâmiyedir (İslam Cumhuriyeti). Saltanat-ı Osmâniye’nin (Osmanlı Saltanatı) Kanun-i Esasîsinde (anayasa) sarahaten münderic (açıkça kayıtlı) bulunan bu mahiyet-i diniyye (dini içerik), 2 Teşrinisani 1338’de Saltanat ilga edilirken (kaldırılırken) teyit edildiği gibi 29 Teşrinievvel 1339’da Cumhuriyet ilân kılınırken muadil mevadd-ı esasiyenin (anayasa kanununun) ikinci numrosuyla (numarasıyla) te’kid edilmiştir. Türkiye Cumhuriyeti daima alemdâr-ı İslâm’dır. Bundan in’izâli (çekilmesi) mümkün değildir. Cumhuriyet en hakîki devlet-i İslâmiye (İslam Devleti) olduğundan, biz sair düvel-i İslâmiyyeden ziyade ruh-i İslâm’a teofik-i hareket etmişizdir.”

(A.g.m. C.23, 576/42, 15 Teşrinisani 1339).

Bu tarihi değişikliği, 3 Mart 1924'te de hilafetin ilgası (kaldırılması), medreselere kilit vurulması, Tevhid-i Tedrisat'ın kabulü izleyecekti.

Zaten saltanat da Kasım 1922'de kaldırılmıştı. 1925 yılından itibaren ise Türkiye'de bambaşka bir rüzgar esmeye başlamıştı. 13 şubat 1925'te başlayan şeyh Said ayaklanması gerekçe yapılarak çıkarılan Takrir-i Sükun yasası ise gazeteciler için adeta kabusa dönecekti. Takrir-i Sükun Kanunu Meclis'te tartışılırken, Halk Partisi'nin ileri gelenlerinden Recep Peker şunları söylüyordu:

"İstanbul gazetelerinin memlekette ne kadar kurum ve makam varsa hepsini yıkmaya yöneldiğini görüyoruz. şeyh Said isyanına sebep olanların başında bunlar gelir. İşte biz bu yılan yuvalarını tahrip etmek ve susturmak azmindeyiz. Bu yılanlar bu zehirli yuvalar kanun kuvvetiyle dezenfekte edilmedikçe memleketin rahat yüzü görmesi ihtimali yoktur." (Hıfzı Topuz, Türk Basın Tarihi, sh. 147, Remzi Kitabevi, 2003)

*Mehmed Akif Bey'in 1912- 1925 yılları arası taşıdığı kartviziti;
'Mehmet Akif Sebillerreşad Başmuharriri'*

AKİF'İ SANSAN MANZARA

Tüm işaretlerin "Batılılaşmanın" devam edeceğini göstermesi, dahası bunların dayatmaya dönüştüğünün anlaşılması üzerine hayal kırıklıkları da git gide artacaktı. Lozan Antlaşması (24 Temmuz 1923) sonrasında muhalif kesimin Meclis'ten ve etkin odaklardan tasfiye edilme teşebbüslerinden Mehmed Akif Bey de etkilenecek, İstanbul'a döndükten beş altı ay kadar sonra Mısır'a gitmeye karar verecekti (Teşrinievvel 1339/1923). O kışı Mısır'da geçirip baharda İstanbul'a döndüğünde ise şartların daha da kötüleştiğine tanıklık edecekti Milli Şair. İki kışı bu şekilde Mısır'da geçirdikten sonra, yeniden Türkiye'ye geldiğinde ise çarpıcı manzarayla karşılaşacaktı. Zira başyazarı olduğu gazete, Tahrir-i Sükun yasası ile kapatılmış, (5 Mart 1925) kadim dostu Eşref Edib ise Şark İstiklal Mahkemesi'nde hem de 'Vatana İhanet' suçlamasıyla yargılanmaktadır. 22 Ocak 1925 tarihli Sebülürreşad'da yayımlanan 'Vahdet', ise Mehmed Akif'in Mısır'a gitmeden ve gazete kapatılmadan önce yayımlanan son eseri olacaktır.

'Kahraman'lıktan 'Hainliğe' doğru..

Bir kez daha düşündü; Milli Mücadele yıllarında çektiği sıkıntıları... Şimdi kapatılan gazetesinin o zaman cephelerde nasıl dağıtıldığını, şimdi idamla yargılanan dostu Eşref Edib'in zor günlerde gece gündüz İstiklal için koştuğunu... Veterinerlik, milletvekilliği, cephelerde nutuklar, isyanların bastırılması gibi görevlerle 20 yıldan fazla devlet görevi yaptığı halde Mehmed Akif'e maaş da bağlanmamış, yazdığı gazete İstiklal Mahkemeleri'nce kapatılmıştı. O artık işsiz, dahası 'mürtecî' bir kişidir. 'Sakıncalı' biri olarak görülmeye çoktan başlanmıştı bile.. İşte bu manzara karşısında kesin kararını verecek ve 1925'te Mısır'a gidecektir. Vefat edeceği yıl olan 1936'nın 16 Haziran'ına kadar da çok sevdiği yurduna dönmeyecektir artık.

Milli Mücadele'nin bitmesi ve Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte, büyük bir ayrışma, büyük bir kopuş yaşanıyordu.. Türkiye'nin yönetimi artık muhalefetsiz bir iktidarı öngörmekte, İsmet Paşa'nın ifadesiyle, 'Muhalefet ihtilal' olarak görülmekteydi. Gazeteci Zekeriya Sertel o dönemi; "Gazeteler telefonla verilen emirlerin dışına çıkamazlardı. Tek kelime ile, halk nefes alamıyordu. Havasızlıktan ve hürriyetsizlikten boğuluyordu" ifadesiyle anlatacaktı.

(Hıfzı Topuz, Türk Basın Tarihi, sh. 155, Remzi Kitabevi 2003)

Rejime yakın duran gazeteler ise, İslam'ı, Müslümanları tahkir eden, Osmanlı'yı aşağılayan yazı ve çizimlere yer veriyordu.

①

ارتجاعك تيمالى واونك ايكي محبي

شيخ سعيد ملعونك محامك سى عصيانه وارتجاع مركتنك
اسرارىنى كېتىدك، انكشاف ايندىر مكره در

ارتجاع وعصيانك تيمالى حياى شيخ سعيد واونك سى ماويى دىكل ايدى. مهور اوتى تىلار بىداتى
اوتوقى صودىله بخت اوتوقى ايكي دات
رئىف خوراىر شيخ ماعرى خىدار اوتوقى خوراىر

İstiklal Sava-
şında cephe-
lerde dağıtılan
Mehmed
Akif'in
gazetesi Sebi-
lürreşad artık
irticanın yılan
şeklinde
timsali
olmuştu:
"İrtacı'nın
timsali ve
onun iki
muhibbi".

② « غوت الاونام » دىكل « لوت الاونام »!

« طرقت صودىر » تاشدىك خبات دىكلار جمعيتك رېسى و « غوت الاونام » دىكل
« لوت الاونام » ختلاز دىكل بولون اولوب دىكلار بىر بىرلىك

③

شيخ دىكل سقى، مرشد دىكل مفسد مرىفادر...

صاف مئى افعال دامانول ايدى، افاقى كىرىدك خىدار اوتوقى
دور باز كرده مفسد مرىفاد

- (1) 1925 yılında Mehmed Akif'in gazetesi Sebilürreşad ve yazarlarını Şeyh Said isyanıyla hedef alan bir çizim. (2) Karikatürlerde son Halife Vahdettin'e öfke ve (3) dindarlara bakış, devrin havasını anlatıyor. (Cumhuriyet)

'Hey Gidi Günler' Dönemi

27 Ağustos 1908 tarihinde yayına başlayarak 641 sayı çıkan, Milli Mücadele'yi adeta örgütleyerek 'Manevi cephenin mimarı' olan Mehmed Akif'in başyazarı olduğu Sebülürreşad'ın kapatılması Sahibi ve Mesul Müdürü Eşref Edib'i de derinden yaralamıştı. Bundan sonrası, Eşref Edib ve dostu Mehmed Akif için 'Hey gidi günler'in başladığı dönem olacaktı.

Mehmed Akif Mısır'dadır, ancak kadim dostu Eşref Edib, Şark İstiklal Mahkemesi'nde 'Vatana ihanet' suçlamasıyla yargılanmaktadır. Eşref Edib'in kendini savunmak için mahkeme heyetine sunduğu en önemli delillerden birini ise Mehmed Akif'in o meşhur 'Çanakkale Şehitleri'ne şiirindeki dizeler oluşturacaktı.

Yeni dönemde onlar artık 'Fesadçıydı' Gazete Haber; "Ankara İstiklal Mahkemesi'nde fesadçıların muhakemesine devam edildi. Eşref Edib Bey'in Şark Mahkemesi'ne sevkine karar verildi." (Vakit Gazetesi-1925)

Mehmed Akif Ersoy

Ya Rab beni erken getireydin ne olurdu?

*Viranelerin yaşçısı baykuşlara döndüm,
Gördüm de hazanında bu cennet gibi yurdu!
Gül devrini bilseydim onun, bülbül olurdum;
Ya Rab, beni evvel getireydin ne olurdu?....*

Mehmed Akif'in söylediği bu satırlar; O'nun bir ömür süren ıstırabının kısa bir ifadesiydi aslında. Gözlerinin önünde koca bir İslam devleti parçalanmış ve O, yirmi yıl içinde ümitler, hayal kırıklıkları, sonra yeniden canlanan heyecanlar, gayretler ve sonunda her şeyin üstünü örten bir ölüm sessizliği karşısında çaresiz, mahzun kalmıştır.

مُسْتَكِيمٌ صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفتلی رساله در

تاریخ تاسیسی:
۱۱ محرم ۱۳۲۴

مؤسسه نشری:
ابوالفضل العالمین - ح. اشرف الایمان

دوره شانزدهم، شماره ۵۰، پاره اول
تیرماه ۱۳۲۴، روز چهارشنبه، شماره ۲۰
قیمت هر شماره ۱۰۰۰ ریال

تاریخ تاسیسی:
۱۱ محرم ۱۳۲۴

مؤسسه نشری:
ابوالفضل العالمین - ح. اشرف الایمان
شماره ۲۰، قیمت ۱۰۰۰ ریال
تیرماه ۱۳۲۴، روز چهارشنبه، شماره ۲۰

عدد: ۱ | ۳۲۶ شماره | ۳۱ پنجشنبه | ۱۴ اکتوبر ۱۳۲۴ | رجبی ۱۳۲۴

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ. الحمد لله رب العالمین. الرحمن الرحیم. الخالق المبدئ. ایاک نعبد و ایاک نستعین. اهدنا الصراط المستقیم. و صل علی حبیبک و رسولک محمد الذی اخترت له الهدایة بقولک لکریم: «یا ایاک نعبد و ایاک نستعین».

دین، فلسفه، ادبیات، حقوق و علوم دین باحث هفتلی رساله در

دوره شانزدهم، شماره ۵۰، پاره اول
تیرماه ۱۳۲۴، روز چهارشنبه، شماره ۲۰
قیمت هر شماره ۱۰۰۰ ریال

تاریخ تاسیسی:
۱۱ محرم ۱۳۲۴

مؤسسه نشری:
ابوالفضل العالمین - ح. اشرف الایمان
شماره ۲۰، قیمت ۱۰۰۰ ریال
تیرماه ۱۳۲۴، روز چهارشنبه، شماره ۲۰

عدد: ۱ | ۳۲۶ شماره | ۳۱ پنجشنبه | ۱۴ اکتوبر ۱۳۲۴ | رجبی ۱۳۲۴

الدین النصیحہ

فاتحہ اعمال و مقدمہ آمانت . دین مبینہ خدمت و اخوان
از مینہ نصیحہ مستقیم سعادت دارین اولان منهج قوم استقامت
و صراط مستقیم هدایتہ دعوتدن عبارت اولمنه ، مساعی
واقعه مزک حجت شعاران امت طرفندن حسن تلقی ایدیلہ .
جکته امید وارز . کافل نظام عالم و مستقیم رفاه و سعادت امم
اولان شریعت غرای اسلامیہ احکام منیفه سنک حکم لدنیہ
و فوائد و منافع مادیہ و معنویہ سی ملل و اقوام سازجه
بجهول اولمنه برابر چهار اقطار عالی اشتمه عرفانیله تئور
ایدن شمس تابان اسلامیت کوز لرینی قاشدیردینی خفاش
بیانک ستر انوار حقیقت مقصد غرض کاربیله هر بار دیانت
مطلبه محمدیه علیهنه نشریات فاسده و اسنادات کاذبه دن

حریت - مساوات

جناب حقیق عون سعادتینی و احرار امک سعادت بری دن
مساعی و اره و مزک شان عسکری به بحق لایق اوله حق والی لایق
اتده ناقابل زوال برحس مبتداری و کمال احترامکاری ایله بر طوعه حق
و تاریخ عثمانیزک الک سائلی صحیفه لرینی تزیین ایدیک عورت قهرمانه
و حجت و یندار انهمی سایه سنده زنجیر اسارتدن تحلیس کریمین ایدیک
برات حریت و برهان مساوات اولان قانون اساسیری استقره ایدیک
و بونک سون مواد مندرجه سی احکامنه حرفاً و دلیلاً ایدیک حکم
کین ایلدک .
فقط ملک مزده علوم و معارف هوز لایق اولدیک وجهه نشر
ایتمش و ایدیک میاننده مع التأم من سوا اسلاق ظهور کاتر اولدیک دن

27 Ağustos 1908 Perşembe günü (14 Ağustos 1324) yayın hayatına başlayan Mehmed Akif'in başyazarı olduğu Sırat-ı Müstakim gazetesinin ilk sayısı.

O Günleri Nasıl Tahmin Edebilirdi ki...

Oysa ne hayalleri vardı büyük Şair'in.. 1873 yılında Fatih Sarıgözel'de dünyaya gözlerini açtığında, 'Cihan İmparatorluğu'nun, tarih sahnesinden çekileceğini, savaşlar, göçler, yoksulluk ve çile dolu bir hayat geçireceğini nereden bilebilirdi ki? En acısı da ömrünü adadığı ülkesinde günün birinde 'sakıncalı', 'mürteci' ve 'tehdit' ithamlarıyla muamele göreceğini nasıl tahmin edebilirdi ki?

Halbuki, gençliğinde en ağır eleştirileri yaptığı, dahası, 'devr-i istibdad' olarak andığı Sultan II. Abdülhamid döneminde dahi ne takibe uğramış, ne de sürgün edilmişti.. Gazetesinde istediği eleştirileri yapabilmiş, şüirlerini konuşturmuş, hatta II. Abdülhamid'i bir darbe ile tahttan indirecek İttihatçılar'a destek bile olmuştu. Ancak büyük ümitlerle destek verdiği, cephe cephe dolandıktan sonra bedellerle kurulan yeni Cumhuriyet o kadar insafli ve merhametli davranmamıştı kendi milli şairine.

Redd-i miras yapan ve geçmişle bağlarını kesen yeni Türkiye Cumhuriyeti, Mehmed Akif'in hem gazetesini kapatmış, hem kadim dostunu idamla yargılamış, hem de kendi peşine hafiyeler takarak izlemeye almıştı..

Çare olarak ülkeyi terk etmiş, ancak Mısır'a hicret ettikten sonra da takibattan kurtulamamıştı. Şeflik Rejimi, O'nun izin sürmüş, O'nunla ilgili istihbarat yazışmalarını, takip raporlarını 'İrtica 906' kodlu dosyada biriktirmişti. Yani Akif, yeni rejime göre artık bir 'kahraman' değil 'mürteci' ve sakıncalıydı. Yad ellerde hastalanan, yoksullukla kıvranan Milli Şairinin sıkıntılarını çözmek için adım atmak bir yana, O'na yardım edenlere bile iyi gözle bakılmamıştı.

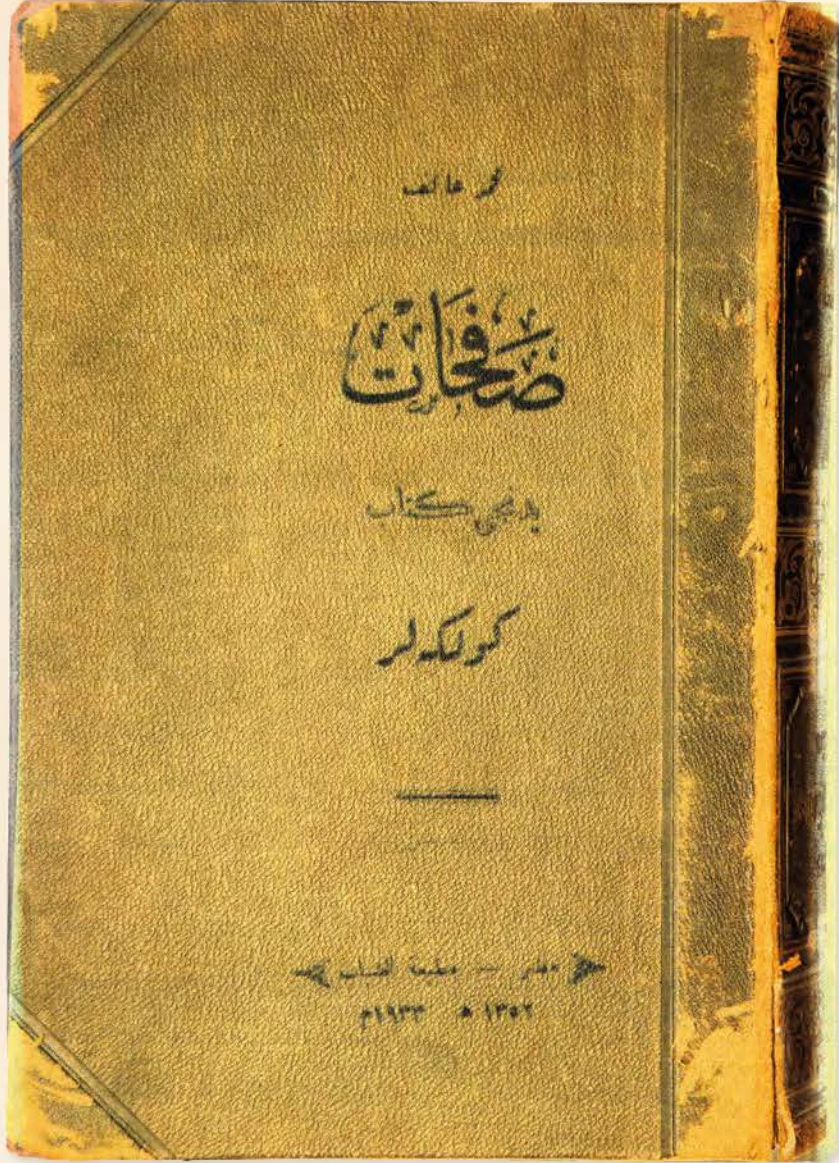
Bunun farkında olmalı ki Milli Şair, Türkiye'deki dostlarına gönderdiği fotoğraflarının ardına yazdığı mısralarla unutulma ihtimaline işaret edecektir:

"Toprakta gezen gölgeme toprak çekilince / Günler şu heyûlayı da er geç silecektir / Rahmetle anılmak, ebediyet budur amma / Sessiz yaşadım kim beni nereden bilecektir?"

Mehmed Akif'le ilgili takibat 11 yıl hasret kaldığı vatanına döndükten sonra daha da artmış, hasta yatağında bile görüşmeleri izlemeye alınmıştı. Dahası, Mısır'da yazdığı Gölgele kitabının ülkeye sokulması engellenmiş, Safahat hakkında ise toplatılarak imha etme kararı verilmişti. Bu durum öldükten sonra da devam etmiş, O'nu anmak için yapılan küçük katılımlı programlar dahi soruşturma konusu olmuştu. Milli Şair, milletine armağan ettiği İstiklal Marş'ında, asla kabul edemeyeceğini belirttiği 'Vatanında Cüda' durumuna getirilmişti.

Safahat'ının baskısı 15 yıl yapılmadı

Yazdığı eser olan Safahat'ı oluşturan bölümler 1928'de yapılan harf devriminden itibaren 1943 yılına kadar bir daha bu ülkede basılamayacaktı. Safahat'ın son bölümü Gölgele ise 1933'te Kahire'de basılacak, ancak Arap harfleriyle yazılmış olması ve irticai yayın kapsamında değerlendirilmesi sonucu Türkiye'ye sokulmayacaktı. Safahat Latin harfleriyle ancak 1943 yılında Akif'in damadı Ömer Rıza Doğrul eliyle hazırlandıktan sonra İnkılap Kitabevi tarafından basılabilecekti.

Harf inkılabına aykırı bulunan ve 'İrticai yayın' olarak itham edilerek yurda sokulmayan, Mehmed Akif'in Mısır'da kaleme aldığı Safahat'ın son bölümü Gölgele kitabı.

Mehmed Akif'in adım adım izlendiği günlerde, Kahire Hilvan'da çektiirdiği bir fotoğrafı. 1932'de Torunu Ferda için imzalamış.

اوغلو در نجی کاتب عدلی مدحت جمال

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KAHİRE ELÇİLİĞİ
Konsolosluk Şubesi
GİZLİDİR.
No 105/91

Kahire, 29 Temmuz 1966.

İstiklal Şairi'ni 'Vatanında Cüda' yapan resmi vesikalar

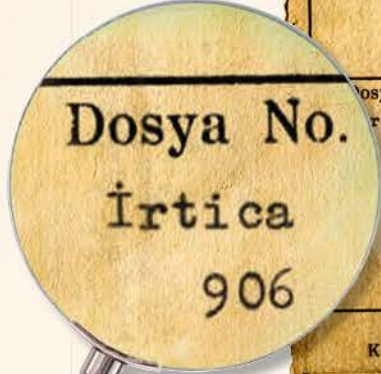
1.9.1. İfadeleriyle yazılmıştır.

numaralı yazıları karşıladığıdır :
AKİF, doktorların tavsiyesi üzerine
vaxiyetini de daima göz önünde bulundurarak
prens Abbas
ailesiyle bir
diği ve skeleri
alının hastalığı il
edebiyat deresi verdiği ve bu hi
yirmi misir lirası kadar para sağlığı ve
son derecede zaruret ve musayıla
ulaşmıştır. Rejimesiz aleyhinde ve bilhassa
kainde propaganda yaptığı. Bu
vaki olmuştur. Kahire'de Yüce
düşüp kalktığı tesbit edilememiştir. Şifir
en uzak bir hal ve hareketi
çok evvelden Yüce Hakukukuna arz
Şair Akif'in bu senede ulu
sine müracaat ettiğini hatırl
yük oğlunun askerlik çağına
gelmeli ücrine hissiat Konsol-

26 449 18

UTANDIRAN DOSYA ADI: İRTİCA-906

Sıra No.	Mülâhazat
Babasının ismi Tahir	Şair Mehmet Akif 34I teğrini evvel nihayetinde Mısıra gitmiş ve Mayıs ayında avdet etmiştir. Bundan evvel iki
Lâkabı	
Tarihi ve mahalli tevellüdü 1290	defa daha gidüp geldiği ve en son olarakta 15 / 10 / 93I tarihli pasaportla Mem-
Milliyeti Türk	leketimizden ayrıldığı.
Tabliyeti T.C.	İstanbul Vilâyetinin 14/7/9
Oturduğu yer İstanbul -	tarih ve EM. 1543 sayılı şif
Meşgalesi profesör - Şair	reden .
Mezuniyeti	

K. No.

Mehmet Akif

İslam şairi Mehmet Akif 3 haftadanberi Antakya da bulunup mütemadiyen din ve hilafet lehinde idareî kelâm ettiği ve oradaki firarilerden:
 1- Antakya lisesi müallimlerinden adanali ali hilmi fani
 2- Eski İshâye müdürlerinden firari Osman
 3- Maarif müd. katiplerinden ve Kelikyan ın maruf casusu Ata derviş
 4- Belediye katibi Radi azmi
 gibi yordakçılarla düşüp kalktığı ,ve hilafet ve halife lehine ve kemalizim aleyhine propagandalar yapmakta olduğu.

(II7 nin 28. agustos. 935 tarih 3 sayılı raporundan)

Antakyada arabacı Berakâti zade Cemil beyin yanında müsafir bulunan şair Mehmet Akif 31.8.935 te aldığı telgraf üzerine antakyadan ayrılarak Lazikiye, Beirut tarikiyle Mısır a dönmüştür. Antaky da bulunduğu müddetce pek büyük bir tesli husuls getirmiş ve adeta Türkiye idareî hazarası aleyhinde zehirler saçmıştır. Türkiye ricalinden yegün yegün b. h. s. ederek demigirtki : (Rauf bey türkiyeye avdet eylemiş fakat kabil değil bir mevki ihraz edemez zira Gazi PŞ. Rauf beyi çekemez. Rauf beyin bir kaç defa Atatürk ün hayatını kurtarmıştır ve ata Türke hayat, şeref, ve mevki ini Rauf beye medyundur. Topal Osman vakaasında , Sivas kongresi zamanı rında kaç kerre rauf bey Gaziyi kurtarmıştır. işte bu minnettarlık mâkûs bir netice vermiş ve eyilik yapacak yerde rauf beyi mahva çalışmıştır.)
 Halife meselesine dair dini bir çok adlâ ve ahkam sîkr ederek ilgayı hilafeti en büyük bir dinsizlik ad eylemiş ve mahaza (çok geçmeyerek halife mekâmına avdet edecektir) demıştır. İslâm teürklerin mekâmı hilafetin harsı ve muhafız olduğumu ve binaenaleyh nehy ve gasta ve ilga edilen hukuk hilafetin iadesi için her müs-lüman türkün dinsizlerle cihanda minkablirrahman memur ve merzaf bulduğumu söyleyerek (antakyadaki bazı beyinsiz gençlerin bilmeyerek ansemnin kemalistlere zahir ve tarftar olmasını) tenkid etmiş evliyayı etfali şiddetle tevbih eylemiştir.
 (II7 nin 6. eylül. 935 T. ve 5 sayılı raporundan)

Kahire Konsolosluğumuzdan tebdilen verilen 2.7.935 tarih ve 364/2915 sayılı pasaporta olarak bu pasaporta 6.6.936 ve 30989/1700 sayılı vizeyi alıp 16.6.936 da İstanbula gelmiştir. (İstanbul V. 14.7.936 em. 18690 sayılı yazısından)

II senelik ayrılıktan sonra Mısırdan şehrimize gelen şair Mehmet Akif Mısırdaki bulunduğu müddet zarfında Kral Rusdan hafız kütüplüğünü yapmış ve Mısır Üniversitesine

Eski Türkiye, İstiklal Şairi'ni; fişlediği, takibe aldığı ve tehdit gördüğü yazışmaları 'İrtica 906' isimli dosyada biriktirmişti. Dosyada, Mehmed Akif Bey'in Mısır'a gittikten sonra adım adım takibini, söylediklerini, görüşmelerini, yurda döndükten sonra yine kimlerle görüştüğünü, Safahat adlı eserine yapılanları hayretle okuyorsunuz..

GİTMEKLE DE TAKİBATTAN KURTULAMAMIŞ

117 nin 28 Ağustos/935 tarihli ve 3 No:11
raporundan

3 - . İslâm şairi "Akif" in hilâfet propagandası:

Bir zamandanberi Mısırdaki ihtiyarı ikamet eyleyen İslâm şairi ünvanile maruf safahatçı Şair Akif üç haftadır Antakya ve civarında dolamaktadır. Akif, Antakyaya maruf Arabci Türklerden Cemil bey Berekât tarafından davet edilmiştir. Bu Cemil bey Berekât, Suriye devletinin sabık reisi ve hali hazırda Suriye meclisi mebusan reisi Arap vatanlilerinden/Suphi Berekât'ın küçük biraderidir. Ahmak, abdal, fakat ağabeyisi gibi Arap millicisi ve Türk düşmanıdır."

Şair Akif, Antakyada hep eşraf ile düğüp kalkmaktadır. Şerefine bir çok ziyafetler verilmiştir. Antakya eşrafının hemen hepsi ya Arap millicisi veya Fransız usagıdır. Binaenaleyh bu iki gurup da İslâmlık ve hilâfet meselelerinde pek müteassıbdırlar.

Şair Akif, bu içtimalarda ulu orta hilâfetten, hilâfetin lüzumu şer'i ve akli ve siyasîsinden bahsetmektedir ve her vesile ile Ankara hükümeti erkânını tenkid ederek Şair-İslâmiye ve adat mütehassenei kavmiyeyi mahv ve heder eyledi klerini söyleyerek hilâfet lehinde ve bahusus halife Abdülmecid lehinde pek müessir propagandalarda bulunmaktadır.

Muhit pek müsait, dâniyicileri pek muvafık bulan Şair Akif, Antakyadaki Türk muhalifin ve fârarilerinden de kendisine gayet kuvvetli beş altı taraftar ve yamak bulmuştur. Bütün ziyafetlere bu yamaklar da birlikde gidiyor. Ve orada hemen hemen yalnız Türkiyeden, hilâfetten medrese ve tekkeâlerden bahs olunarak Türk inkılâpçıları tekfir ve telin olunuyorlar. Bu yamaklar şunlardır:

ÇEKİMİ YAPILDI

-71-

28 Ağustos 1935 tarihli bir istihbarat raporu... Peşine hafiyeye takıldığı için Türkiye'yi terk eden Mehmed Akif'in, yurt dışında da yakın takibe alındığı bu ve buna benzer belgelerden ortaya çıkıyor. Mısır'da bulunan Mehmed Akif'in seyahatleri, kimlerle oturup kalktığı, Türkçe Ezan, Hilafet ve Mustafa Kemal ile ilgili sözlerinin kayıt altına alınarak, Türkiye'ye tahkir edici ifadelerle aktarıldığı anlaşılıyor.

Antakya lisesi muallimlerinden Yüzellilik Adanmış Alâ İlmî Fani

" Belediye kâtibi Radi Azmi

" Eski nahiye müdürlerinden ve Türk firarilerinden Osman

" Maarif Müdüriyeti kâtibi firarilerden ve Kilikyanın ma-
ruf casuslarından Ata Derviş.

- İşte Şair Akif, ilk günlerde biraz diline bağ
vurmağa karar vermişken kendisini ifratkârane teşvik eyleyen
bu yarıdakıların tesirile bütün boş boğazlığıle bugünkü Türk
inkilâbının (İslâm ve Osmanlı) müessesatı ahlakiye ve diğriye-
sinde açdığı yaraları, uçurumları söyleye söyleye memlekette
pek müdhiş bir tesir husule getirmiştir.

- Antakya Türklerinden ve samimi Kemalistlerden bir
çoğu bu vaziyetten çok müteessir olmuşlarsa da Şair Akif hemen
hemen bu gurupla asla temas etmek istemiyor ve hatta etrafında-
ki müteassiplar tarafından bu gibi temaslara daima mani olunu-
yor.

Şair Akif Abdülmecid'den bahseyleirken onu medh ve
sena sadedinde demiştir ki :

" Halife, ecnebî devletlerinden bir çoğu tarafından
def'atle muavenet teklifine maruz kaldı. Fakat bir ecnebî ve
gayri müslim ordusu marifetile ecdadının tahtına ve peygamberin
postuna oturmağı bir zul , bir günah sayan halife, bu teklif-
lerin hepsini reddeyledi. O ancak Türk ve müslümanın umuzuna
eski ederek makamı meşruuna çıkmak istiyor bu gün de uzak de-
ğildir...)

- Antakya egrafından ve Türk olduğu halde Arap olan
Kasiri zade Mustafa ağa, Şair Akifi Antakyada ihtiyarı ikamet
etmeğe ve kendisinde müsafir olmağa tegvikeylemiş ise de Akif

YEKİMİ YAPILDI

A-4

-3-

kabul eylememiştir ve Mısırda tedrisatla ve tahriratla meşgul olduğunu söyleyerek beyanı itizar etmiştir.

- Şapka ve Türkçe ezan hakkında bir çok kimseler şair Akifden reyini sormuş o da " Şapka geymek , doğrudan doğruya Avrupalıya benzemek maksadile yapıldığı ^{gibi} tamamen küfürdür. Türkçe ezan ise katıyen mekruhdur. Namaz caiz değildir. Latın hurufatı ise, İlhan Kuranı kerimi tağyir eylediği cihetle şeran mekruhdur. Aynı zamanda Türk müslümanlar Arap Müslümanı bir birinden ayıran bu üç bedeatı sayıle menkülvech haram, mezzum ve *maktuktur* " cevabını vermiştir.

—

BİLGİSAYAR FORRETI
TANZİM ESULUĞU

ÇEKİMİ YAPILDI

-73-

117'nin 28 Ağustos/935 tarihli ve 3 No'lu Raporundan

3- İslâm Şairi “Akif” in hilâfet propagandası:

Bir zamandan beri Mısırdaki ihtiyarı (isteyerek) ikamet eyleyen İslâm şairi unvanı ile maruf (bilinen) safahatçı Şair Akif üç haftadır Antakya ve civarında dolaşmaktadır. Akif, Antakya maruf Arabî Türklerden Cemil Bey Berekât tarafından davet edilmiştir. Bu Cemil Bey Berekât, Suriye devletinin sabık (eski) reisi ve hali hazırda Suriye Meclisi Mebusan (Millet Meclisi) reisi Arap vatanilerinden/Suphi Berekât'ın küçük biraderidir. Ahmak, abdal, fakat ağabeyi gibi Arap millicisi ve Türk düşmanıdır.”

Şair Akif, Antakyada hep eşraf (ileri gelen) ile düşüp kalkmaktadır. Şerefine bir çok ziyafetler verilmiştir. Antakya eşrafının hemen hepsi ya Arap millicisi veya Fransız uşağıdır. Binaenaleyh bu iki grup da islâmlık ve hilâfet meselelerine pek müteassıbdırlar.

Şair Akif, bu ictimalarda (toplantılarda) ulu orta hilâfetten, hilâfetin lüzumu şer'i (gerekliliğinden) ve akli ve siyasîsinden bahsetmektedir ve her vesile ile Ankara hükûmeti erkânını tenkid ederek, şairi İslâmiye (İslam kurallarını) ve adat mütehassenei kavmiyyeyi (Milletin örf ve adetlerini) mahv ve heder eylediklerini söyleyerek, hilâfet lehinde ve bahusus halife Abdülmecit lehinde pek müessir (etkileyici) propagandalarda bulunmaktadır.

Muhit pek müsait, dinleyicileri pek muvafık bulan Şair Akif, Antakyadaki Türk muhalifin (Muhelif olan) ve firarilerinden de kendisine gayet kuvvetli beş altı taraftar ve yamak bulmuştur. Bütün ziyafetlere bu yamaklar da birlikte gidiyor. Ve orada hemen hemen yalnız Türkiyeden, hilâfetten, medrese ve tekkelerden bahs olunarak, Türk inkılâpçıları tekfir ve telin olunuyorlar. Bu yamaklar şunlardır:

- Antakya lisesi müalimlerinden Yüzellilik⁽²⁾ Adanalı Ali İlmi Fari
- “ Belediye kâtibi Radi Azmi
- “ Eski nahîye müdürlerinden ve Türk firarilerinden Osman
- “ Maarif müdüriyeti kâtibi firarilerinden ve Kilikyanın maruf casuslarından Ata Derviş.
- İşte Şair Akif, ilk günlerde biraz diline bağ vurmağa karar vermişken, kendisini ifratkârane (ileri derecede) teşvik eyleyen bu yardağçıların tesiri ile bütün boş boğazlığı ile bugünkü Türk inkılâbının (İslâm ve Osmanlı) müessesatı ahlakiye ve diniyesinde (ahlaki ve dini müesseselerinde) açtığı yaraları, uçurumları söyleye söyleye memlekette pek müdhiş bir tesir husule getirmiştir.

- Antakya Türklerinden ve samimi Kemalistlerden bir çoğu bu vaziyetten çok müteessir olmuşlarsa da (üzülmüşlerse de), Şair Akif hemen hemen bu grupta asla temas etmek istemiyor ve hatta etrafındaki müteassiplar (tutucular) tarafından bu gibi temaslara daima mani olunuyor.

Şair Akif, Abdülmecid'den bahseylerken onu medh ve sena sadedinde demiştir ki :

“Halife, ecnebi devletlerinden bir çoğu tarafından def’atle muavenet (yardım) teklifine maruz kaldı. Fakat bir ecnebi ve gayri müslim ordusu marifeti ile ecdadının tahtına ve peygamberin postuna oturmağı bir zul (ayıp), bir günah sayan halife, bu tekliflerin hepsini reddedyledi. O ancak Türk ve müslümanın umuzuna eska ederek (omuzuna basarak) makamı meşruuna (meşru makama) çıkmak istiyor bu gün de uzak değildir...)

- Antakya eşrafından ve Türk olduğu halde Arap olan Kasirizade Mustafa ağa, Şair Akif’i Antakyada ihtiyari (isteyerek) ikamet etmeğe ve kendisine müsafir olmağa teşvik eylemiş ise de Akif kabul eylememiştir ve Mısırda tedrisatla ve tahriratla (yaza) meşgul olduğunu söyleyerek beyanı itizar etmiştir.

- Şapka ve Türkçe ezan hakkında bir çok kimseler şair Akifden reyini (görüşünü) sormuş o da; “Şapka giymek, doğrudan doğruya Avrupalıya benzetmek maksadı ile yapıldığı gibi tamamen küfürdür. Türkçe ezan ise katiyen mekruhdur. Namaz caiz değildir. Lâtin hurufatı (harfleri) ise İlhan Kur’anı kerimi tağyir eylediği cihetle şeran (dinen) mekruhdur. Aynı zamanda Türk müslümanla Arap Müslümanı bir birinden ayıran bu üç bedeatı seyie (kötü bidat) menkülvech (gerekçesiyle) haram, mezmum (sakıncalı) ve mekruhtur” cevabını vermiştir.

(Yazıdaki imla hataları orijinal metne aittir. Bundan sonraki metinlerde de bu durum muhafaza edilecektir.)

2) **Yüzellilikler:** Yeni kurulan rejimle ters düştüğü iddiasıyla Türkiye’den sürgün edilen, hepsi üst düzey makamlarda yer alan Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarına verilen isimdir. İçişleri Bakanlığı tarafından oluşturulan ilk liste başlangıçta 600 kişiden oluşmakta idi. Ancak Lozan Anlaşması’nın bir maddesinde sürgün edilecek insanların sayısının 150’yi geçmeyecek şeklinde öngörülmesi üzerine bu liste ilk önce 300, ardından da 149 kişiye indirilmiştir. 150’likler adı verilen ve 23 Nisan 1924 tarihinde Bakanlar Kurulu ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin oturumunda saptanan bu listeye 1 Haziran 1924 tarihindeki kararla “Köylü Gazetesi” sahibi Refet Bey de eklenerek nihai şekliyle 150 kişi olarak kabul edilmiştir. 28 Haziran 1938 tarihinde, Yüzellilikler’in yurda girmelerini engelleyen kanun kaldırılrsa da başta Çerkez Edhem olmak üzere pek çok muhalif geri dönmemiştir. Bu listenin 600 kişilik ilk hali açıklanmamıştır.

SAYGI GÖRMESİNE BİLE TAHAMMÜL EDİLEMEDİ

117 nin 6/ Eylül/935 tarih ve 5 No:11 raporundan

2 - . İslâm şairi Akif :

Bir müddettenberi Antakya'da Arabcı Berekât zade Cemil beyin yanında müsafir bulunan Şair Mehmed Akif, ~~Antakya'da~~ ~~31/ Ağustos /935~~ ~~de~~, aldığı bir telgraf üzerine, Antakya'dan ayrılmış ve Lâzkiye-Berut tarikle Mısıra azimet etmiştir. Şair Akif Antakya'da pek mühim bir tesir husule getirmiş, adeta Türkiye idarei hazırası aleyhinde zehirler saçmıştır. Şair olması, dinî malûmatı bulunması , Türkiye Darülfunununda hocalık ve Ankara Büyük Millet meclisinde mebusluk yapması ve istiklâl marşının nazımı sıfatını taşıması itibarile her söylediği söz fevkalade bir dikkat ve tesir husule getirmiştir.

Şair Akif, Türkiye ricalinden de yegân yegân bahsederek Atatürk hakkında demiştir ki (Rauf bey Türkiyeye avdet eylemiş. Fakat kabil değil bir mevci ihraz edemez. Zira Gazi paşa Rauf beyi çekemez. Çünkü Gazi paşa def'atla hayatını, şerefini ve mevkiini Rauf beye medyundur. Topal Osman vak'asında, Siyas Kongresi zamanlarında kaç kerre Rauf bey Gaziyi kurtarmıştır. İşte bu minnettarlık makûs bir netice vermiş ve iyilik yapacak yerde Rauf beyi mahva çalışmıştır."

Şair Akif halife meselesine dair dinî bir çok adla ve ahkâm zikri ederek ilgayı hilâfeti en büyük bir dînsizlik addeylemiş ve mahaza " Çok geçmiyerek halife makamına avdet edecektir" demiştir. - Şair Akif islâm Türklerin makâmı hilâfetin harsı ve muhafızı olduğunu ve binaenaleyh *nehji*.ve gasbi ve ilga edilen hukuk hilâfetin iadesi için her müsülman Türkün dînsizlerle cihada min-kabirrahman memur ve merzaf bulunduğunu söyleyerek -

ŞENİMİ YAPILDI

Mehmed Akif'in gittiği yerlerdeki güçlü etkisinden bahsedilen 117'nin 6 Eylül 1935 tarihli istihbarat raporunda, Mehmed Akif'in nerede, kimlerle ve ne konuştuğunun kayıt altına alındığı anlaşılıyor. Milli Şair'in sözleri ise 'Zehir saçma' olarak addedilmiş.

" Antakyadaki bazı beyinsiz gençlerin bilmiyerek anesemâin Kemalistlere zahir ve tarafdar olmasını" tenkid e tmiş ve evliyayı etfali şiddetle tevbih eylemiştir.

aslı gibidir.

EMELİNİN İZİNİ ALINMIŞTIR
YANVAR 1935

ÇEKİMİ YAPILDI

-75-

117’nin 6/Eylül/935 tarih ve 5 No’lu Raporundan:

2- İslam Şairi Akif :

Bir müddetten beri Antakya’da Arabcı Berekatzade Cemil beyin yanında müsafir bulunan Şair Mehmed Akif. 31Ağustos 935’de, aldığı bir telgraf üzerine, Antakya dan ayrılmış ve Lazkiye-Berut tariki ile (yoluyla) Mısır’a azimet etmiştir (ulaşmıştır). Şair Akif Antakya’da pek mühim bir tesir (etki) husule getirmiş, adeta Türkiye idaresi hazırası (varolan) aleyhinde zehirler saçmıştır. Şair olması, dini malumatı bulunması, Türkiye Darülfünununda (İstanbul Üniversitesi’nde) hocalık ve Ankara Büyük Millet meclisinde mebusluk yapması ve İstiklal marşının nazımını sıfatını taşıması itibari ile her söylediği söz fevkalade bir dikkat ve tesir husule getirmiştir.

Şair Akif, Türkiye ricalinden (makam sahiplerinden) de yegane yegan (teker teker) bahsederek, Atatürk hakkında demiştir ki; (Rauf bey Türkiye’ye avdet eylemiş (gelmiş) fakat kabil değil bir mevki ihraz edemez (elde edemez). Zira Gazi Paşa, Rauf beyi çekemez. Çünkü Gazi Paşa defa’atla hayatını, şerefini ve mevkiini Rauf beye medyundur (borçludur). Topal Osman vak’asında (Ali Şükrü Bey’in öldürülmesi), Sivas Kongresi zamanlarında kaç kere Rauf bey Gazi’yi kurtarmıştır. İşte bu minnettarlık makus (kötü) bir netice vermiş ve iyilik yapacak yerde Rauf beyi mahva çalışmıştır.”

Şair Akif, halife meselesine dair dini bir çok adla ve ahkam zikrederek ilgayı hilafeti (Hilafetin kaldırılmasını) en büyük dinsizlik addeylemiş ve ma haza (Bununla beraber) “Çok geçmiyerek halife makamına avdet edecektir” demiştir.

- Şair Akif İslam Türklerin makamı hilafetin (halifelik makamı) harsı (koruyucusu) ve muhafızı olduğunu ve binaenaleyh nehyi ve gasbı ve ilga edilen (kaldırılan) hukuk hilafetin iadesi için her müslüman türkün dinsizlerle cihada minkablırrahman memur ve merzaf bulunduğunu söyleyerek, (kalplerinden gelen bir arzuyla iştirak etmek) “Antakyadaki bazı beyinsiz gençlerin bilmiyerek ansemain Kemalistlere zahir ve tarafdar olmasını” tenkid etmiş ve evliyayı etfali şiddetle tevbih eylemiştir.

(Yazıdaki ifade ve imla hataları orijinal metne aittir.)

İSTANBUL'A NEDEN GELDİ ARAŞTIRILIM

26/ 6 /1936

ŞİFRE

7408

26-6-936

1.

İstanbul Valiliğine

1 - Şair Akif'in İstanbul'a geldiği gazetelerde okunmuştur. Ne zaman geldiğinin ve kimlerle temas ettiğinin ^{ve} sebebi ve durumunun tetkiki ve takibini rica ederim.

2-Emniyet birinci şubenin()sayısı ile.

Dahiliye Vekili N .

S. Şitak

irtica
906

-70-

26 Haziran 1936 tarihli belge: İstiklal Şairi'nin Türkiye'ye girişini gazetelerden öğrenen İçişleri Bakanlığı'nın asıl derdi, Akif'in Türkiye'ye neden geldiği ve kimlerle görüştüğünün tespit edilmesi.. Bunun soruşturulması için valilik ve emniyete talimat veriliyor.

26/6/1936

ŞİFRE
7408

1. İstanbul Valiliği'ne

1- Şair Akif'in İstanbul'a geldiği, gazetelerde okunmuştur. Ne zaman geldiğinin, kimlerle temas ettiğinin ve asıl geliş sebebinin ve durumunun tetkiki ve takibini rica ederim.

2- Emniyet Birinci Şube'nin () sayısı ile..

Dahiliye Vekili N.
S. Çitak

(İrtica 906)

TAHKİR VE TEZYİF DOLU SATIRLAR

SÜRE T

A-9

Antakya çıkan Yeniğün gazetesinin 28/6/1936 gün ve
1484 sayılı nüshasından.

ŞAİR MEHMED AKİF

Nihayet İstanbula dönerek orada yerleşti.

Son posta ile gelen İstanbul gazetelerinde, kuvvetli Türk inkilâbları karşısında gözleri kamaşarak 10. sene evvel Türkiye'yi terkle Mısıra hicret eden Şair Mehmed Akif'in İstanbula döndüğü haber verilmektedir.

Halbuki geçen sene şehrimize de gelerek beş on gün kalan şair burada kendisile görüşen ve adetleri parmak sayısını geçmeyen malûm bir kaç kişiye Türk inkilâbı, latin harfleri ve dil işleri aleyhinde atıp tutmuş ve işlerin hiç bir zaman sökmeyeceğini söylemiştir.

Şairin, yeni Türkiye'yi gözleriyle gördükten sonra hakikatle karşılaşarak yola geldiği anlaşılıyor.

Aslı gibidir.

ELİBAĞIYAS İZMİR
TANZİM KUDAN

ÇEKİMİ YAPILDI

-69-

İstiklal Şairi'nin Türkiye'ye gelişini bildiren 28 Haziran 1936 tarihli haber Milli Şair'e bakışı da gösteriyor. İtibarsızlaştırma ve tahkir etme amaçlı habere göre, Akif Türkiye'ye gelince, yola da gelmiş. Aynı üslup resmi yazışmalara da girmiş.

SURET

Antakya çıkan Yenigün gazetesinin
28/6/936 gün ve 1484 sayılı nüshasından

ŞAİR MEHMED AKİF

Nihayet İstanbula dönerek orada yerleşti. Son posta ile gelen İstanbul gazetelerinde, kuvvetli Türk inkılapları karşısında gözleri kamaşarak 10 sene evvel Türkiyeyi terkle Mısıra hicret eden şair Mehmed Akif’in İstanbul’a döndüğü haber verilmektedir.

Halbu ki; geçen sene şehrimize de (Antakya) gelerek, beş on gün kalan Şair, burada kendisi ile görüşen ve adetleri parmak sayısını geçmeyen malum bir kaç kişiye Türk inkılabı, Latin harfleri ve dil işleri aleyhinde atıp tutmuş ve işlerin hiçbir zaman sökmeyeceğini söylemiştir.

Şair’in, yeni Türkiye’yi gözleri ile gördükten sonra hakikatla karşılaşarak yola geldiği anlaşılıyor.

Aslı Gibidir

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Mussul Kalem Müdürlüğü

9846

Geldiği yer	İstanbul	Telgraf Mer-kezi No. su	3575
Şifrenin Tarihi		Kaleme Geldiği Tarih	29/6/936
No.	Em. 170102	Açıldığı Tarih	30/6/936
Dahiliye Vekâletine		Tüzün	

C : 26/6/936 ve Em.7408 sayılı şifreye:

1 - Şair Mehmet Akif, kansere müptelâ olduğundan tedavi için İstanbul'a gelmiştir. Maçka'da İzmir palâsta oturan Abbas Hilmi paşa ailesinden prenses Emine'nin himaye ve yardımile 19/6/936 da Teşvikiye sağlık evine yatırılmıştır. Halem orada tedavi altındadır. Mısır'a dönemiyeceğini ve bundan böyle memlekette kalacağını ziyaretçilerine söyleyen bu şahsın durumu tarassut altına aldırılmıştır. İstanbul'a gelişinde başka bir maksadı olup olmadığı da tahkik edilmektedir. Sonu arz edilecektir.

Vali N.
H.Karataban

Nasıl plüvisti?
kişiyi verenden aluristi
ve domiliğini halem
varınıdır.

11.7.936

Emniyet işleri
Tarih: 13.7.36
No: 19638

CEKİMİ TAPILDI 7 36
-68- Dosyasının

Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne

argı olundu
Diale

29 Haziran 1936 tarihli İstanbul Valiliği'nin, İçişleri Bakanlığı'na gönderdiği şifreli telgrafta, kanser tedavisi gören Milli Şair'in ziyaretçilerine ne söylediği, gelişinde 'başka maksadın olup olmadığı'nun' araştırılacağı belirtiliyor.

T.C
DAHİLİYE VEKALETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

Geldiği Yer: İstanbul Valiliği
Telgraf Merkezi No: 3575
Geliş Tarihi: 29.06.936
Açıldığı Tarih: 30/6/936

Dahiliye Vekaletine

C: 26/6/936 ve Em.7408 sayılı şifreye :

1- Şair Mehmet Akif, kansere müptela olduğundan tedavi için İstanbul’a gelmiştir. Maçka’da İzmir palasta oturan Abbas Hilmi paşa ailesinden prenses Emine’nin himaye ve yardımı ile 19/6/936’da Teşvikiye sağlık evine yatırılmıştır. Halen orada tedavi altındadır. Mısır’a dönmeyeceğini ve bundan böyle memlekette kalacağını ziyaretçilerine söyleyen bu şahsın durumu tarassut (gözlem) altına aldırılmıştır. İstanbul’a gelişinde başka bir maksadı olup olmadığı da tahkik edilmektedir (araştırılmaktadır). Sonu arz edilecektir.

Vali N.
H.Karataban

‘İrtica 906’ notunun yanında,
El yazısı ile: ‘Nasıl Gelmiştir, vizeyi nereden almıştır. Ve Dahiliyenin talebi var mı idi’ sorularının ‘Acele’ araştırılması istemiyle, 11.7.936’ tarihinde Em-niyet Genel Müdürlüğü’ne sevk edildiği anlaşılıyor.

I. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

9846

Geldiği yer	İstanbul	Telgraf Merkezi No. sı	3575
Şifrenin Tarihi	29/6/936	Kaleme Geldiği Tarih	29/6/936
No.	Em. 170102	Açıldığı Tarih	30/6/936
Dahiliye Vekâletine		Tüzün	

C : 26/6/936 ve Em.7408 sayılı şifreye:

1 - Şair Mehmet Akif, kansere müptelâ olduğundan tedavi için İstanbul'a gelmiştir. Maçka'da İzmir palâsta oturan Abbas Hilmi paşa ailesinden prenses Emine'nin himaye ve yardımile 19/6/936 da Teşvikiye sağlık evine yatırılmıştır. Halem orada tedavi altındadır. Mısır'a dönemiyeceğini ve bundan böyle memlekette kalacağını ziyaretçilerine söyleyen bu şahsın durumu tarassut altına aldırılmıştır. İstanbul'a gelişinde başka bir maksadı olup olmadığı da tahkik edilmektedir. Sonu arz edilecektir.

Vaîi N.
H. Karatahan

*İstambul'dan gelen
1- suviye ve misurdam gelen
isti hırsaret at kışın
edilecek.
- istambul'dan ne
formunu ve ne
ayrıldı? ne
sonuçları? - /*

Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne

30 Haziran 1936

*İstambul'da yazılan
2-7-936*

Emniyet İş. U. M. 5

SUBE: 1

Tarih: 30-6-36

No. : 18530

ÇEKİMİ YAPILDI

irtica -67-
906

Doğru ile işlen

*ary
Ludu
2/7*

Kanser tedavisi görülürken dahi takibat altındaydı. Devlet, Milli Şairi'ne sahip çıkmak şöyle dursun, O'na kapılarını açan kimseleri de, onlarla görüşenleri de yakın takibe almıştı.

T.C
DAHİLİYE VEKALETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

Geldiği Yer: İstanbul Valiliği
Telgraf Merkezi No: 3575
Geliş Tarihi: 29.06.936
Açıldığı Tarih: 30/6/936

Dahiliye Vekâletine

C: 26/6/936 ve Em.7408 sayılı şifreye:

1- Şair Mehmet Akif, kansere müptelâ olduğundan tedavi için İstanbul’a gelmiştir. Maçka’da İzmir palâsta oturan Abbas Hilmi paşa ailesinden prenses Emine’nin himaye yardımı ile 19/6/936 da Teşvikiye sağlık evine yatırılmıştır. Halen orada tedavi altındadır. Mısır’a dönemeyeceğini ve bundan böyle memlekette kalacağını ziyaretçilerine söyleyen bu şahsın durumu tarassut (gözlem) altına alınmıştır. İstanbul’a gelişinde başka bir maksadı olup olmadığı da tahkik edilmektedir. Sonu arzedilecektir.

Vali N.
H.Karataban

El yazıları ile: Suriye ve Mısır’dan gelen İstihbarat tetkik edilecek. İstanbul’dan ne zaman ve ne suretle ayrıldı? Sorulacak
İstanbul’a yazıldı. 3.7.936

‘İrtica 906’

7845

7-7-936

1.G.2

Sair Mehmed
Akif H .

7845

7-7-936

İstanbul Valiliğine

C : 29/6/936 gün ve Am. 17102 sayılı yazıya:

Sair Mehmed Akifin İstanbul'dan ne vakit
ve suretle ayrıldığıının geçmişi hakkındaki mevcut
veya derlenecek malûmatla beraber bilgi verilmesini
rica ederim ;

Dahiliye Vekili . n -
S. Sıtak

irtica
106

via
18530

ÇEKİMİ YAPILDI

-66-

İçişleri Bakanlığı, Akif'in Türkiye'ye gelişinden 21 gün sonra, İstanbul Valiliği'ne soruyor: "Şair Mehmed Akif'in İstanbul'dan ne vakit ve suretle ayrıldığıının, geçmişi hakkındaki mevcut veya derlenecek malumatla beraber bilgi verilmesini rica ederim."

Şair Mehmed Akif Hk.
7/7/936

İstanbul Valiliğine

C: 29/6/936 gün ve Em.17102 sayılı yazıya:
Şair Mehmed Akif'in İstanbul'dan ne vakit ve suretle ayrıldığıнын, geçmişİ
hakkındaki mevcut veya derlenecek malumatla beraber bilgi verilmesini rica
ederim.

Dahiliye Vekili
S. Çitak

'İrtica 906' va-18530

NEDEN VE HANGİ SAİKLE VİZE VERİLDİ

1.

-x 8056
13 7 - 936

Iskenderiye, Kahire x-
konsolosluklarına x-

1936 Haziran ortalarında memlekete dönen gair Akife ne zaman ve hangi konsolosluğa vize verildiğinin bilinmesine zauret hasil olmuştur. Bu malûmatla beraber gair Akif'e vize verilmesi hakkında her hangi bir makandan tebliğat yapıp yapılmadığının da acele bildirilmesini rica ederim .

Em.İç.U.MECİRİ

Varide 19638
İrtica 906

ÇEKİMİ YAPILDI

-65-

Milli Şair'in İstanbul'a gelişi hoş karşılanmamış olmalı ki, İçişleri Bakanlığı'nun talimatı üzerine, Emniyet Genel Müdürlüğü, İskenderiye ve Kahire Konsolosluklarına, Akife vizenin verilmiş sebebini ve hangi yetkiyle verildiğini soruyor.

8056 - 13/7/936

İskenderiye, Kahire konsolosluklarına

1936 Haziran ortalarında memlekete dönen şair Akife ne zaman ve hangi konsoloslukça vize verildiğinin bilinmesine zaruret hasıl olmuştur. Bu malûmatla beraber, şair Akif'e vize verilmesi hakkında her hangi bir makamdan tebligat yapıp yapılmadığının da acele bildirilmesini rica ederim.

Em.İş.U.Müdürü

Varide 19638
İrtica 906

REJİM ALEYHİNE SÖZLERİNİ ARAŞTIRIN

- * 8297
20 - 7 - 1936

1.G.1.

{
x- x-
Beyrut, İskenderiye Bg.Ko.
x- x- x- x-
Halep, Şam, Kudüs, Kahire konsolosluklarına

Uzam müddet Mısırda ikametden sonra iki ay önce yurda dönen gair Mehmed Akif'in Mısırda ve bilhassa geçen sene Antakya'ya seyahati esnasında inkılâp ve rejimîz aleyhinde çok kötü sözler sarf ettiği ve hilâfet propagandası yaptığı ve ayrıca 150 lik, firarı ve sair mahallif eghasla da sıkica temasta bulunduğu haber alınmıştı . Bu haberlerin sahati derecesille Mehmed Akif'in haricte geçirdiği zamana ait konsolosluğumuzca tesbit edilmiş ve edilecek diğer bilâhale malûmatın iş'arını diler saygılarımı sunarım .

Em'ig.U.MİDİRİ

İRTİCA 906

Emniyet Genel Müdürlüğü, İçişleri Bakanlığı'nın talebi üzerine, Türkiye'ye gelmiş bulunan Mehmed Akif ile ilgili olumsuz konuşma, görüşme ve filler konusunda Beyrut ve İskenderiye konsolosluklarından yeni bilgiler talep ediyor.

8297 - 20-7-936

**Berut, İskenderiye Bş. Ko.
Halep, Şam, Kudüs, Kahire konsolosluklarına**

Uzun müddet Mısır'da ikametden sonra iki ay önce yurda dönen şair Mehmed Akif'in Mısır'da ve bilhassa geçen sene Antakya'ya seyahati esnasında inkılâp ve rejimin aleyhinde çok kötü sözler sarf ettiği ve hilâfet propagandası yaptığı ve ayrıca 150'lik, firari ve be sair (diğer) muhalif eşhasın (şahısların) da sıkıca temasta bulunduğu haber alınmıştı. Bu haberlerin sıhhati derecesi ile Mehmed Akif'in hariçte geçirdiği zamana ait konsolosluğumuzda tespit edilmiş ve edilecek diğer bilcümle (tam) malumatın iş'arını (bildirilmesini) diler saygılarımı yenilerim.

Em.İş.U. Müdürü

'İrtica 906'

O'NU EVİNE ALAN KİŞİLERİ ARAŞTIRIN

T. C.
Dahiliye Vekâleti
İstanbul Kalem Müdürlüğü
IO503

Geldiği yer	Tig. No.	Tarhi	Şifre Numarası	Şurubu	Açanın adı		
İstanbul	I543	I4/7/936	Em. I8690	650	S.Erman		
Telgrafhaneye verildiği	Tarih	Sa.	Da.	Telgrafhaneye alındığı	Tarih	Sa.	Da.
	I4/7/936	20			I4/7/936	21	20
Kalemde geldiği	Tarih	Sa.	Da.	Kalemde açıldığı	Tarih	Sa.	Da.
	I4/7/936	23	30		I5/7/936	8	

Dahiliye Vekâletine

K: 7/7/936 ve Em.Ş.I 7845/I4543 sayılı yazıya.
I- Akif hakkında .

2- Şair Mehmet Akif 341 senesinde ve Teşrinievvel nihayetlerinde Mısıra gitmiş ve Mayıs ayı zarfında geri gelmiştir . Bundan evvel iki defa Mısıra gidüp geldiği anlaşılmıştır. En son olarak Vilâyetimizden aldığı I5/I0/31 tarih ve IO363 sayılı pasaportla memleketimizden ayrılmıştır. Bu pasaportuna müsteniden Kahire Konsolosluğumuzdan tebdilen verilen 2/7/935 tarih ve 364/2915 sayılı bir pasaport alarak buna 6/6/936 ve 30989/I700 sayılı vizeyi yaptırmak suretile I6/6/936 da İstanbula gelmiştir .

3- Buraca siyasi fenalığına dair tesbit edilmiş malûmat mevcut değilse de kendisinin Antakya ve çevresinde doğduğu bir sırada Hilâfet ve halife lehinde ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde bir çok propağandalar yaparak muhitinde müsait dinleyiciler bulduğu 30/9/35 gün ve 83405/I771 sayılı ile İstanbul Komutanlığından alınan Genel Kurmay Başkanlığı'nın 28 Eylül 935 gün ve 59750 sayılı yazı örneği münderecatından anlaşılmıştır .

4- Hasta olarak yattığı Teşvikiye sağlık evinden IO/7/936 da çıkıp Beyoğlunda Mısır apartmanının beşinci katında Abbas Hilmi paşa ailesinden Prenses Emine'nin vekili avukat Fuadin yanına gitmiştir halen oradadır arz .

Emniyet İş. U.
SUBE
Tarih: 16-12-36
No: 20057

-62-

Vali N.

Hüdaî Karataban

Emniyet işleri
GİZLİ YAPILDI

bu ailemin
bu ziyaretini?

15 7 36

2-II

Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne

Emniyet - 906

Dönemin İstanbul Vali Vekili Hüdaî Karataban, İçişleri Bakanlığı'nı Mehmed Akif'in nasıl pasaport aldığı ve nerede kaldığı konusunda bilgilendiriyor. Bakanlık bu defa da Akif'in kaldığı Mısır Apartmanı'nın sahibi Prenses Emine ve Avukatı Fuad Şemsi hakkında istihbarat toplanarak rapor edilmesini talep ediyor. El yazısına dikkat.

T.C.
Dahiliye Vekâleti
Hususi Kalem Müdürlüğü
Telgraf No: 1543
Şifre No: Em. 18690
Tarihi: 14/7/1936

Dahiliye Vekâletine

K: 7/7/936 ve Em.Ş.I 7845/14543 sayılı yazıya.

1- Akif Hakkında

2- Şair Mehmet Akif 341(1925) senesinde ve Teşrinievvel (Ekim) nihayetlerinde Mısıra gitmiş ve Mayıs ayı zarfında geri gelmiştir. Bundan evvel iki defa Mısıra gidip geldiği anlaşılmıştır. En son olarak Vilâyetimizden aldığı 15/10/1931 tarih ve 10363 sayılı pasaportla memleketimizden ayrılmıştır. Bu pasaportuna müsteniden (dayanarak) Kahire Konsolosluğumuzdan tebdilen (değiştirerek) verilen 2/7/935 tarih ve 364/2915 sayılı bir pasaport alarak buna 6/6/936 ve 30989/1700 sayılı vizeyi yaptırmak sureti ile 16/6/936’da İstanbula gelmiştir.

3- Burada siyasi fenalığına dair tesbit edilmiş malûmat mevcut değilse de, kendisinin Antâkyâ ve civarında dolaştığı bir sırada Hilâfet ve halife lehinde ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde bir çok propagandalar yaparak muhitinde müsait dinleyiciler bulduğu, 30/9/1935 gün ve 83405/1771 sayı ile İstanbul Komutanlığından alınan Genelkurmay Başkanlığının 28 Eylül 1935 gün ve 59750 sayılı yazı örneği münderecatından (içeriğinden) anlaşılmıştır.

4- Hasta olarak yattığı Teşvikiye sağlık evinden 10/7/936’da çıkıp Beyoğlu’nda Mısır apartmanının beşinci katında Abbas Hilmi paşa ailesinden Prenses Eminenin vekili avukat Fuadın yanına gitmiştir, halen oradadır arz.

Vali N.
Hüdai Karataban

El yazısında; ‘Bu Eminenin hüviyeti..?’, İstanbula yazıldı. 16.7.936 denilerek araştırılması talep ediliyor.
‘İrtica-906’

T. C.
Dahiliye Vekâleti
Husul Kalem Müdürlüğü
10503

Geldiği yer	Fig. No.	Taribi	Şifre Numarası	Şurubu	Açının adı		
İstanbul	1543	14/7/936	Em. 18690	650	S. Erman		
Telgrafhaneye verildiği	Tarih	Sa.	Da.	Telgrafhaneye alındığı	Tarih	Sa.	Da.
	14/7/936	20			14/7/936	21	20
Kalemde geldiği	Tarih	Sa.	Da.	Kalemde açıldığı	Tarih	Sa.	Da.
	14/7/936	23	30		15/7/936	8	

Dahiliye Vekâletine

K: 7/7/936 ve Em.Ş.I 7845/14543 sayılı yazıya.
I- Akif hakkında .

2- Şair Mehmet Akif 341 senesinde ve Teşrinievvel nihayetlerinde Mısıra gitmiş ve Mayıs ayı zarfında geri gelmiştir . Bundan evvel iki defa Mısıra gidüp geldiği anlaşılmıştır . En son olarak Vilâyetimizden aldığı 15/10/31 tarih ve 10363 sayılı pasaportla memleketimizden ayrılmıştır . Bu pasaportuna müsteniden Kahire Konsolosluğumuzdan tebdilen verilen 2/7/935 tarih ve 364/2915 sayılı bir pasaport alarak buna 6/6/936 ve 30989/1700 sayılı vizeyi yaptırmak suretile 16/6/936 da İstanbula gelmiştir .

3- Buraca siyasi fenalığına dair tesbit edilmiş malûmat mevcut değilse de kendisinin Antakya ve civarında doğduğu bir sırada Hilafet ve halife lehinde ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde bir çok propagandalar yaparak muhitinde müsait dinleyiciler bulunduğu 30/9/35 gün ve 83405/1771 sayılı ile İstanbul Komutanlığından alınan Genel Kurmay Başkanlığı'nın 28 Eylül 935 gün ve 59750 sayılı yazı örneği mündereca bından anlaşılmıştır .

4- Hasta olarak yattığı Teşvikiye sağlık evinden 10/7/936 da çıkıp Beyoğlunda Mısır apartmanının beşinci katında Abbas Hilmi paşa ailesinden Prenses Eminehin vekili avukat Fuadın yanına gitmiştir halen oradadır arz .

Vali H.
Hüdaî Karatapan

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne

15 Temmuz 1938

No: 20015

-63-

ŞEKİMİ YAPILDI

irtica
906

İstanbul Valiliği yazısında, Mehmed Akif'in daha Türkiye'ye gelmeden Antakya dolaylarında yaptığı açıklamaları olumsuz ifadelerle İçişleri Bakanlığı'na hatırlatıyor.

Dahiliye Vekaletine

K: 7/7/936 ve Em.Ş.I 7845/14543 sayılı yazıya

1- Akif hakkında

2- Şair Mehmet Akif 341 (1925) senesinde ve Teşrinievvel (Ekim) nihayetlerinde Mısır’a gitmiş ve Mayıs ayı zarfında geri gelmiştir. Bundan evvel iki defa Mısır’a gidip geldiği anlaşılmıştır. En son olarak Vilayetimizden aldığı 15/10/1931 tarih ve 10363 sayılı pasaportla memleketimizden ayrılmıştır. Bu pasaportuna müsteniden (dayanılarak) Kahire Konsolosluğumuzdan tebdilen (değiştirerek) verilen 2/7/935 tarih ve 364/2915 sayılı bir pasaport olarak buna 6/6/936 ve 30989/1700 sayılı vizeyi yaptırmak sureti ile 16/6/936’da İstanbul’a gelmiştir.

3- Buraca siyasi fenalığına dair tesbit edilmiş malumat mevcut değilse de, kendisinin Antakya ve civarında dolaştığı bir sırada, Hilafet ve halife lehinde ve Türkiye Cumhuriyeti aleyhinde bir çok propagandalar yaparak muhitinde müsait dinleyiciler bulduğu, 30/9/1935 gün ve 83405/1771 sayı ile İstanbul Komutanlığından alınan Genelkurmay Başkanlığı’nın 28 Eylül 1935 gün ve 59750 sayılı yazı örneği münderecatından (içeriğinden) anlaşılmıştır.

4- Hasta olarak yattığı Teşvikiye sağlık evinden 10/7/936’da çıkıp Beyoğlunda Mısır Apartmanı’nın beşinci katında Abbas Hilmi Paşa ailesinden Prenses Eminenin vekili Avukat Fuadın yanına gitmiştir, halen oradadır, arz.

Vali N.
Hüdai Karataban

‘İrtica 906’

8222
18 - 7 - 1936

HASTA YATAĞINDA TAKİBAT ALTINDA

Şair Mehmet Akif H.

1.G.2.

Millî Em.H. Reisliğine

8222
18 - 7 - 1936

Yurdumuza dönen ve tedavi için yattığı hastaneden çıkıp Beyoğlunda Mısır apartmanının beşinci katında Abbas Hilmi Paşa ailesinden Prenses Emine'nin Vekili avukat Fırat'ın yanında oturan Şair Mehmet Akifin harikle yapacağı muhaberesini lütfen kontrol ettirilmesine müsaadelerini saygı ile arz ve rica ederim.

Emniyet İş.U.Müdürü

ÇEKİMİ YAPILMI

Va-20014
irtica
1936

-61-

Emniyet Genel Müdürlüğü, 18 Temmuz 1936 tarihinde dönemin İstihbarat Müdürlüğü'ne yazı yazarak, İstiklal Şairi'nin hasta iken dahi kaldığı apartmanda, dışarı ile yapacağı konuşma ve görüşmelerin takip edilmesini talep ediyor.

Şair Mehmet Akif H.
8222 - 18/7/936

Milli Em. H. Reisliğine
(Milli İstihbarat Teşkilatı Başkanlığı'na)

Yurdumuza dönen ve tedavi için yattığı hastaneden çıkıp, Beyoğlunda Mısır apartmanının beşinci katında Abbas Hilmi Paşa ailesinden Prenses Emine'nin Vekili avukat Fuad'ın yanında oturan Şair Mehmed Akifin hariçle (dışarı ile) yapacağı muhaberesini (konuşmalarını) lütfen kontrol ettirilmesine müsaadelerini saygı ile arz ve rica ederim.

Emniyet İŞ.U.Müdürü

'İrtica 906'

KALDIĞI APARTMANIN SAHİBİNİN SİYASİ GÖRÜŞÜ

1.2.G.

A-94
Prenses Emine ve
vekili Avukat Fuat
hakkında.

8338
21-7-936
İstanbul Valiliğine

ÇOK ACELE !

C: 14/7/936 gün ve Em. 18790 sayılı şifreye
Şair Mehmed Akif'in , yanında kaldığı bil-
dirilen Avukat Fuat'la Prenses Emine'nin sarih hüvi-
yet, seciye, siyasi durum ve geçmişleri hakkında bil-
gi verilmesini rica ederim.

Dahiliye vekili . . .
S. Şitak

İetica: 906 Va: 20051

İRTİCA KODU
TANZİM KURUMU
ÇEKİM YAPILMIŞ

İçişleri Bakanlığı, Mehmed Akif'i hasta olarak apartmanlarında misafir eden Av. Fuad ve Prenses Emine'nin şeceresini, siyasi görüşü de dahil çok yönlü bilgi ile talep ediyor.

8338 - 21/7/936
Prensess Emine ve vekili
Avukat Fuad hakkında

İSTANBUL VALİLİĞİ'NE

ÇOK ACELE :

C: 14/7/936 gün ve Em.18790 sayılı şifreye Şair Mehmed Akif'in, yanında kaldığı bildirilen Avukat Fuat'la Prensess Emine'nin sarıh (açık) huviyet, seciye (huy), siyasal durum ve geçmişleri hakkında bilgi verilmesini rica ederim.

Dahiliye Vekili N.
S. Çitak

İrtica: 906 Va: 20051

'SİYASAL FENALIKLARI YOKTUR'

T. C.
İSTANBUL VİLAYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE

KİŞİ NO: 11276
No: m-24415
m 23260

İç Bakanlığa

Günlüğü 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

89/18/936
Öz :
Prenses Emine ve vekili
avukat Fuad Şemsi H.

21/7/936 gün ve EM.İŞ.U.M. 8338-15750 sayılı yazıya karşılık-
lıktır.

- I - Avukat Fuad Şemsi İ299 İstanbul doğumlularından olup Beyoğlu İstik-
lâl caddesinde 303 sayılı Mısır apartmanının 22 sayılı dairesinde
ve mevsim dolayısıyla İstinye vapur iskelesi üstündeki kendi yalısın-
da oturmaktadır. Mısır eski Hidivi Abbas Hilmi Paşanın ve Paşanın
hemşiresi Prenses Hatice'nin ve Mehmed Ali Paşanın Berlin eski Sefi-
ri öldü Kemaleddin Sami Paşanın karısının vekili umumisidir. Evvelce
Galatasaray lisesinde ve bilahare gayri müslim mekteplerde tarih ve
Coğrafya muallimliği yapmıştır. Vekâleti dolayısıyla müteaddit defa-
lar Mısır'a gidip gelmiş ve son defa 20/2/936 da Londra'ya giderek
Suriye tarikle 30/3/936 da dönmüştür. Arablığa mütemayıl ve Mısır-
lılarla teması olduğu, İzmir suikastı esnasında Mustantıklıkça şahid
sıfatıyla dinlenmiş ve uzun müddet takib edildiği halde siyasal fena-
lığına dair malûmat elde edilemediği dosyasının tetkikinden anlaşıl-
mıştır.
- II - Prenses Emine: 1899 İstanbul doğumlularından olup Abbas Hilmi Paşa-
nın kızı ve eski Berlin Sefiri öldü General Sami'nin karısıdır. Maç-
kada İzmirpalas apartmanının 3 sayılı dairesinde oturmakta ve mev-
sim dolayısıyla Heybeliadada bulunmaktadır. Siyasal fenalığına dair
malûmat mevcut değildir. Arzederim.

İrtica
796
n.
Kamran Kubuk

SEKİNE YAPILMI

İstanbul Valisi

S. Karataş

1.9.76
24492

Vekâleti
BUSİ KALEM
31. AGUSTOS 1936

Emniyet işleri umum müdürlüğü

31. AGUSTOS 1936

-56-

8-1
31. 49
1.9.76 D

İçişleri Bakanlığının, Mehmed Akife evlerini açan Fuad Şemsi ve Prenses Emine
hakkında bilgi talebine İstanbul Valiliği gayet detaylı rapor göndermiş. Raporda da
görüldüğü gibi devlet herkesi, mesleğinden, inancına, siyasi görüşünden kimlerle
görüştüğüne kadar yıllarca fişlemiş

T.C
İSTANBUL VİLAYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE
KISIM: 11276
NO: 24715
23260

Öz : Prenses Emine ve vekili
Avukat Fuat Şemsi H.

28/8/936

İç Bakanlığa
(İçişleri Bakanlığınca)

21/7/936 gün ve EM.İŞ.U.M. 8338-15750 sayılı yazıya karşılıktır:

1- Avukat Fuad Şemsi 1299 İstanbul doğumlularından olup Beyoğlu istiklal caddesinde 303 Sayılı Mısır apartmanının 22 sayılı dairesinde ve mevsim dolayısıyla İstinye vapur iskelesi üstündeki kendi yalısında oturmaktadır. Mısır eski Hidivi Abbas Hilmi paşanın ve Paşanın hemşiresi Prenses Hatice'nin ve Mehmed Ali paşanın Berlin eski Sefiri (elçisi) ölü Kemaleddin Sami Paşanın karısının vekili umumisidir (umumi vekilidir). Evvelce Galatasaray lisesinde ve bilahare (daha sonra) gayri müslim mekteplerde Tarih ve Coğrafya muallimliği yapmıştır. Vekaleti dolayısı ile müteaddit defalar Mısır'a gidip gelmiş ve son defa 20/2/936'da Londra'ya giderek, Suriye tariki (yolu) ile 30/3/936'da dönmüştür. Arablığa mütemayil (meyilli) ve Mısırlılarla teması olduğu, İzmir suikasti esnasında Mustantıklıkça (sorgu hakimliği) şahid sıfatı ile dinlenmiş ve uzun müddet takib edildiği halde, siyasi fenalığına dair malumat elde edilemediği dosyasının tetkikinden anlaşılmıştır.

2- Prenses Emine: 1899 İstanbul doğumlularından olup Abbas Hilmi Paşa'nın kızı ve eski Berlin Sefiri ölü General Sami'nin karısıdır. Maçkada İzmirpalas Apartmanının 3 sayılı dairesinde oturmakta ve mevsim dolayısıyla Heybeliada'da bulunmaktadır. Siyasi fenalığına dair malumat mevcut değildir. Arz ederim.

İstanbul Valisi

'NEDEN VİZE VERDİK İZAH EDEYİM...'

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ
KAHİRE ELÇİLİĞİ

Kahire, 23 Temmuz 1936.

Konsolosluk Şubesi

No = 95/81

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Yüce Makamına

13/7/936 tarih ve 8056 numaralı yazıları karşılığ-
ıdır :

Adı geçen şair Mehmaet Akif bin müteveffâ Tahir, İstanbul Polis Müdürlüğünden verilen 15 teqrini evvel 341 tarih ve 10363 numaralı muntazam pasaportla Kahire'ye gelmiş ve Helvan'da mısırlı prens Abbas Halim paşa dairesi kâtibî hususî/mülgâ şebender vekâleti tabiiyet defterine türk vatandaşları olarak 1863/49 numara altında kaydı icra ve tabiiyet ilmühaberi verildiği gibi, muahheren de teodit ettirmiş ve o zamanda beri Kahire'de ikamet etmekte bulunmuştur. Şair Akif burada çok hastalık geçirmesine mebnî geçen sene berayı teodili hava Suriye'ye gitmek için 2/7/935 tarihinde 2915/364 numara ile Konsolosluk Şubesinden pasaport almış ve bir kaç ay sonra Kahire'ye avdet eylemiştir. Bu kere İstanbul'a gitmek üzere vize talep eylemiş ve yukarıda tarih ve numarası gösterilen pasaport üzerine 6/6/936 tarih ve 3989/1700 numara ile vize verilmiştir.

Şair Akif'e pasaport veya vize verilmemesi hakkında Konsolosluk Şubesinde bir emir mevcut olmamasına ve muntazam pasaportla memleketten çıkmış olmasına ve vatandaşlık

-58-

23 Temmuz 1936 tarihli belge.. Kahire Konsololuğu Akif'e neden pasaport ve vize verildiğini izah etmeye çalışıyor: "Vize verilmemesi hakkında Konsolosluk Şubesinde bir emir mevcut değildi.."

-2-

defterinde de mukayyet bulunmasına binaen bu esaslar dahilinde Pasaport ve vize verilmiş olduğunu arz eyler ve derin saygılarımı sunarım.

Kahire Elçiliği Kâtibi
ve Kahire Konsolosluk İşlerin çeviren

Kazım Hastekiz

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KAHİRE ELÇİLİĞİ
Konsolosluk Şubesi
No: 95/81
Kahire 23 Temmuz 1936

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Yüce Makamına

13/7/936 tarih ve 8056 numaralı yazıları karşılığıdır :
Adı geçen şair Mehmet Akif bin müteveffa Tahir (Tahir oğlu Akif) , İstanbul Polis Müdürlüğünden verilen 15 Teşrinievvel 341 (15Ekim1925) tarih ve 10363 numaralı muntazam pasaportla Kahire'ye gelmiş ve Helvan'da Mısırlı Prens Abbas Halim paşa dairesi katibi hususi olarak mülga (kaldırılan) şehbender ve kaleti tabiiyet defterine türk vatandaşı olarak 1863/49 numara altında kaydı icra ve tabiiyet ilmühaberi verildiği gibi, muahheren (sonra) de tecdit ettirmiş (yenilemiş) ve o zamandan beri Kahire'de ikamet etmekte bulunmuştur. Şair Akif burada çok hastalık geçirmesine mebni (binaen) geçen sene berayı tebdili hava (hava değişikliği için) Suriye'ye gitmek için, 2/7/935 tarihinde 2915/364 numara ile Konsolosluk Şubesinden pasaport almış ve birkaç ay sonra Kahire'ye avdet eylemiştir (ulaşmıştır). Bu kere İstanbul'a gitmek üzere vize talep eylemiş ve yukarıda tarih ve numarası gösterilen pasaport üzerine 6/6/936 tarih ve 3989/1700 numara ile vize verilmiştir. Şair Akif'e pasaport veya vize verilmemesi hakkında Konsolosluk Şubesinde bir emir mevcut olmamasına ve muntazam pasaportla memleketten çıkmış olmasına ve vatandaşlık defterinde de mukayyet (kayıtlı) bulunmasına binaen bu esaslar dahilinde Pasaport ve vize verilmiş olduğunu arz eyler ve derin saygılarımı sunarım.

Kahire Elçiliği Katibi ve Kahire Konsolosluk İşlerin çeviren

'İrtica 906'

OĞLUNU TÜRKİYE'YE ASKERE GÖNDERDİ

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KAHİRE ELÇİLİĞİ
Konsolosluk Şubesi

Kahire, 29 Temmuz 1936.

GİZLİDİR.

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

№ 105/91

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü
Yüce Makamına

I.G.I.ifadesile yazılan 20/7/936 tarih ve 8297
numaralı yazıları karşılığıdır :

23 Temmuz 936 tarih ve 95/81 numaralı yazımda
da arz eylediğim vechile geçen sene çok hasta olan Mehmet
Akif, doktorların tavsiyesi üzerine berayı tebdili hava
Suriye'ye gitmişti. Üç seneye yakın Kahire'de bulunduğum
müddetce, diğerlerinin olduğu gibi, şair Akif'in hal ve
vaziyetini de daima göz önünde bulundurdum. Helvan'da
prens Abbas Halim paşanın dairelerinden birinde bilâ ücret
ailesile birlikte oturan şair Akif'in gayet münzevi yaşa-
dığı ve ekseri zamanları gerek kendisinin ve gerek aile-
sinin hastalağı ile geçtiği ve Mısır Darülfünun'unda ücretli
edebiyat dersi verdiği ve bu hizmetine mukabil eline ancak
yirmi mısır lirası kadar para geçtiği ve bu para ile de
son derecede zaruret ve muzayika içinde yaşadığı bittahkik
anlaşılmıştır. Rejimimiz aleyhinde ve bilhassa Hilâfet
lehinde propaganda yaptığı, en ince tahkikatıma göre, burada
vaki olmamıştır. Kahire'de Yüz Ellilik ve Muhaliflerle de
düşüp kalktığı tesbit edilememiştir. Eğer Rejimimize karşı
en ufak bir hal ve hareketi görülmüş ve duyulmuş olsaydı,
çok evvelden Yüce Makamlarına arz edeceğim bedihidi.

Şair Akif'in üç senede üç defâ Konsolosluk Şube-
sine müracaat ettiğini hatırlıyorum: Nezdinde bulunan bü-
yük oğlunun askerlik çağına gelmesi üzerine bizzat Konso-

İsrarlar üzerine Kahire Elçiliği, Emniyet Genel Müdürlüğü'ne bir rapor daha
geçiyor. İlginçtir; 'sakıncalı' görülen Akif, yoksulluk içerisinde ama Türk Konsolos-
luğuna sadece oğlu Türkiye'de asker olsun diye başvurmuş. Üstelik oğlunun başına
geleceklerden de habersiz olarak..

losluk Şubesine gelerek oğlunun askere gönderilmesini ve vatan borcunu ifa etmesini söyledi. Ve oğlu askere gönderildi. Diğer iki müracaatından biri, tabiiyet ilmühaberini tecdit ettirmek ve ikincisi de, pasaport almak içindi.

Keyfiyeti derin saygılarımla arz eylerim.

Kahire Elçiliği Kâtibi
ve Kahire Konsolosluk İşlerini çeviren

Kazım Hastekin

KAHİRE ELÇİLİĞİ / Konsolosluk şubesi / GİZLİDİR No: 105/91

Kahire, 29 Temmuz 1936

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü Yüce Makamına

I.G.I. ifadesiyle yazılan 20/7/936 tarih ve 8297 numaralı yazıları karşılığıdır: 23 Temmuz 936 tarih ve 95/81 numaralı yazımda arz eylediğim vechile (üzere) geçen sene çok hasta olan Mehmet Akif, doktorların tavsiyesi üzerine beyarı tebdili hava Suriye'ye gitmişti. Üç seneye yakın Kahire'de bulunduğum müddetce, diğerlerinin olduğu gibi, şair Akif'in hal ve vaziyetini de daima göz önünde bulundurdum. Helvan'da prens Abbas Halim paşanın dairelerinden birinde bila ücret (ücretsiz) ailesi ile birlikte oturan şair Akif'in gayet münzevi yaşadığı ve ekseri zamanları gerek kendisinin ve gerek ailesinin hastalığı ile geçtiği ve Mısır Darülfünun'unda ücretle edebiyat dersi verdiği ve bu hizmetine mukabil eline ancak yirmi Mısır lirası kadar para geçtiği ve bu para ile de son derecede zaruret ve muzayika (sıkıntı) içinde yaşadığı bittahkik (araştırılarak) anlaşılmıştır. Rejimimiz aleyhinde ve bilhassa Hilafet lehinde propaganda yaptığı, en ince tahkikatıma göre, burada vaki olmamıştır. Kahire'de Yüzellilik ve muhaliflerle de düşüp kalktığı tesbit edilememiştir. Eğer rejimimize karşı en ufak bir hal ve hareketi görülmüş ve duyulmuş olsaydı, çok evvelden yüce makamlarına arz edeceğim bedihidi (belliydi). Şair Akif'in üç senede üç defa Konsolosluk Şubesine müracaat ettiğini hatırlıyorum: Nezdinde bulunan büyük oğlunun askerlik çağına gelmesi üzerine bizzat Konsolosluk Şubesine gelerek oğlunun askere gönderilmesini ve vatan borcunu ifa etmesini söyledi. Ve oğlu askere gönderildi³⁾. Diğer iki müracaatından biri, tabiiyet ilmühaberini tecdit ettirmek (yenilemek) ve ikincisi de , pasaport almak içindi .

Keyfiyeti derin saygılarımla arz eylerim.

Kahire Elçiliği Katibi ve Kahire Konsolosluk İşlerini çeviren.

3) Mehmed Akif Mısır'da hasta ve maddi sıkıntı içerisinde bulunmasına rağmen oğlu Emin'i Türkiye'de askerlik yapması için göndermişti. Aslında Emin de Millî Mücadele gazisiydi.. Oğlu Emin de Mısır'dan askerlik için geldiği Türkiye'de beklemediği manzara ile karşılaşmıştı. Zira, askerliğini yapmak için Mısır'dan Türkiye'ye gelen Emin Ersoy, asker ocağında arkadaşlarına Kur'an öğrettiği için hapse atılacaktı. Cezaevinden kaçan Emin yakalanarak yeniden cezaevine konulmuştu. Bu olay, Akif'i çok üzmutü, dönemin Türkiye'sini anlatması açısından da çarpıcıdır. (Ertuğrul Düzdağ, 'Mehmed Akif Mısır Hayatı', sh.117-123)

**Dahiliye Vekaleti
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne**

Tarih: 24/8/936

20 Temmuz 1936 tarih ve Ş.I.G.I işaret ve 8296 numaralı tahrirat (resmi yazı) cevabıdır:

Yapılan tahkikat neticesinde: Şair Mehmet Akif'in geçen sene Antakya'ya yaptığı seyahat esnasında Hoybon Cemiyeti mensuplarından Nizameddin Kibar ve Kürd Celadet Han ile çok görüştüğü, yüzelliliklerden Ali İlmî'nin evinde misafir kalup mütaassıb guruhunu teşkil eden ağalarla da temas ettiği anlaşılmıştır.

Antakya'dan evvel gittiği Amman ve Şam'da Çerkeslerle buluştuğu ve Halep'te Refik Halid'in misafiri olduğu ve Antakya'dan, Ali İlmî'nin, Fransız nüfuzuna tabi, ağalardan aldığı para ile Mısıra yolcu edildiği işitilmiştir. Antakya'da bulunduğu sırada kendisi ile temas eden tarakkiperver gençlere sadece Türkiye'nin bugünkü idaresinden memnun olmadığını söylemiş ve ona muhalif fikirde bulunan gençler Ali İlmî'nin Akif hakkında neşrettirmek istediği makaleyi basmaktan imtina etmişlerdir.

Keyfiyeti saygılarımla arz ederim.

5 Ağustos 1936

Şam Konsolosu

El yazısı ile; 'İstanbul'u uyaralım' ifadesi dikkat çekiyor

'İrtica 906'

URİYETİ
OSLUĞU

KOD ADI: İRTİCA 906 MEHMED AKİF

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

GÖRÜŞTÜĞÜ CEMİL BERAKAT KİMDİR, ARAŞTIRIN

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HALEP KONSOLOSLUĞU

19/Ağustos/1936 1936

Ozi.....

U: 954 (1.2-9)
H: 437

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

Gizlidir

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne,

20/7/1936 tarih ve 8297 sayılı yazıları kar-
şılığınca:

Geçen yıl Antakya'ya gelip Suphi Berakâtın
kardeşi, kendi halinde bir adam olduğu söylenen Cemil'in
yanında misafir kalmış olan Şair Mehmet Akif Hefik Ha-
lit ve bazı muhaliflerle görüşmekle beraber konuşmaların-
da her zaman Türkiye ve Atatürk lehinde sözler söylemiş
ve ancak bazı teferrütat üzerinde münakaşelerde bulunmuş
olduğu, Cemil Berakâtın, bundan evvel, kendisini tedavi
ettirmek üzere Mısıra gittiğinde Şair ile orada tanışmış
bulunduğu yapılan incelemeler sonunda öğrenilmiştir.

Keyfiyeti arz eder, öz saygılarımı yenilerim.-

Halep Konsolosu

Sahih Geçerim

g-1
Kardesinin
ilavesi
20/8

kardeşine ilave
edildi.

ŞERHİ YAPILDI

20-8-36
No: 23497

irt.ca
906

-51-

Fon No: 121 10 0 - Kulu No: 2 - Dışça No: 4 - Sıra No: 1

Antakya o zaman Türkiye sınırları dışındadır. Akif'in orada misafir kaldığı Cemil Berakat hakkında da detaylı bilgi istenmiş, Halep Konsolosluğu da 19 Ağustos 1936 tarihli 'GİZLİ' ibareli yazısı ile bunu yerine getirmiş.

Tarih:19/Ağustos/1936

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
HALEP KONSOLOSLUĞU**

U: 954

H: 437

GİZLİDİR

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne,

20/7/1936 tarih ve 8297 sayılı yazıları karşılığıdır:

Geçen yıl Antakyaya gelip Suphi Berakatın kardeşi, kendi halinde bir adam olduğu söylenen Cemilin yanında misafir kalmış olan Şair Mehmet Akifin Refik Halit ve bazı muhaliflerle görüşmekle beraber konuşmalarında her zaman Türkiye ve Atatürk lehinde sözler söylemiş ve ancak bazı tefarruat üzerinde münakaşalarda bulunmuş olduğu, Cemil Berekatın, bundan evvel, kendisini tedavi ettirmek üzere Mısıra gittiğinde şair ile orada tanışmış bulunduğu yapılan incelemeler sonunda öğrenilmiştir.

Keyfiyeti arz eder, öz saygılarımı yenilerim.

Halep Konsolosu

'İrtica 906'

'KANAATİM; YURDUMUZ İÇİN TEHLİKELİ DEĞİL'

TURKIYE CUMURİYETİ
KONSOLOSLUĞU

G. S. 1153
H. S. 146.
L

Kudüs 20. 8. 1936.

Okul Şair Mehmet Akif hak.da

E mniyet İşleri Umum MÜDÜRLÜĞÜNE
Şube. I g. I

20/7/1936 tarihli ve 8297 sayılı yazıları kar-
şılığdır.

Uzun zaman Mısırda ikamet etmiş olan Şair Meh-
met Akif'in yurdumuz aleyhinde çalışanlarla temas ve
muhaberesi hakkında Konsoloslugumuzda bilik yoktur.
Burada Cumhuriyetin lehdarı fakat layıklığın aley-
darı, çok müteassıp bir şahsiyet olarak tanınmak-
tadır. Geçen yıl, tedavi ve tebdili hava için Mısır-
dan Lübnan'a giderken Kudüs'e de uğramış bir iki
gün kalıp, buarada, Konsoloslugumuzu da ziyaret
etmiştir.

Bu adam hakkındaki kanaatım, Yurdumuz ve Rejimi-
miz için tehlikeli bir unsur olmadığı yolundadır.

Emniyet İş. U. Müd.	SUBE: 1	Sonsuz saygıları ile
Tarih: 7-9-36	No: 24892	Konsolos
5-9-36		

Form No: 121 30 0 0 - Kutu No: 2 - Dosya No: 6 - Sıra No: 1

Bir rapor da Kudüs Konsolosluğu'ndan.. 20 Ağustos 1936 tarihli belgeden de öğreniyoruz ki, yoksulluk içerisinde kıvranan Şair, kendi imkanlarıyla tedavi amaçlı Lübnan'a da gitmiş. Konsolosun kanaati ise ilginç; 'Yurdumuz ve rejimimiz için tehlikeli olmadığı kanaatindeyim.'

**TÜRKİYE CUMHURİYETİ
KONSOLOSLUĞU**

Kudüs : 20.8.936

Özet : Şair Mehmet Akif hakkında

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü'ne

Şube.I g.I

20/7/1936 tarihli ve 8297 sayılı yazıları karşılığıdır:

Uzun zaman Mısırda ikamet etmiş olan Şair Mehmet Akif'in yurdumuz aleyhinde çalışanlarla temas ve muhaberesi (haberleşmesi) hakkında Konsolosluğumuzda bilik yoktur. Burada Cumhuriyetin lehdarı (lehinde olan) fakat, layıklığın (Laikliğin) aleyhdarı, çok müteassıp bir şahsiyet olarak tanınmaktadır. Geçen yıl, tedavi ve tebdili hava için Mısırdan Lübnan'a giderken, Kudüs'e de uğramış bir iki gün kalıp, bu arada, Konsolosluğumuzu da ziyaret etmiştir.

Bu adam hakkındaki kanaatim, yurdumuz ve rejimimiz için tehlikeli bir unsur olmadığı yolundadır.

Sonsuz saygıları ile
Konsolos.

Dosya: 'İrtica 906'

Geldiği yer İstanbul

KOD ADI: İRTİCA 906 * MEHMED AKİF

Şifrenin Tarihi
25.8.936

Kalame Geldiği Tarih
26.8.936

No. Em.22940

'GÖLGELER' GELDİ YURDA SOKALIM MI?

B-13

T. C.
DAHİLİYE VEKALETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

12059

Geldiği yer	İstanbul	Telgraf Merkezi No. su	5230
Şifrenin Tarihi	25.8.936	Kalame Geldiği Tarih	26.8.936
No.	Em.22940	Açıldığı Tarih Tz*	26.8.936

Dahiliye Vekâletine

A C E L E.

Tarih: 26.8.936
No: 94947

Mehmet Akif'in kitapları hakkında.
1- Şehrimizde bulunan şair Mehmet Akif'in Mısır'da Matbaatüçşebap'ta eski Arap harfleri ile bastırıldığı (Safahat'ın -- Yedinci Kitabı, Gölgele) isimindeki kitabın dan 2175 tane kendi namına gelmiştir. Gümrük'te bulunan bu kitabın dışarıya çıkarılıp çıkarılmayacağına acele bildirilmesine müsaade buyurulmasına rıva.

İstanbul Valisi N,
Hüdaî Karataban

İrtica
906

Arap harfleri
türke yazılmış olduğu
göre memur olma
kaydı. Memur
göre müsaade ve yazıl
mahrecine sadet kayf
terim tetkiki. İm.

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğüne

-47-

İstanbul Valisi
m. Akif
26.8.936

Fon No: 121 10 0'0 - Kuru No: 2 - Dosya No: 5 - Sıra No: 1

Akif hastadır ve İstanbul'dadır artık. İstanbul Valisi, İçişleri Bakanlığı'na soruyor; 'Eski Arap harfleri ile yazılmış Safahat'ın Gölgele kitabı Mısır'dan geldi, gümrükten dışarı çıkaralım mı?', yani ülkeye girmesine izin verelim mi?...

T.C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

Şifrenin Tarihi: 25.08.936
No: Em. 22940

Açıldığı Tarih: 26.08.936

Dahiliye Vekaleti'ne
(İçişleri Bakanlığı'na)

ACELE

Mehmet Akif'in kitapları hakkında.

1- Şehrimizde bulunan Şair Mehmet Akif'in, Mısır'da Matbaatüşşebap'ta (Gençlik Matbaası) eski Arap harfleri ile bastırıldığı (Safahat'ın Yedinci Kitabı, Gölgeler) ismindeki kitabından 2175 tane kendi namına gelmiştir. Gümrük'te bulunan bu kitabın dışarıya çıkarılıp çıkarılmayacağını acele bildirilmesine müsaade buyurulmasına rica.

İstanbul Valisi N,
Hüdai Karataban

Dosya: 'İrtica 906'

El yazısı: (metin altında)

'Acele...' 'Arapça harflerle Türkçe yazılmış olduğuna göre, memnu (yasak) olmak lazımdır. Kanuna göre müsadere(el konulması) ve yahut mahrecine (geldiği yere) iadesi keyfiyetlerinin tetkiki.. 27.8.936

El yazısı (Kenarda dik) Bu kitaplar hakkında ...?) kararname alındı imha olunacak

'AKİF'İN KİTAPLARI KANUNA MUHALİFTİR'

Sifre

9656
26-8-936

Istanbul Valiliğine

K: 25/8/936 tarihli ve Em.22940 sayılı sifreye

I - Şair Mehmed Akifin Mısırdan gelen kitapla-
rı eski arap harflerile basılmış olduğundan ^{şimrikkle} dı-
şarıya çıkarılması türk harfleri kanuni hüküm-
le ine muhaliftir. Bu kitaplardan bir kaç nus-
hasının tetkik edilmek üzere elde edilmesi ve Vekâ
Vekâlete gönderilmesi rica .

2 - Emniyet birinci Şube " "numaralıdır.

Dahiliye Vekili

Va
27788

X

irtica
906

-69-

İstanbul Valiliği'nin Akif'in kitaplarıyla ilgili beklediği cevap İçişleri Bakanlığı'ndan gecikmeksizin geliyor: "Mehmed Akif'in Mısır'dan gelen kitapları eski Arap harfleri ile basılmış olduğundan dışarıya çıkarılması Türk harfleri kanuni hükümlerine muhaliftir."

Şifre
9656

26.8.936

İstanbul Valiliğine

K: 25/8/936 tarihli ve Em.22940 sayılı şifreye

1- Şair Mehmed Akif'in Mısırdan gelen kitapları eski arap harfleri ile basılmış olduğundan dışarıya çıkarılması Türk harfleri kanuni hükümlerine muhaliftir. Bu kitaplardan birkaç nüshasının tetkik edilmek üzere elde edilmesi ve Veka Vekaletle gönderilmesi rica.

2- Emniyet birinci Şube " " numaralıdır.

Dahiliye Vekili
(İçişleri Bakanı)

Dosya: 'İrtica 906'

SAFAHAT İÇİN KARAR ÇIKARIR MISINIZ?

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE

ÖZ. Şair Mehmed Akif'in
kitapları H.

/8/936

KISIM.....

NO. m.24609

m 23110

İç bakanlığa

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.İlişigi
3 ŞİTAB

26/8/936 Gün ve EM.İŞ.U.MD.Ş.I. 9656 sayılı
şifreye karşılıktır.

Şair Mehmed Akif'e Mısır'dan gönderilen Safahat adlı
kitabdan 3 tane ilaştırılarak takdim kılınmıştır. Ya-
pılacak muamelenin bildirilmesine müsaadelerini arz-
derim.

Hamidullah

Istanbul valisi

Ş. Karataş

Emniyet işleri umumî müdürlüğüne.

28. AGUSTOS 1936

Emniyet İşleri Genel Müdürlüğüne
28-8-36
24190

-52-

Daireye Vekâleti
HUSUSİ KALEM

Tarih 28. AGUSTOS 1936

No. 28291

ÇEKİMİ YAPILDI

İstanbul Valiliği, 28 Ağustos 1936'da hasta yatan Akif'e Mısır'dan gelen Safahat'a nasıl muamele yapılması gerektiğini İçişleri Bakanlığı'na soruyor.. Üç adet Safahat'ı da ekleyerek..

ÖZ: Şair Mehmed Akif'in
kitapları Hakkında

28/Ağustos/1936

T.C
İSTANBUL VİLAYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE

No: 24609- 23110

İçişleri Bakanlığı'na
İlişği: 3 Kitap

26/8/936 Gün ve EM.İŞ.U.MD.Ş.L9656 sayılı şifreye karşılıktır:

Şair Mehmed Akif'e Mısır'dan gönderilen Safahat adlı kitaptan 3 tane ilişti-
rilererek takdim kılınmıştır. Yapılacak muamelenin bildirilmesine müsaadele-
rini arz ederim.

İstanbul Valisi

Dosya: 'İrtica 906'

C-3
28/8/1936

Mehmed Akif'in Mısır'da (1352-1933) da basdırdığı (Safahat-Yedinci kitap-gölgeler) ismi altındaki kitabından 2175 tanesi kendi namına gelmiş, İstanbul Vilâyeti Gümrükde bulunan kitapların çıkarılıp çıkarılmayacağını sormuştu. Türk cürümleri kanunu hükümlerine mugayir olan bu kitapların Gümrükden çıkarılması muvafik değildir cevabı Vilâyete verilmiş ve kitaplar istenmişdi. Gelen bir nüshasını bağlı olarak takdim ediyorum.

irtica
906

İstanbulda em. ş.
mu md. Zübür
Sökmeye süresi
seyahatla gönderilmiştir
28/8

ÇEKİLMİŞ KAPILDI

g II
D.

-45-

"Türk Cürümleri kanunu hükümlerine mugayir olan bu kitapların gümrükten çıkarılması muvafik değildir cevabı vilayete verilmiş ve kitaplar istenmişti. Buyurun bir nüshayı takdim ediyorum."

28/8/936

Mehmed Akif'in Mısır'da (1352-1933) da bastırıldığı (Safahat -Yedinci kitap-gölgeler) ismi altındaki kitabından 2175 tanesi kendi namına gelmiş, İstanbul Vilâyeti Gümrükte bulunan kitapların çıkarılıp çıkarılmayacağını sormuştu. Türk cürümleri (suçları) kanunu hükümlerine mugayir (aykırı) olan bu kitapların gümrükten çıkarılması muvafık (uygun) değildir cevabı Vilâyete verilmiş ve kitaplar istenmişdi. Gelen bir nüshasını bağılı olarak takdim ediyorum.

Dosya: İrtica 906

Vekâleti
Emniyet Müdürlüğü
I.G.2.

Sifre:
31-8-936

SAFAHAT'A EL KOYUN VE İMHA EDİN

T. C.
Dahiliye Vekâleti

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Şube I.G.2.

Hususi
Umumi 9847

Sifre:

31-8-936

İstanbul Valiliğine,

EK; 26/8/936 gün ve 9656 sayılı yazıya:

I- Şair Mehmet Akife ait Safaat kitabının Matbuat kanununun 51 nci maddesine dayanarak müsaderesile On tanesinin Vekâlete yollanması, diğerlerini usulen imhası ve sonunun bildirilmesi rica.

2- Em.U.Ş.I. (9847) sayılıdır.

Dahiliye Vekili

m.

ÇEKİMİ YAPILDI

-41-

İstiklal Şairi Mehmed Akif'in yazdığı Safahat kitabının bu ülkede Matbuat Kanunu'nun 51. Maddesine aykırı bulunarak el konulup imha edildiğini biliyor muydunuz? İşte İçişleri Bakanlığının bunun için İstanbul Valiliği'ne verdiği 31.8.1936 tarihli talimatının belgesi.

Şifre - 31-8-936

T.C.
Dahiliye Vekâleti
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Şube: I.G.2.
Umumi; 9841
İstanbul Valiliğine

EK; 26/8/936 gün ve 9656 sayılı yazıya:
1- Şair Mehmet Akif'e ait Safahat kitabının Matbuat kanununun 51'nci maddesine dayanılarak müsaderesi (El konulması) ile on tanesinin Vekâlete yollanması, diğerlerini usulen imhası ve sonunun bildirilmesi rica.
2- Em.U.Ş.I. (9847) sayılıdır.

Dahiliye Vekili

I.G.2.

9844
31-8-928

I.G.2.

Sifre.

İstanbul Valiliğine,

EK; 26/8/936 gün ve 9656 sayılı yazıya:

I- Şair Mehmet Akife ait Safaat kitabının Matbuat Kanununun 51 nci maddesine -
dayanarak müsederesile On tanesinin Vekâlete
lete yollanması, diğerlerini usulen imhası
ve sonunun bildirilmesi rica

2- Em.U.Ş.I. () sayılıdır.

Mahalliye Vekili

irtica: V=24344.
906

Bayz müstesarrıfı şifresi işare etmiş işleri
daşerşerı teklif eden Bayz müstesarrıfı Kıtıpları
maddesinin indetirir sistem bülter teklif
emretti. şifrelerin şifresi. müstesarrıfı
işleri için Bayz Mehmed edib şifresi iş
etmedik. 1-7-1936 F. Kalyan

ÇEKİMİ YAPILMI

-42-

İçişleri Bakanlığı, İstanbul Valiliği'ne talimat veriyor: "Şair Mehmed Akif'in Safaat kitabı Matbuat Kanunu'nun 51. Maddesine aykırıdır, el koyarak, 10 tanesini bakanlığa gönderin. Diğerlerini de usulen imha edin."

ŞİFRE
9847

31.8.936

I.G.2

İstanbul Valiliğine

EK; 26/8/936 ve 9656 sayılı yazıya:

1- Şair Mehmet Akife ait Safahat kitabının Matbuat kanununun 51'nci maddesine dayanarak müsaderesi (el konulması) ile, on tanesinin Vekâlete yollanması, diğerlerini usulen imhası ve sonunun bildirilmesi rica.

2-Em.U.Ş.I () sayılıdır.

Dahiliye Vekili

Dosya: İrtica 906 V:24347

El Yazısı:

Bay müsteşarın şifreyi imza etmesi üzerine dosyayı tetkik eden Bay (...?) kitapların mahrecine iadesinin İstanbul'a tebliğini emretti. Yazılan şifreye müsaderede (?) ısrar eden Bay Mehmed Ak şifreyi imza etmedi. 1.9.936

Sifre .

KİTAPLARI MAHRECİNE GERİ GÖNDERİN

I.G.2.

Sifre .

9844 C-8
91-8-996

İstanbul Valiliğine,

EK; 26/8/936 gün ve 9656 sayılı yazıya;
Şair Mehmet adına gelen ve gümrükte bulun-
an Safahat adlı kitapların mahrecine iade-
sinin teminile bilgi verilmesi rica.
2- Em.Ş.I. () sayılıdır.

Dahiliye Vekili

irtica
906va
24347

X

-43-

İçişleri Bakanlığı 31 Ağustos 1936'da İstanbul Valiliği'ne yazıyor: "Şair Mehmet Akif adına gelen ve gümrükte bulunan Safahat adlı kitapların mahrecine (Geldiği yere) iadesinin temini ile bilgi verilmesi rica."

ŞİFRE
9847

31.8.936

I.G.2

İstanbul Valiliğine

EK; 26/8/936 gün ve 9656 sayılı yazıya:
Şair Mehmet adına gelen ve gümrükte bulunan Safahat adlı kitapların mah-
recine (Geldiği yere) iadesinin temini ile bilgi verilmesi rica.
2-Em.Ş.I. () sayılıdır.

Dahiliye Vekili

Dosya: İrtica 906 Va:24347

ARAP HARFLERİ İLE BASILMIŞ, İRTİCACI KİTAP

Şair Mehmet Akif'in
kitapları hakkında;

I.G.S.

994 9
1-9-936

Matbuat U.Müdürlüğüne,

COK ACELE.

İstanbul'da bulunan Şair Mehmet Akif a-
dına Mısır'dan gelen (Safahat'ın yedinci kitabı;
Gölgeler) adlı kitap hakkında İstanbul Valiliğinden
den 26/a/936 gün ve EM.22940 sayılı yazısı Orneği-
le sözü geçen kitaptan bir tanesi bağli olarak -
tekdin kılınmıştır.

Bu kitapların eski arap harflerile basıl-
mış ve muhteviyati irticai propagandalarla dolu
bulunduğu görülmüş olduğundan gümrükten çıkarıl-
masına müsaade edilmeyerek mahrecine iadesi İstan-
bul Valiliğine bildirilmiştir.

Zararlı yazıları ihtiva eden sözü geçen
kitapların yurdumuza sokulmaması ve her hangi bir
surette sokulacak olanların toplattırılması için
müstacelen karar istihsalini saygı ile arz ve rica e-
derim.

E.İş.U.Müdürlüğü
F. Çağlar

irt. co-

906

X

-40-

Emniyet Genel Müdürlüğü, Akif'in Mısır'dan gelen 'Gölgeler' kitabı üzerine Matbuat Genel Müdürlüğü'ne yazıyor: "Arap harfleri ile basılmış ve muhteviyati irticai propagandalarla dolu bulunduğu görülmüş olduğundan gümrükten çıkarılmasına müsaade edilmeyerek, mahrecine iadesi İstanbul Valiliği'ne bildirilmiştir. Zararlı yazıları ihtiva eden sözünü geçen kitapların yurdumuza sokulmaması ve her hangi bir surette sokulacak olanların toplattırılması için müstacelen (acilen) karar istihsalini saygı ile arz ve rica ederim."

9949

1-9-936

Şair Mehmet Akif'in kitapları hakkında;

I.G.2.

Matbuat U.Müdürlüğüne

ÇOK ACELE

İstanbul'da bulunan şair Mehmet Akif adına Mısırdan gelen (Safahat'ın yedinci kitabı; Gölgeler) adlı kitap hakkında İstanbul Valiliğinden 26/8/936 gün ve EM.22940 sayılı yazısı örneği ile sözü geçen kitaptan bir tanesi bağlı olarak takdim kılınmıştır.

Bu kitapların eski arap harfleri ile basılmış ve muhteviyatı irticai propagandalarla dolu bulunduğu görülmüş olduğundan gümrükten çıkarılmasına müsaade edilmeyerek, mahrecine (geldiği yere) iadesi İstanbul Valiliğine bildirilmiştir.

Zararlı yazıları ihtiva eden sözü geçen kitapların yurdumuza sokulmaması ve her hangi bir surette sokulacak olanların toplattırılması için müstacelen (acilen) karar istihsalini (çıkarılmasını) saygı ile arz ve rica ederim.

E.İŞ.U.Müdürü

Dosya: İrtica 906

ŞEHRE ÇIKARILIR ÇIKARILMAZ EL KOYUN

9998

3-9-936

sifre

çok acele!

I. G. I

İstanbul valiliğine

31.8.936 tarihli ve 9847 sayılı yazıma
za ektir:

I - İstanbulda bulunan şair Mehmed
Akif namına Mısırdan gelmiş olan (Safaha-
tın yedinci kitabı; gölgeler) adlı kitap-
ların gümrük muamelesinin ikmalinden sonra
müruruna müsaade edilmesini ve alınacak
tertibat ile şehre çıkarılır çıkarılmaz
derhal müsadere edilmesini ve sonunun bil-
dirilmesini dilerim.

2 - Em. Ş. I () numarasıdır.

Dahiliye vekili

irtica;

906

İçişleri Bakanlığı, 3 Eylül 1936 tarihinde İstanbul Valiliği'ne talimat veriyor:
"İstanbul'da bulunan Şair Mehmed Akif namına Mısır'dan gelmiş olan (Safahat'ın
yedinci kitabı: Gölgeler) adlı kitapların alınacak tertibat ile şehre çıkarılır çıkarılmaz
derhal müsadere (Zorla el konulması) edilmesini ve sonunun bildirilmesini dilerim."

Şifre - çok acele
9998

3-9-936

I.G.I

İstanbul Valiliğine

31.8.936 tarihli ve 9847 sayılı yazımıza ektir:

I - İstanbul'da bulunan Şair Mehmed Akif namına Mısır'dan gelmiş olan (Safahatın yedinci kitabı: gölgeler) adlı kitapların gümrük muamelesinin ikmalinden sonra müruruna (kısa süreliğine) müsaade edilmesini ve alınacak tertibat ile şehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsadere (Zorla el konulması) edilmesini ve sonunun bildirilmesini dilerim.

2- Em.Ş.I () numarasıdır.

Dahiliye Vekili

Dosya: İrtica 906

T. C.
Dahiliye Vekâleti

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Şube I. G. I

Hususi

Umumi 9998

3-9-936

sifre
çok acele:

İstanbul valiliğine

31.8.936 tarihli ve 9847 sayılı yazımı-
za ektir:

I - İstanbulda bulunan şair Mehmed
Akif namına Mısırdan gelmiş olan (Safaha-
tın yedinci kitabı; gölgeler) adlı kitap-
ların gümrük muamelesinin ikmalinden sonra
müruruna müsaade edilmesini ve alınacak
tertibat ile şehre çıkarılır çıkarılmaz
derhal müsadere edilmesini ve sonunun bil-
dirilmesini dilerim.

2 - Em. Ş. I (9998) numarasıdır.

Em. Ş. I (9998) Dahiliye vekili

Bay Gökkuş m. 4-1
telefonla yazıldı 4.9.36
-38-

İçişleri Bakanlığı, 3 Eylül 1936 tarihinde İstanbul Valiliği'ne talimat veriyor:
"Gölgeler adlı kitapların alınacak tertibat ile şehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsa-
dere (Zorla el konulması) edilmesini ve sonunun bildirilmesini dilerim." Safahatın,
neredeyse bir kaç dakika bile ülkede durmasına tahammül edemiyorlar."

T.C
DAHİLİYE VEKALETİ
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Şube: I.G.I.

3/9/936

Şifre
Çok acele

İstanbul Valiliği'ne

31.8.936 tarihli ve 9847 sayılı yazımıza ektir.

1- İstanbul'da bulunan Şair Mehmed Akif namına Mısırdan gelmiş olan (Safahat'ın yedinci kitabı; gölgeler) adlı kitapların gümrük muamelesinin ikmalinden (tamamlanmasından) sonra müruruna (kısa süreliğine) müsaade edilmesini ve alınacak tertibat ile şehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsadere edilmesini (el konulması) ve sonunun bildirilmesini dilerim.

2- Em.Ş.I () numarasıdır.

Dahiliye Vekili

1.G.2.

Matbuat U.Müdürlüğüne

1/9/936 tarihli ve 9949 sayılı yazımıza ektir:

İstanbul'da bulunan gair Mehmed Akif namına Mısır'dan gelmiş olan (Sefahatın yedinci kitabı; g'lgeler) adlı kitabın GÖmrük muamelesinin ikmalinden sonra müruruna müsaade edilmesi ve alınacak tertibatla gehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsadere edilmesi İstanbul Vilâyetine tebliğ edilmiştir.

Bu itibarla bu kitabın Matbuat Kanununun 51 nci maddesine istinaden toplattırılması hakkında Yüksek Vekiller hey'etinden bir karar istihsaline müsaadelerini rica ederim.

Emniyet İğ.U.Müdüğü

Emniyet Genel Müdürlüğü, Bakanlar Kurulu'ndan, Akif'in Mısır'dan gelen kitaplarının toplattırılması için karar çıkarılmasını istiyor.

1.G.2

Matbuat U.Müdürlüğüne

1/9/936 tarihli ve 9949 sayılı yazımıza ektir:

İstanbul'da bulunan Şair Mehmed Akif namına Mısır'dan gelmiş olan (Safahatın yedinci kitabı; gölgeler) adlı kitabın gümrük muamelesinin ikmalinden (tamamlanmasından) sonra müruruna (Kısa süreliğine) müsaade edilmesi ve alınacak tertibatla şehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsadere (El konulması) edilmesi İstanbul Vilayetine tebliğ edilmiştir.

Bu itibarla bu kitabın Matbuat Kanununun 51'nci maddesine istinaden toplattırılması hakkında Yüksek vekiller hey'etinden bir karar istihsaline (çıkartılmasına) müsaadelerini rica ederim .

Emniyet İŞ.U.Müdürü

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

Şube 1.G.2.
Husuf
Umum ~~19945~~

Gaziligi 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

Özü : 4.9/1936

Matbuat U.Müdürlüğüne

1/9/936 tarihli ve 9949 sayılı yazımıza ektir:

İstanbul'da bulunan şair Mehmed Akif na-
mina Mısır'dan gelmiş olan (Sefahatın yedinci kitabı;
gölgeler) adlı kitabın Gümrük muamelesinin ikmalinden
sonra müruruna müsaade edilmesi ve alınacak tertibat-
la şehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsadere edil-
mesi İstanbul Vilâyetine tebliğ edilmiştir.

Bu itibarla bu kitabın Matbuat kanununun
51 nci maddesine istinaden toplattırılması hakkında
Yüksek Vekiller hey'etinden bir karar istihsaline mü-
saadelerini rica ederim.

Emniyet İş.U.Müdü

GENEL YAPILDI

-36-

Karşılık yazılacak Bittiye ait olduğu Şubenin gün ve sayısının yazılması.

Emniyet Genel Müdürlüğü, Matbuat Umum Müdürlüğü'ne yazı göndererek, Akif'in kitap-
larının toplattırılacağı, ancak bunun için Matbuat Kanunu'nun 51. Maddesine göre karar
çıkartılması gerektiği belirtiliyor.

51'nci maddede: "Yabancı bir memlekette çıkan bir gazete veya mecmuanın Türkiye'ye
sokulması ve dağıtılması İcra Vekilleri Heyeti Kararı ile menolunabilir. Dağıtılan nüshalar
karardan evvel, İcra Vekilleri Heyetinden müstacelen karar alınmak üzere Dahiliye Vekilinin
emri ile toplattırılabilir. Menolunmuş gazeteleri memnuiyeti (yasak olduğunu) bilerek Türki-
ye'ye sokan ve dağıttıranlardan 300 liraya kadar ağır para cezası alınır" deniliyordu.

4/9/936

T.C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü

ŞUBE: 1.G.2

Matbuat U.Müdürlüğüne

1/9/936 tarihli ve 9949 sayılı yazımıza ektir:
İstanbul'da bulunan Şair Mehmed Akif namına Mısır'dan gelmiş olan
(Sefahat'ın yedinci kitabı; gölgeler) adlı kitabın gümrük muamelesinin
ikmalinden sonra müruruna (kısa süreliğine) müsaade edilmesi ve alınacak
tertibatla şehre çıkarılır çıkarılmaz derhal müsadere edilmesi (el konulması)
İstanbul Vilâyetine tebliğ edilmiştir.

Bu itibarla bu kitabın Matbuat kanununun 51'nci maddesine istinaden
toplattırılması hakkında Yüksek Vekiller hey'etinden bir karar istihsaline
(çıkarılmasına) müsaadelerini rica ederim.

Emniyet İŞ.U.Müdürü

T. C.
Dahiliye Vekâleti
Matbuat Umum Müdürlüğü

M. Sayı

3484

Öz :

Ankara: 9 Eylül 1936

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

Emniyet işleri U.Müdürlüğüne

1/9/36 tarih ve 9949 numaralı tahrirata cevaptır:

Mısır'da tap ettirilip 2175 danesi yurda sokulmak üzere
Gümrüğe getirilen, şair Mehmed Akif'in "Safahatın yedin-
ci kitabı; Gölgeler" adlı eseri hakkında Matbuat kanunu-
nun 51 inci maddesi hükmünün tatbiki için İcra Vekilleri
hey'etinden karar istihsaline lüzum olmadığı ve bu eser
için, Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki 1030
numara ve 3 Teşrinsani 1928 tarihli kanun hükümlerinin
tatbiki deha muvafık olacağı kanaatında bulunduğumuzu say-
gılarımla arz ederim.

S. S.

Matbuat U. Müdürü

Vekâlet M.

GENEL YAPIL 9/9

g - II ?

9/9

görüştüm Zindelik

D. K. 10-9-36

Emniyet İş. U. Müdürlüğüne
Süblu: 1
Tarih: 9-9-36
No: 25777

-35-

Cevaben yazılacak cevaba cevap olduğu muharreratin tarih numarasıyla yazılman rica olunur.

irtica 906

Mehmed Akif'in Safahat'ının yurda sokulmaması için Bakanlar Kurulu kararma gerek olma-
dığı, Türk harfleri hakkındaki kanunun bunun için yeterli olacağı, Matbuat Genel Müdürlü-
ğünce Emniyet'e bildiriliyor.

T.C
DAHİLİYE VEKALETİ
Matbuat Umum Müdürlüğü

Öz: Acele ve Gizlidir

Ankara: 9 Eylül 1936

Sayı: 3484

Emniyet İşleri U. Müdürlüğüne

1/9/936 tarih ve 9949 numaralı tahrirata cevaptır:

Mısır’da tap ettirilip (bastırılıp) 2175 danesi yurda sokulmak üzere gümrüğe getirilen, Şair Mehmed Akif’in “Safahat’ın yedinci kitabı; Gölgeleler” adlı eseri hakkında Matbuat Kanununun 51’ inci maddesi hükmünün tatbiki için İcra Vekilleri (Bakanlar Kurulu) hey’etinden karar istihsaline (çıkarılmasına) lüzum olmadığı ve bu eser için, Türk harflerinin kabul ve tatbiki hakkındaki 1030 numara ve 3 Teşrinsani 1928 tarihli kanun hükümlerinin tatbiki daha muvafık olacağı kanaatinde bulunduğumuzu saygılarımla arz ederim.

Matbuat U.Müdürü
Vedat Nedim

Dosya: İrtica 906

I.G2.

9675

Şair Mehmet
Akif hakkında.

27-8-936

İstanbul Valiliğine,

Ek; 21/7/936 gün ve Em.8338 sayılı yazıya:

Şair Mehmet Akif'in, geçen yıl Antakya'ya yaptığı seyahat esnasında 150 liklerden Ali Hilmi'nin evinde mäsafir kaldığı ve bir çok defa Hoybon cemiyeti mensuplarından Nizameddin Kibar ve kürt Celâdet Han ile görüştüğü ve mutassab grubunu teşkil eden ağalarlada temas ettiği ve kendisile görüşen tarakki - perver gençlere türkiyenin bu günki idaresinden memnun olmadığını söylediği ve ona muhalif fikirde bulunan gençler Ali Hilmi'nin Akif hakkında neşrettirmek istediği makaleyi basmaktan imtina ettikleri.

Antakya'dan önce gittiği Amman ve Şamda çerkeslerle buluştuğu ve Halep'te Refik' Halid'in misafiri olduğu ve Ali Hilmi'nin Fransız mufuzuna tebi ağalardan aldığı para ile Mısıra yolcu edildiği Şam Konsolosumuzdan bildirilmiştir.

Bilgi edinilmesini dilerim.

Dahiliye Vekili

GEMİTİPİLDİ

-46-

V. 23790

İrt. 906

İçişleri Bakanlığı, İstanbul Valiliği'ni bilgilendirme yazısında, yine Şair'in o zaman Türkiye sınırları dışında kalan Antakya'da, Halep'te, Şam'da kimlerle görüştüğünü, görüştiklerinden kimin Arapçı, kimin ilerici olduğuna kadar detayları belirtiyor.

9675

27-8-936

Şair Mehmet Akif hakkında

İstanbul Valiliğine

Ek; 21/7/936 gün ve Em. 8338 sayılı yazıya:

Şair Mehmet Akif’in, geçen yıl Antakya’ya yaptığı seyahat esnasında 150’liklerden Ali Hilmi’nin evinde misafir kaldığı ve bir çok defa Hoybon cemiyeti mensuplarından Nizameddin Kibar ve Kürt Celâdet Han ile görüştüğü ve mutaassıb grubunu teşkil eden ağalarla temas ettiği ve kendisi ile görüşen terakkiper ver gençlere, türkiyenin bu günkü idaresinden memnun olmadığını söylediği ve ona muhalif fikirde bulunan gençler Ali Hilmi’nin Akif hakkında neşrettirmek istediği makaleyi basmaktan imtina ettikleri.

Antakya’dan önce gittiği Amman ve Şamda Çerkeslerle buluştuğu ve Halep’te Refik Halid’in misafiri olduğu ve Ali Hilmi’nin Fransız nüfuzuna tabi ağalardan aldığı para ile Mısıra yolcu edildiği Şam Konsolosumuzdan bildirilmiştir.

Bilgi edinilmesini dilerim.

Dahiliye Vekili

V.23790 Dosya: İrtica 906

C-5

TÜRKİYE CÜMHURİYETİ
BAŞ-KONSOLOSLUĞU

Berut, 29 - Agustos - 936

BERUT

U . N . 1208

H . N . 127

Emniyet 14. U. N. 1208
S. N. 1
Tarih 5-9-36
24722

Emniyet işleri Genel Müdürlüğüne

20/7/936 tarih ve 8297 sayılı yazıları

karşılığıdır:

Sözü geçen Şair Mehmet Akifin Mısır'daki durumu hakkında bilgi edinmek kabil olmamış isede ilgilinin İskenderunde bulunduğu sıralarda 150 liklerden Zeynelabidin ve yeğeni Ali,yine 150 liklerden s.bık Karahisar mebusu,Ömer Feyzi,fırası Hadi Azmi, Adanalı, Mehmut Hoca Kadı Asım ile temas ettiği ve hükümetimiz aleyhinde bazı hezeyanlarda bulunduğu gibi Ömer Feyzi ve Zeynelabidin tarafından yazılıp henüz bastırılmamış olan müdür bir kitabın kendisine gösterildiğinde büyük bir dikkatle mutalaa ederek kendi elile bazı ilaveler koymuş olduğu yapılan soruşturmalar sonucunda anlaşılmıştır. Keyfiyeti arzeder,öz saygılarımı yenilerin

Berut Başkonsolosu . v .

son gelen C. N. 1208 matbuat bu istemim için karacısız 9/19 gectirir 9/19 istenir 906 -44-İstanbul Karacısız bu matbuat istenir 7-11-936' tar. D. K.

EMNİYET YAPILDI

Beyrut Konsolosluğu da Emniyet'in ilgili yazısına cevap veriyor. Ve basılmamış bir kitabın içeriğinden, Akif'in o metni incelerken heyecanlandığına kadar her şeyi kayıtlara geçiriyor. İstiklal Şairi için gönderilen rapordaki ifadeye bakar mısınız; "... hükümetimiz aleyhinde bazı hezeyanlarda bulunduğu..."

Berut, 29 -Ağustos -936

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
BAŞKONSOLOSLUĞU

BERUT
U.N.1208
H.N127

Emniyet İşleri Genel Müdürlüğüne

20/7/936 tarih ve 8297 sayılı yazıları karşılığıdır:

Sözü geçen Şair Mehmet Akif'in Mısır'daki durumu hakkında bilgi edinmek kabil olmamış ise de ilgilinin, İskenderunda bulunduğu sıralarda İSO'liklerden Zeynelabidin ve yeğeni Ali, yine İSO'liklerden sabık Karahisar mebusu Ömer Feyzi, firari Hadi Azmi, Adanalı Mahmut Hoca Kadı Asım ile temas ettiği ve **hükümetimiz aleyhinde bazı hezeyanlarda bulunduğu** gibi, Ömer Feyzi ve Zeynelabidin tarafından yazılıp henüz **bastırılmamış olan muzır (zararlı) bir kitabın kendisine gösterildiğinde büyük bir dikkatle mütalaa ederek** kendi eli ile bazı ilaveler koymuş olduğu yapılan soruşturmalar sonucunda anlaşılmıştır. Keyfiyeti arz eder, öz saygılarımı yenilerim.

Berut Başkonsolosu

Dosya: İrtica 906

Şair Mehmet Akif

hakkında .

10250

10-9-1936

İstanbul Valiliğine,

Ek; 27/8/1936 gün ve 9675 sayılı yazıya:

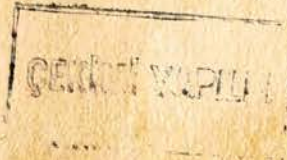
Mehmet Akif'in İskenderunde bulunduğu sırada 150 liklerden Zeynelabidin ve yegeni Ali ve yine 150liklerden Eski Karahisar mebusu Ömer Feyzi, firari Radı, Azmi, Adanalı Mehmet hoca, Kadı Asım ile temas ettiği ve hükümetimiz aleyhinde bazı hezeyanlarda bulunduğu gibi Ömer Feyzi ve Zeynelabidinterafından yazılıp henüz bastırılmamış olan muzur bir kitabın kendisine gösterildiğinde büyük bir dikkatle mütalâa ederek kendi elile bazı ilâveler yaptığı Beirut Başkonsolosluğumuzun iş'arından anlaşılmıştır.

Bilgi edinilmesini dilerim.

Dahiliye Vekili,

Ş. Ş. Ş.

İrtica: 906 V= 24722

Beyrut Başkonsolosluğu'nun 29 Ağustos 1936 tarihli raporuna dayanarak, İçişleri Bakanlığı da İstanbul Valiliği'ne 10 Eylül 1936 tarihli bilgi yazısı gönderiyor. Bakanlık da Akif için aynı aşağılayıcı ifadeleri kullanmaktan kaçınıyor.

10250

10-9-936

Şair Mehmet Akif hakkında
I.G.2.

İstanbul Valiliğine

Ek; 27/8/936 gün ve 9675 sayılı yazıya :
Mehmet Akif'in İskenderun'da bulunduğu sırada İSO'liklerden Zeynelabidin ve yeğeni Ali ve yine İSO'liklerden eski Karahisar mebusu Ömer Feyzi, firari Radı, Azmi, Adanalı Mehmet Hoca, Kadı Asım ile temas ettiği ve hükümetimiz aleyhinde bazı hezeyanlarda bulunduğu gibi, Ömer Feyzi ve Zeynelabidin tarafından yazılıp henüz bastırılmamış olan muzır bir kitabın kendisine gösterildiğinde büyük bir dikkatle mütalâa ederek, eli ile bazı ilâveler yaptığı Berut Başkonsolosluğumuzun iş'arından (bildirilmesinden) anlaşılmıştır. Bilgi edinilmesini dilerim.

Dahiliye Vekili

Dosya: İrtica 906 V=24722

O KİTAPLAR ROMANYA VAPURUYLA GERİ GÖNDERİLDİ

22/9/ 936 ^{D-2}

T. C.
İSTANBUL VİLAYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
Birinci Şube

KİSİM... 1
No... 12587
m 26765
m 25158

İç Bakanlığa

Öz :
Safahat adlı kitaplar hakkında.

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve 2730 sayılı onayla kaldırıldı.

I/9/936 gün ve Emniyet Ş.I. 9847 sayılı şifreye karşılıktır.

Şair Mehmed Akif'in Gümrükte bulunan (Safahat) adlı kitaplarının İskenderiye'ye iade olunmak üzere Romanya vapuruna teslim edildiği İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğünden bildirilmiştir. Arz ederim.

İstanbul Valisi
B. Karatahan

Emniyet işleri umum müdürlüğüne

24. EYLÜL 1936

Dahiliye Vekâleti
HUSUCİ KALEM
Tarih 24. EYLÜL 1936
No. 81246

22/9/1936

-33-

İstanbul Valiliği, 22 Eylül 1936 tarihinde İçişleri Bakanlığı'na bilgi veriyor: "Şair Mehmed Akif'in gümrükte bulunan (Safahat) adlı kitaplarının İskenderiye'ye iade olunmak üzere Romanya vapuruna teslim edildiği, İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğü'nden bildirilmiştir. Arz ederim."

22/9/936

Öz: Safahat adlı
kitaplar hakkında
T.C.

**İSTANBUL VİLÂYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE
KISIM: 1**

NO: 12587
26765
25158

**İç Bakanlığa
(İçişleri Bakanlığınca)**

1/9/936 gün ve Emniyet Ş.I.9847 sayılı şifreye karşılıktır:
Şair Mehmed Akif'in gümrükte bulunan (Safahat) adlı kitaplarının İskenderiye'ye iade olunmak üzere Romanya vapuruna teslim edildiği, İstanbul Gümrükleri Başmüdürlüğünden bildirilmiştir. Arz ederim.

İstanbul Valisi

Dosya: İrtica 906

'ŞAIR MEHMED AKİF ÖLMÜŞTÜR'

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

15003

Geldiği yer	İstanbul	Teigraf Merkezi numarası	2274
Şifrenin tarihi	28/12/936	Kaleme geldiği tarih	28-12-936
No.	EM: 33608	Açıldığı tarih	29-12-936

Dahiliye Vekâletine

C: 27-8-936 gün ve em: 18973/19675 yazıya:
Şair Mehmed Akif 27/12/936 da
ölmüştür. Cenazesi 28/12/936 da Beyoğlundaki
Mısır Apartmanından kaldırılarak
namazı Bayazıt caminde kılindikdan sonra
Edirnekapi mezarlığına defnedilmiştir.
Arz ederim.

Vali N.
Salih Kılıç

Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne

29 K. Evvel 1936

CEKİMİ YAPILDI

İstanbul Valiliği 28 Aralık 1936 günü İçişleri Bakanlığı'na şifre ile bilgi notu geçiyor:
"Şair Mehmed Akif 27/12/936'da ölmüştür."

29-12-936

T.C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Hususi Kalem Müdürlüğü

Şifrenin Tarihi: 28.12.1936

No: EM: 33608
Açıldığı Tarih: 29.12.936

Dahiliye Vekâletine

C:27-8-936 gün ve em: 18973/19675 yazıya:

Şair Mehmed Akif 27/12/936'da ölmüştür. Cenazesi 28/12/936'da Beyoğlundaki Mısır Apartmanından kaldırılarak namazı Beyazıt camiiinde kılındıktan sonra, Edirnekapı mezarlığına defnedilmiştir.⁽⁴⁾

Arz ederim.
Vali N.
Salih Kılıç

Dosya: İrtica 906

4) Beyoğlu'nda Mısır Apartmanı'nun 5. katında kalan Mehmed Akif, 27 Aralık 1936 Pazar günü akşamı saat 19.45'te Hakk'a yürümüştü. Hükümet adına, İstanbul Valiliği, üniversite ve resmi kurumları temsilen cenaze törenine kimse katılmamıştı. İddiaya göre, İçişleri Bakanlığı, valilik ve üniversiteyi, Akif'in cenaze törenine katılmamaları konusunda uyarmıştı.

GÖMÜLMEDEN YÜZÜNÜN KALIBI ALINDI

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
Birinci Şube

5/11937
Öz. Şair Mehmed Akif H.

KISIM

No. m 291

m 323

Yüksek İç bakanlığa

28/12/936 Gün ve Emniyet 35285 sayılı şifreye
ektir. m 33608

Mısır apartmanından otomobil ile Beyazıd camisine getirilen Şair Mehmed Akif'in cenazesi, namazı kıldıktan sonra el üstünde Edirnekapı mezarlığına götürülmüş ve orada Şehidlik karşısındaki kabrine defnolunmuştur. Cenaze merasimine Saylavlardan Semseddin, Fadıl Ahmed, Yahya Kemal, Profesör Muhiddin, ölü General deli Fuad oğlu Esad Fuad, muhalif rmesadan ve tarassud edilenlerden Çolak Selâhaddin, tüccardan - Emin Vasfı, Kuleli Askerî lisesi Edebiyat Muallimi - Tahirülmevlevi, Şehremininde oturan Suudulmevlevi, Fuad Şemsi, gazeteci Feridun ve daha bir çok kimselerle Üniversite ve Askerî Tıbbiye talebeleri iştirâk etmiştir. Mezarlıkta alçı ile yüzünün kalıbı alınmış ve bazı kimseler şiirleri ve bestelediği İstiklâl marşı münasebetle kendisinden sitayişle bahsetmişlerdir.

Bilgi olarak arz ederim.

Istanbul valisi N.

Emniyet işleri umum müdürlüğüne

7. KAN. SAN. 1937

-30-

Dahiliye Vekâleti
HUSUSİ KALEM

Tarih

No.

7. KAN. SAN. 1937

0710

Akif vefat edeli bir hafta olmuştur. İstanbul Valiliği, İçişleri Bakanlığı'na 5 Ocak 1937'de gönderdiği yazıda, Akif'in cenazesine kimlerin katıldığı, neler yapıldığı, yüzünün kalıbının alındığına dair bilgiler veriyor. Cenazeye dönemin hükümetini ve valiliği temsilen kimse katılmıyor. Bu belgeler Emniyet Genel Müdürlüğü ile de paylaşılıyor.

5/1/937

ÖZ: Şair Mehmed Akif H

T.C.
İSTANBUL VİLÂYETİ
EMNİYET DİREKTÖRLÜĞÜ
BİRİNCİ ŞUBE

NO: 291
328

Yüksek İç Bakanlığa

28/12/936 Gün ve Emniyet 35285-33608 sayılı şifreye ektir:

Mısır apartmanından otomobil ile Beyazıd camiine getirilen Şair Mehmed Akif'in cenazesi, namazı kılındıktan sonra el üstünde Edirnekapı mezarlığına götürülmüş ve orada Şehidlik karşısındaki kabrine defnolunmuştur. Cenaze merasimine Sayılavlardan (milletvekillerinden) Şemseddin, Fadıl Ahmed, Yahya Kemal, Profesör Muhiddin, ölü General deli Fuad oğlu Esad Fuad, muhalif rmesadan ve tarassud edilenlerden (gözetilenlerden) Çolak Selâhaddin, tüccardan Emin Vasfı, Kuleli Askerî lisesi Edebiyat Muallimi Tahirülmevlevi, Şehremininde oturan Suudulmevlevi, Fuad Şemsi, gazeteci Feridun ve daha bir çok kimselerle üniversite ve Askerî Tıbbiye talebeleri iştirâk etmiştir. Mezarlıkta alçı ile yüzünün kalıbı alınmış ve bazı kimseler şiirleri ve bestelediği İstiklâl marşı münasebeti ile kendisinden sitayişle bahsetmişlerdir.

Bilgi olarak arz ederim.
İstanbul Valisi N.

Dosya: İrtica 906

16 HAZİRAN'DA GELDİ, MESLEĞİ PROFESÖR

Adı : Mehmed Akif
Babasının adı : Tahir,
tabiiyeti : Türkiye Cumhuriyeti
Tevellüdü : 1290
Sanatı : Profesör
Geldiği vasıta : Romen bandıralı Roşel Karol vapuru
İstanbul'a geldiği tarih : 16 Haziran 1936
Nereden geldiği : İskenderiye
Pasaportu aldığı yer : Kahire konsolosluğu
Pasaport tarihi : 2 Temmuz 1935
Pasaport numarası : 3640/2915
Son vizeyi aldığı yer : Kahire konsolosluğu
Vize tarihi : 6 Haziran 1936
Vize numarası : 3989/1700
Gösterdiği adres : Erenköy Şaşkın bakkal Muhittin köşkü
Mesruhat : İstanbul'dan verilen 10 T.ewel 1931 tarihli ve
10363 numaralı pasaporta istinaden tebdilen verilmiştir.

[Bu malumate mu md. Teşfonla
İstanbul emniyet müdürlüğünden
alınmıştır.] 13-7-1937

ÇEKİMİ YAPILDI

Adı: Mehmed Akif
Babasının adı: Tahir
tabiiyeti: Türkiye cumhuriyeti
Tevellüdü: 1290
Sanatı: Profesör
Geldiği vasıta : Romen bandıralı Roçel Karol
İstanbul'a geldiği tarih: 16 Haziran 1936
Nereden geldiği: İskenderiye
Pasaportu aldığı yer: Kahire konsoloslugu
Pasaport tarihi: 2 Temmuz 1935
Pasaport numarası: 3640/2915
Son vizeyi aldığı yer: Kahire konsoloslugu
Vize tarihi: 6 Haziran 1936
Vize numarası: 3989/1700
Gösterdiği adres: Erenköy Şaşkın bakkal Muhittin köşkü

Meşruhat (açıklama): İstanbuldan verilen 10 T.evvel 1931 tarihli ve 10363 numaralı pasaporta istinaden (dayanılarak) tebdilen (değiştirilerek) verilmiştir.
13-7-1937

El yazısı: Bu malumatı Umum Md. telefonla İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nden aldılar

'DİNCİ VE ÜMMETÇİ... GENÇLERE ZARARLI..'

T. C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube	Dosya	Numara
H.S.		2263

Önü : _____

İlgiği :

Ş.İ. Müdürlüğüne

Istanbul'dan alınan haber aşağıdadır :

" İstanbul Üniversitesi Tıp ve Edebiyat fakülteleri talebesi arasında ölü Şair Mehmet Akife bir mezar yaptırmak üzere toplanmaktadır. Bu iş için toplanması lâzım gelen 3 bin liranın henüz bin lirası toplanabilmiştir .

28/12/940 Cumartesi günü Şairin mezarına gidilerek nümâyış yapılacak ve söylevler verilecektir .

Bu işe önyak olanların başında askerî tıbbiye dördüncü veye beşinci sınıfından Fethi Teveh gelmekte ve Edebiyat fakültesi dekanınının da keyfiyetten haberdar bulunduğu anlaşılmaktadır .

Bir müdettenberi üniversite talebesi ve umumiyetle gençlik arasında Mehmet Akif'in ismi ve hatırası hakkında bariz bir propaganda faaliyeti cereyan etmektedir .

Bu şairin dinci ve ümmetçi olması hazarı dikkate alınırsa bu faaliyetin Türk gençliği arasında dincilik ve ümmetçilik cereyanı uyandırmaya matuf olması muhtemeldir . "

Bilgi edinilmesini rica ederim.

ÇEKİMİ YAPILDI

H.S. Müdürü

h

Kayıtlıkta; Dosya sayılı tutanak ve arşivli ikizi cıra olmasın.

26.12.40

-26-

İstom Cula yapıldı
28-XII-940

Millî Şair vefat edeli 4 yıl olmuş ama hala mezarı yapılmamıştır. 1940'da üniversite talebeleri arasında kabir için para toplandığı anlaşılınca, buna öncülük eden Fethi Teveh adlı öğrenci hakkında tahkikat başlatılacaktır. İçişleri Bakanlığı'nın yazısında, Akif'in 'dinci ve ümmetçi' bir şair olması hasebiyle, O'nu anmanın Türk gençliği için zararlı cereyan oluşturacağı da vurgulanıyor.

26.12.940

T.C.
DAHİLİYE VEKÂLETİ
Emniyet Umum Müdürlüğü

Şube: H.S
Numara: 2263

Ş.l. Müdürlüğüne

İstanbul’dan alınan haber aşağıdadır :
“İstanbul Üniversitesi Tıp ve Edebiyat fakülteleri talebesi arasında ölü şair Mehmet Akif’e bir mezar yaptırmak üzere iane (yardım) toplanmaktadır. Bu iş için toplanması lâzım gelen 3 bin liranın henüz bin lirası toplanabilmiştir. 28/12/940 Cumartesi günü Şair’in mezarına gidilerek nümayiş (gösteri) yapılacak ve söylevler verilecektir.

Bu işe ön ayak olanların başında askeri tıbbiye dördüncü veya beşinci sınıfından Fethi Teveh gelmekte ve Edebiyat fakültesi dekanının da keyfiyetten haberdar bulunduğu anlaşılmaktadır.

Bir müddetten beri üniversite talebesi ve umumiyetle gençlik arasında Mehmet Akif’in ismi ve hatırası hakkında bariz bir propaganda faaliyeti cereyan etmektedir.

Bu şairin dinci ve ümmetçi olması nazarı dikkate alırsa bu faaliyetin Türk gençliği arasında dincilik ve ümmetçilik cereyanı uyandıрмаğa matuf (yönelik) olması muhtemeldir.”
Bilgi edinilmesini rica ederim.

H.S. Müdürü

El Yazısı: Acele: B-5 Fethi Teveh Nihal Atsız ile alakadar bir talebedir. Görüşelim.
İstanbul’a yazıldı 28.12.940

'MEZARI İÇİN PARA TOPLAYAN GENCİ ARAŞTIRIN'

EMNİYET UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Müstenidat	Raportör	Şef	Müdür	Dak'ilo	Tarihi

Sube Dosya Numara

1/3 58474

Özn: 22

80. XII. 1940 İstanbul Valiliğine

Alınan bir haberde:

(İstanbul Üniversitesi tıp ve edebiyat fakültesi talebesi arasında 310 Mehmet Akif'e mezar yaptırmak üzere toplanacak olan 3-bin liralık ianeden ancak bin liranın toplandığı, 28-12-940 günü şairin mezarına gidilerek nümayiş yapılacağı, nutuk söyleneceği, bu işe ön ayak olanların başında askerî tıp dördüncü veya beşinci sınıftan Fethi Teveh'in geldiği ve keyfiyetten edebiyat fakültesi dekanının da haberi olduğu, Üniversite gençliği arasında Mehmet Akif'in ismi ve hatırası hakkında bariz bir propağanda faaliyetinin cereyan ettiği, şairin dinci ümmetçi olması nazarı dikkate alınırsa, bu faaliyetin Türk gençliği arasında dincilik ve ümmetçilik cereyanını uyandırmaya matuf olmasının muhtemel bulunduğu) bildirilmektedir.

Keyfiyetin tetkikini ve Edirne'de ele geçen mektuplar dolayısıyla ifadesine müracaat luzumu hasıl olan Nihal atsız'ın sözleri arasında ismi sık sık geçen Fethi Teveh'in durum ve temaslarile siyasî temayülleri hakkında derlenecek malûmatın iş'arını reca ederim.

Dahiliye Vekili Y.

M. S.
2263 - ilişik

İçişleri Bakanlığı, İstanbul Valiliği'ne yazı yazarak, Akif hakkında yapılacak anma programının tehlikesini tekrarlıyor ve Milli Şair için kabir yapmak üzere para toplayan Fethi Teveh'in siyasî temayülü ile bağlantıları konusunda da bilgi istiyor.

EMNİYET UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Şube: 1-B.3 Numara: 58474

İstanbul Valiliğine

08.12.1940

Alınan bir haberde:

(İstanbul Üniversitesi tıp ve edebiyat fakültesi talebesi arasında, ölü Mehmet Akif'e mezar yaptırmak üzere toplanacak olan 3 bin liralık ianeden (yardımdan) ancak bin liranın toplandığı, 28-12-940 günü şairin mezarına gidilerek nümayiş yapılacağı, nutuk söyleneceği, bu işe ön ayak olanların başında askeri tıp dördüncü veya beşinci sınıfından Fethi Teveh'in geldiği ve keyfiyetten edebiyat fakültesi dekanının da haberi olduğu, üniversite gençliği arasında Mehmet Akif'in ismi ve hatırası hakkında bariz (açık) bir propaganda faaliyetinin cereyan ettiği, şairin dinci ümmetçi olması nazarı dikkate alınrsa, bu faaliyetin Türk gençliği arasında dincilik ve ümmetçilik cereyanını uyandırmaya matuf (yönelik) olmasının muhtemel bulunduğu bildirilmektedir.

Keyfiyetin tetkikini ve Edirne'de ele geçen mektuplar dolayısı ile ifadesine müracaat lüzumu hasil olan Nihal atsız'ın sözleri arasında ismi sık sık geçen Fethi Teveh'in durum ve temasları ile siyasi temayülleri hakkında derlenecek malûmatın iş'arını (bildirilmesini) rica ederim.

Dahiliye Vekili Y.

H.Ş
2263- İlişik

T. C.
İSTANBUL VİLİYETİ

EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Birinci Şube

Kısım 1-70

No. 3337

61

D-12
19/2/1941
Öz: Fethi Teveh ile Üniversite talebesi arasında dedikodu olmadığına dair

Dahiliye Vekâletine

K: 30/12/1940 gün ve EM.U.MD.Ş.I.B.3. 58474 sayılı yazıya.

- I - Fethi Teveh, Askerî Tıbbiye Mektebinin son sınıfında 152 numaraya kayıtlı talebedir. Aynı zamanda Üniversitenin Edebiyat Fakültesine de devam etmekte ve Haseki hastahanesinde stajyer olarak çalışmaktadır. Sabahları, Haseki hastahanesindeki vazifesinin hitamından sonra Üniversiteye gelmekte ve Üniversitedeki dersleri müteakib de Askerî Tıbbiye okuluna dönmektedir. Şimdiye kadar şüpheli hal ve temasları görülmemiştir.
- II - Üniversitenin Tıp ve Edebiyat Fakülteleri talebesi arasında bildirilen şekilde bir dedikodu mevcut olmadığı gibi şair Mehmet Akif'e mezar yapılmak üzere para da toplanmadığı ve 28/12/1940 günü şairin mezarı başında yapılan intifalde Fethi tarafından nutuk söylenmediği öğrenilmiştir.

Arzedirim.

Ş-1

24/2/1941

İstanbul Valisi Y.
Raşit Demirtaş21536
Em. i. U. M.

010915 22.11.41

Emniyet Umum Müdürlüğüne

22 Şubat 1941

26.2.1941

Em. U. M.

D: 2996

* 24 Şubat 1941

No. 15822

ÇEKİMİ YAPILDI

A.C. P.

-24-

İstanbul Valiliği Fethi Teveh hakkındaki araştırmasının sonucunu 19 Şubat 1941 tarihli yazısı ile İçişleri Bakanlığı'na bildiriyor.

No.

15822

130

19.2.1941

Öz: Fethi Teveh ile üniversite talebesi arasında dedikodu olmadığına dair

T.C
İSTANBUL VİLAYETİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Kısım: 1-70
No: 3337
61

Dahiliye Vekaletine

K : 30/12/940 gün ve EM.U.MD.Ş.I.B.3. 58474 sayılı yazıya.

1- Fethi Teveh; Askeri Tıbbiye mektebinin son sınıfında 152 numaraya kayıtlı talebedir. Aynı zamanda Üniversitenin Edebiyat Fakültesinde de devam etmekte ve Haseki hastanesinde stajyer olarak çalışmaktadır. Sabahları Haseki Hastanesi'ndeki vazifesinin hitamından (bitiminden) sonra Üniversiteye gelmekte ve üniversitedeki dersleri müteakip de Askeri Tıbbiye okuluna dönmektedir. Şimdiye kadar şüpheli hal ve temasları görülmemiştir.

2- Üniversitenin Tıp ve Edebiyat Fakülteleri talebesi arasında bildirilen şekilde bir dedikodu mevcut olmadığı gibi, şair Mehmet Akif'e mezar yapılmak üzere para da toplandığı ve 28/12/940 günü şairin mezarı başında yapılan ihtifalde (merasimde) Fethi tarafından nutuk söylenmediği öğrenilmiştir. Arz ederim.

İstanbul Valisi Y.
Raşit Demirtaş

EMNİYET UMUM MÜDÜRLÜĞÜ D-13

Müstenidat	Raportör	Şef	Müdür	Daktilo	Tarihi
	edip				11/8/94
Şube	Dosya	Numara			
I B.2	12212-22	648			

İstanbul,
Özü: Üniversite talebele-
leri arasında Mehmet A-
kif'e ait dedikodu hk.

İlişigi :

H . S . Müdürlüğüne

C. 26/12/940 gün ev 2263/sayıllı yazıyla.

İstanbul Üniversitesi tıh ve edebiyat fakülte-
si talebeleri arasında Mehmet Akif'e mezar yaptırma
üzere para toplandığı ve şairin mezarına gidilerek
nümayış yapılacağı ve Üniversite gençliğinin bu hu-
raketini Mehmet akif'in dinci ve ümmetçi olması haseb
le dincilik ve ümmetçilik cereyanı uyandırma-
olduğu yolundaki haberler etrafında yapılan tahki-
katta; Böyle bir faaliyetin fakülte talebeleri ara-
sında vuku bulmadığı gibi parada toplanmadığı ve fa-
aliyete ön ayak olduğu bildirilen Fethi Teveh'in
Askeri tıh okulundan ve 3. sınıfından olduğu ve şa-
irin mezarı etrafında nutuk söylemediğı anlaşılmış-
tır.

Bilgi olarak saygı ile arz ederim.

Ş.İ. Müdürü Y.

Yarışma ÇEKİMİ YAPILDI -
15422
-23- 25

1/3/941

Özü: İstanbul Üniversite talebeleri arasında
Mehmet Akif'e ait dedikodu hk.

EMNİYET UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

Şube: 1.B.2
Dosya: 12212-22
No: 648
Tarih : 1/3/941

H. S. Müdürlüğüne

C. 26/12/940 gün ev 2263/sayılı yazıya.
İstanbul Üniversitesi tıp ve edebiyat fakültesi talebeleri arasında Mehmet Akif'e mezar yaptırmak üzere para toplandığı ve şairin mezarına gidilerek nümayiş yapılacağı ve üniversite gençlerinin bu hareketi Mehmet akifin dinci ve ümmetçi olması hasebi ile dincilik ve ümmetçilik cereyanı uyardırmağa matuf olduğu yolundaki haberler etrafından yapılan tahkikatta; Böyle bir faaliyetin fakülte talebeleri arasında vuku bulmadığı gibi, para da toplanmadığı ve faaliyette ön ayak olduğu bildirilen Fethi Teveh'in Askeri tıp okulundan ve son sınıfından olduğu ve şair'in mezarı etrafında nutuk söylemediği anlaşılmıştır.
Bilgi olarak saygı ile arz ederim.

Ş.I.Müdürü Y.

'TÖREN YAPMAYIN SADECE ÇİÇEK BIRAKIN'

T. C.
İstanbul Vilayeti
Emniyet Müdürlüğü

Birinci Şube
Kısm C.B.
No.

812
819

21/11/1947

Öz Şair Mehmet Akif'in ölümünün 10.uncu yıl dönümü münasebetiyle Türk talebe birliği tarafından yapılan tören hakkında .

İçişleri Bakanlığına

Şair Mehmet Akif'in ölümünün 10.uncu yıl dönümü münasebetiyle 26/12/46 perşembe günü saat 14 de Eminönü Halkevi salonunda bir anma töreni tertibine müsaade verilmesi için "Türk talebe birliği" başkanı Rehal İslâm tarafından müreccatla bulunulmuştur . Sıkıyönetim komutanlığınca bu törende her hangi bir numayış ve hareketle bulunulmamak ve öğrencilerden 4-5 kişinin hazırlayacakları çelenk bir otomobil ile Mehmet Akif'in kabrine götürmeleri şartıyla müsaade edilmiştir . Mezkûr gün törene talebenin okuduğu İstiklâl marşına bağlanmıştır . Birlik başkanı Rehal İslâm, profesör Ali Nihat Tarlan ve İsmail Habîb Beylik tarafından Akif'in şahsi mezarlarından, vatanperverliğinden ve Balkan harbinden İstiklâl savasına kadar yazmış olduğu şiirlerden bahsedilmiş ve bu şiirlerden bir kısmı okunduktan sonra saat 15 de törene son verilmiştir . Müteakiben bir hey'et tarafından evvelce ihzar olunan çelenk otomobile mezarlığa götürülüp mezarına konulmuştur . Ayrıca öğretimden M.Kemal ve Üniversite İlahiyat fakültesi talebelerinden Hafız Ali'nin tavassutlarıyla 29/12/46 pazar günü Beyazıt camisinde saat 13,30 da Beyazıt camii başkanı Abdurrahman Cevdet, Hafız Esat ve Hafız Ali tarafından Şair Mehmet Akif'in ruhuna ithaf edilmek üzere mevlûd okunmuştur . Gerek anma töreninde ve gerek mevlûd esnasında kayda değer bir hadise olmamıştır . Keyfiyeti yüksek bilgilerine saygı ile arz ederim .

İstanbul Valisi-y

CEKİMİ YAPILMAMIŞ

EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ	
Önce	Sadece
10 Ocak 1947	
NO. 04124	

7/1/1947

Öz: Şair Mehmed Akif'in ölümünün 10. yıldönümü münasebeti ile Türk Talebe Birliği tarafından yapılan tören hk.

T.C

İSTANBUL VİLAYETİ

Emniyet Müdürlüğü

Kısım:C.B

No: 812

819

İçişleri Bakanlığına

Şair Mehmet Akif'in ölümünün 10.uncu yıl dönümü münasebeti ile 26/12/946 perşembe günü saat 14'de Eminönü Halkevi salonunda bir anma töreni tertibine müsaade verilmesi için "Türk talebe birliği" Başkanı Rehai İslam tarafından müracaatta bulunulmuştur. Sıkıyönetim komutanlığınca bu törende her hangi bir numayiş ve harekette bulunulmamak ve öğrencilerden 4-5 kişinin hazırlayacakları çelengi bir otomobil ile Mehmet Akif'in kabrine götürmeleri şartı ile müsaade edilmiştir. Mezkur (bilinen) gün, törene talebenin okuduğu İstiklal Marşı ile başlanmıştır. Birlik Başkanı Rehai İslam, profesör Ali Nihat Tarlan ve İsmail Habib Sevük tarafından Akif'in şahsi meziyetlerinden vatanperverliğinden ve Balkan Harbinden, İstiklal savaşına kadar yazmış olduğu şiirlerinden bahsedilmiş ve bu şiirlerden bir kısmı okunduktan sonra, saat 15'de törene son verilmiştir. Müteakiben bir hey'et tarafından evvelce ihzar olunan (hazırlanan) çelenk, otomobille mezarlığa götürülüp mezarına konmuştur. Ayrıca emekli öğretmenlerden M.Kemal ve Üniversite İlahiyat fakültesi talebelerinden Hafız Ali'nin tavassutları (aracılığı) ile 29/12/946 Pazar günü Beyazıt Camii'nde saat 13.30'da Beyazıt Camii baş İmamı Abdurrahman Cevdet, Hafız Esat ve Hafız Ali tarafından Şair Mehmet Akif'in ruhuna ithaf edilmek üzere mevlid okunmuştur. Gerek anma töreninde ve gerek mevlid esnasında kayda değer bir hadise olmamıştır. Keyfiyeti yüksek bilgilerine saygı ile arz ederim.

İstanbul Valisi

30/6/948

E-3

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Şube	Dosya	Numara
9	9211-1	647

Özeti :

1 .Şube Müdürlüğüne

İlişigi :

Arşivimizin Tasviyesi sırasında ele geçen (Ölü) şair Mehmet Akif'e ait 9122/5 aidiyet numaralı dosya muhteviyatı bakımından şubelerini ilgilendirdiğinden ilişik olarak bilgilerine sunulmuştur.

Tetkik edildikten sonra gereği yapılmalı üzere Arşiv Müdürlüğüne yazılmasına müsaadelelerini saygı ile rica ederim.

1X . Şube Müdürü
Arif Özgen

CEKİLE KAPILDI

-21-

Karşılıklarda: Dosya sayısıyla numara ve tarih zikri rica olunur.

30.6.948

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Şube: 9
Dosya: 9211-1
Numara: 647

1. Şube Müdürlüğüne

Arşivimizin tasfiyesi sırasında ele geçen (Ölü) şair Mehmet Akif'e ait 9122/5 aidiyet numaralı dosya muhteviyatı bakımından şubelerini ilgilendirdiğinden ilişik olarak bilgilerine sunulmuştur. Tetkik edildikten sonra gereği yapılmak üzere Arşiv Müdürlüğüne yazılmasına müsaadelerini saygı ile rica ederim .

IX . Şube Müdürü
Arif Özgen

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Emniyet Genel Müdürlüğü

Özeti :

Şube	Dosya	Numara
I C	9122/5	5233

Arşiv Müdürlüğüne

İlişigi
I-Dosya

(Ölü) Şair Mehmet Akif'e ait 9122/5 sayılı dosya şubemizce tetkik edilmiştir .

Gerçi yapılmak üzere Arşiv Müdürlüğüne saygı ile sunulur .

Ş . İ . Müdürü

1- Fiş K. A.
2- K. I. A.

20.9.1948

GEKİ

Gereği yapıldı.
24.9.48
P. K.
E.

Karşılıklarda; Dosya sayısıyla numara ve tarihin zikri rica olunur.

-19-

T.C
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
EMNİYET GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

ŞUBE: 1. C
Dosya. 9122/5
Numara: 5233

Tarih : 20/9/948

Arşiv Müdürlüğüne

(Ölü) Şair Mehmet Akif'e ait 9122/5 sayılı dosya şubemizce tetkik edilmiştir.
Gereği yapılmak üzere Arşiv Müdürlüğüne saygı ile sunulur.

Ş.1.Müdürü

Büyük Türk Şairi Mehmet Akif Gecesi H.

Günlüğü 19/04/2011 tarih ve 2730 sayılı onayla kaldırıldı

T. C.
SAMSUN VİLİYETİ
Emniyet Müdürlüğü

Siyasi K. _____
Adli K. 2973
İdari K. _____

Günlüğü 19/04/2011 tarih ve 2730 sayılı onayla kaldırıldı

28 /12 /1950

Oz : Büyük Türk Şairi Mehmet Akif gecesi H.

Bir örnek olarak
G. İ. Ç. / 2011

İçişleri Bakanlığına

İlişki

Türk Gençlik teşkilâtı Samsun gubesi tarafından tertip edilen (Büyük Türk Şairi Mehmet Akif'i anma gecesi), 27/12/950 günü Belediye'nin yeni yaptırmış olduğu Hâl binası üzerinde iora edilmiştir .

Saat 20 de başlayan bu toplantıya 4-5 yüz kişi kadar iştirak etmiş bulunuyordu . İlişik program'a göre istiklâl marşını müteakip açılıştta, Samsun Türk Gençlik teşkilâtı Başkanı Kayhan Üstün : (Biz burada Mehmet Akif'i anarken, korede şehit düşen kahramanlarımız için mevlüdlar okunurken, Üniversitellilerin Balo ve eğlence tertip ettikleri, Ankara radyosunda korede ölen bir avuç şehit için bizim nemize lâzım gibi konuşmalar yapıldığını, binaenaleyh bunların yapılmaması ve yaptırılmaması lâzım geldiğini) söylemiş ve bundan sonra esas mevzu geçerek Mehmet Akif'in hayatından bahsetmiş ve sırasıyla şiirleri okunmuştur . Son olarak sahnede 'Çanakkale şehitleri'nin temsili bir tablosu yapılmış, gençler bir ağızdan vezinli olarak ve misrağ sonlarının Amin Allahuekber sözleriyle biten ilahî şeklindeki mersiyyeyi de okuduktan sonra bir erin şehit düşmesiyle sahne arkasında bir gencin ezan okuduğu diğer gençlerin de bu sırada istiklâl marşının parçalarından olan 'bu ezanlar ki şehadetleriz dinin temeli ebediyen yurdumda inlemeli', misrağını okuyarak anma törenine son verildiği görülmüş olduğunu arz ederim.

002130

Samsun Valisi
Hasim İçcan

Em. İ. U. M.
001032

Emniyet Genel Müdürlüğü

Karşılık yazı olduğu gubenin gün ve sayısı yazılmasın.

Mehmed Akif'in vefatının 14. yılı münasebeti ile Samsun'da yapılan anma programının detaylarını bizzat Vali, İçişleri Bakanı'na rapor ediyor. Raporda İstiklal Marşı'nın mısraları dahi doğru yazılmamış.

28/12/1950

Öz: Büyük Türk Şairi
Mehmet Akif gecesi H.

T.C
SAMSUN VİLAYETİ
Emniyet Müdürlüğü

İçişleri Bakanlığına

Türk Gençlik Teşkilatı Samsun Şubesi tarafından tertip edilen (Büyük Türk Şairi Mehmet Akif'i anma gecesi) 27/12/950 günü Belediyenin yeni yaptırmış olduğu hal binası üzerinde icra edilmiştir.

Saat 20'de başlayan bu toplantıya 4-5 yüz kişi kadar iştirak etmiş bulunuyordu. İlişik program'a göre İstiklal Marşı'nı müteakip açılıştta, Samsun Türk Gençlik Teşkilatı Başkanı Kayhan Üstün: (Biz burada Mehmet Akif'i anarken, korede şahit düşen kahramanlarımız için mevlüdler okunurken, üniversitelilerin Balo ve eğlence tertip ettikleri, Ankara Radyosu'nda Kore'de ölen bir avuç şehit için bizim nemize lazım gibi konuşmalar yapıldığını, binaenaleyh bunların yapılmaması ve yaptırılmaması lazım geldiğini) söylemiş ve bundan sonra esas mevzua geçerek Mehmet Akif'in hayatından bahsetmiş ve sırasıyla şiirleri okunmuştur. Son olarak sahnede 'Çanakkale Şehitleri'nin temsili bir tablosu yapılmış, gençler bir ağızdan vezinli olarak ve mısra sonlarının Amin Allahuekber sözleriyle biten ilahi şeklindeki mersiyeyi de okuduktan sonra bir erin şehit düşmesiyle sahne arkasında bir gencin ezan okuduğu, diğer gençlerin de bu sırada İstiklal Marşı'nın parçalarından olan '**Bu ezanlar ki şehadetleri dinin temeli, ebediyen yurdumda inlemeli**' mısralarını okuyarak anma törenine son verildiği görülmüş olduğunu arz ederim.

Samsun Valisi
Haşim İşcan

İçişleri Bakanlığına

Ek: 28/12/950 gün ve Em.Ş.1.2973 sayılı yazıya .
Büyük Türk Gençlik Teşkilatının 12.ci yılT. C.
SAMSUN VİLİYETİ
Emniyet Müdürlüğü
Siyasi K. 92
Adli K.
İdari K.Gözetim: 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.

11 / 1 / 1991

Oz: Türk Gençlik Teşkilatı
Samsun şubesi tarafından ya-
pılan bazı yolsuzluklar H.

İçişleri Bakanlığına

Ek: 28/12/950 gün ve Em.Ş.1.2973 sayılı yazıya .

Büyük Türk şairi Mehmet Akif'in ölümünün 12.ci yıl

dönümü münasibetiyle Türk Gençlik Teşkilatı Samsun şubesinin tertip ettiği gecede, şairi istismaren gençler arasında lüzumsuz bazı dinî hareketler gösterilmiş ve bu arada yıl başında yapılacak Balo ve eğlencelerin Kore'de şehit düşen kahramanlarımıza karşı yersiz ve zamansız olduğu ileri sürülmüştü .

Yıl başı balosunun yapılması aleyhinde bulunan gençlik, bir adedi ilişik olarak sunulan (Gafillere) adlı broşürü bastırarak dağıttıkları ve bu suretle de düşüncelerini açıklayarak baloyu tertip edenlerle iştirak edenleri istihdaf eden ahleksizlik, dinimize yakışmayan hareketler vesair hususları ihtiva eden fenalıklarla itham etmiş bulunmaktadır .

Broşürün dağıtılmasıyla beraber aynı zamanda yılbaşı gecesi balo'ya gelenlere hakaret yapmak, camları taşlamak ve baloyu tatil etmek gibi hareketlere tevessül ederek bazı hareketler yapmak istedikleri haber alınmış ve balo gecesi ilimiz san'at okulunda öğretmen Necdet Demirel biriki arkadaşıyla baloya gelerek durumu gözden geçirmişlerse de zabitanın aldığı ciddi ve sıkı tedbirler karşısında maksatlarına muvaffak olamayıp müşkül durumda kalacaklarını anlamış olduklarından bu teşebbüslerinden vaz geçtikleri müşahade edilmiştir .

Hakaretî tezammun eden broşür halk arasında hehnut-suzluğu mücip olmuş ve münderecatı itibarıyla de daha ziyade irticaî bir mahiyet arzettiği görüldüğünden takibi müstelzim bir suç olup olmadığı hususu C. savcılığında sorulmuş alınan 10/1/951 gün ve 117/8 sayılı cevapta kamu davasının açılmasının icabetmediği bildirilmiştir . (yazının bir sureti eklidir).

Yapılan incelemede; Büyük-doğu cemiyeti başkanı Fazıl Kışakçüre'ın Samsun şubesinin eski başkanı Avukat Aziz Akpınarlı ve üyelerinden kitapçı Mustafa Bağışlayıcı tarafından din lehinde gençliğin teşvik ve tahrir edildiği söylenmekte olup esasen takibimiz altında bulunan bu cemiyet ve mensuplarının durumları gözönünde bulundurulmaktadır . Arz ederim . -8-

Samsun Vali V.
Hilmi Yurdekul

Karşılık yazı 28/12/950 gün ve Em.Ş.1.2973 sayılı yazıdır.

09216

1951 yılında dahi, Akif'i anma gecelerinde dağıtılan broşürler, yapılan konuşmalar bildik ithamlarla İçişleri Bakanlığı'na valilik tarafından rapor edilmiş..

Tarih : 11/1/1951

Öz: Türk Gençlik Teşkilatı Samsun Şubesi tarafından yapılan bazı yolsuzluklar H.

T.C
SAMSUN VİLAYETİ
Emniyet Müdürlüğü

İçişleri Bakanlığına

Ek : 28/12/950 gün ve Em.Ş.I.2973 sayılı yazıya.

Büyük Türk Şairi Mehmed Akif'in ölümünün 12.ci yıldönümü münasebetiyle Türk Gençlik Teşkilatı Samsun şubesinin tertip ettiği gecede, Şair'i istismaren gençler arsında lüzumsuz bazı dini hareketler gösterilmiş ve bu arada yıl başında yapılacak balo ve eğlencelerin Kore'de şehit düşen kahramanlarımıza karşı yersiz ve zamansız olduğu ileri sürülmüştü.

Yıl başı balosunun yapılması aleyhinde bulunan gençlik, bir adedi ilişik olarak sunulan (Gafillere) adlı broşürü bastırarak dağıttıkları ve bu suretle de düşüncelerini açıklayarak baloyu tertip edenlerle iştirak edenleri istihdaf eden (hedef gösteren) ahlaksızlık, dinimize yakışmayan hareketler vesair hususları ihtiva eden fenalıklarla itham etmiş bulunmaktadırlar.

Broşürün dağıtılmasıyla beraber aynı zamanda yılbaşı gecesi baloya gelenlere hakaret yapmak, camları taşlamak ve baloyu tatil etmek gibi hareketlere tevessül ederek bazı hareketler yapmak istedikleri haber alınmış ve balo gecesi ilimiz sar'at okulunda öğretmen Necdet Demirel bir iki arkadaşıyla baloya gelerek durumu gözden geçirmişlerse de, zabitanın aldığı ciddi ve sıkı tedbirler karşısında maksatlarına muvaffak olamayıp müşkül durumda kalacaklarını anlamış olduklarında bu teşebbüslerinden vazgeçtikleri müşahade edilmiştir.

Hakareti tazammun (ihtiva) eden broşür halk arasında hoşnutsuzluğu mucip olmuş ve münderecatı (içeriği) itibariyle de daha ziyade irticai bir mahiyet arzettiği görüldüğünden takibi müstelzim (lüzumlu) bir suç olup olmadığı hususu C.savcılığından sorulmuş, alınan 10/1/951 gün ve 117/8 sayılı cevapta kamu davasının açılmasının icabetmediği bildirilmiştir. (yazının bir sureti eklidir.)

Yapılan incelemede; Büyük-doğu Cemiyeti Başkanı Fazıl Kısakürek'in Samsun Şubesi'nin eski başkanı Avukat Aziz Akpınarlı ve üyelerinde kitapçı Mustafa Bağışlayıcı tarafından din lehinde gençliğin teşvik ve tahrik edildiği söylenmekte olup esasen takibimiz altında bulunan bu cemiyet ve mensuplarının durumları göz önünde bulundurulmaktadır. Arz ederim.

Samsun Vali V.
Hilmi Yurdakul

D. Gurubu Masâ 2. Komisariğine

Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesinin tertiplemiş olduğu anma gününe 28/12/1962 günü saat 17 de Eminönü Öğrenci lokalinde başlandı:

İstiklâl marşının söylenmesinden sonra açış konuşmasını müteakip Bekir Topaloğlu (Yüksek İslâm Enstitüsünde öğrenci) Mehmet Akif Ersoy'un edebî hayatını ve yazılarından parçalar okudu. Bunu takiben Lâika Karabey korosu tarafından Mehmet Akif Ersoy'un bülbül adlı parçası çalındı. Şairin yakın arkadaşları, eski Balıkesir Milletvekili Hasan Basri Çantay söz alarak hatıralarını anlattı. Bilahare Tarık Buğra, şairin bazı şiirlerini okuduktan sonra, radyoya temasa, Radyo kimlerin elinde sorun. Hesap sorarçasına sorun. Niçin Asımdan, Akifden bahsedilmiyor. Demesi üzerine, dinleyicilerden biri, neelden bahsediliyor dedi. (alkışlar) İçinizde ne nurlu gençler ve bayanlarınız var. Bunlara söylüyorum. Doğaok çocuklarına Asım İsmi koysunlar. Bu memleketin asımlara ihtiyacı var. Asım ordusuna ihtiyaç var. Diyerek konuşmasını bitirdikten sonra, Mehmet Akif Ersoy'un sefahat adlı kitabının 6. kitabında, Asım başlıklı kısmında geçen bir muhavereyi canlandıran bir perdelik piyes gösterildi. Bunda Cumhuriyet devri ile Padışahlık devrini temsille, harbi umumi içinde Hocazadenin Sarıgüzeldeki evinde geçen eşhasın muhaveresi şunlardır.

Hoca zade - Merhum Hoca Faik Efendioğlu

Köse İmam - Merhum Hoca Tahir efendi şakirlerinden

(Köse İmam rolünde Yüksek İslam Enstitüsü öğrencilerinden Rüstem Bozkan)

Muhavere şöyle nakledilmiştir.

Hoca Zade : Mektep ve medrese lâzım.

Köse İmam : Söyle kim yıktı medreseyi.

Hoca zade : Evet yıktık, çünkü mektep yapacaktık onun enkazı ile

Köse İmam : Ne kolay söylemesi, bir kümes yaptığınız varmı, ki. Bir kaz

kümesi, (şiddetli ve sürekli alkışlar)

Hoca zade : İhtilâp ümmetinın şarı yakıp yıkmaktır.

Köse İmam : Size çingân demiyen varsa, kuzum ahmaktır. Yıkmak insanlara yıkmak gibi kıymet mi verir, onu en çolpa herifler de emin ol beğarır. Sade sen gösteriver. (İşte budur kubbe diye iki irgatla şimdi iner Süleymaniye, ama gel kaldıralım ceddimi, beğ hat , o zaman bir süleyman daha lazıymeniden bir de sığın Dinle beni dedive aşağıdaki şiiri okudu.

Ağlasın Millelin evladı dıhaşgar hangır,

Durma hürriyeti aldık diye sen Türkü çağır

Zulmü alkışlayamam, zalimi de asla sevmem .

Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp söğemem.

Biri ecedadıma saldırdımı hatta boğarım.

Boğamazsın ki

hiç olmasa yanımdan kovarım.

Üç buçuk soysusun ardından zağarlık yapamam.

Hale hak namına haksızlığa ölsen tapamamam.

Doğduğundan beridir ağıkım istiklâle .

Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lüle.

Yumuşak bağli isem , kim dedi uysal boyhum.

Kesilir, belki, fakat çekmeye gelmez boynum.

Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta oğırım.

Onu dindirmek için kaççı yerim, çifte yerim.

Adam aldırma da geç git diyeyemem aldırırım.

Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırıcam.

Zalimin haemiyım ama se verim mazlumı.

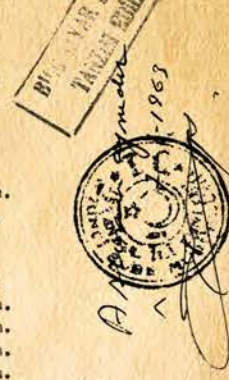
İrticanın şı sizin lehçe de manası bu mu?

Bundan sonra Nurettin Topçu çıkarak " ben fazla bir şey konuşacak değilim," merhuma bir fatiha okunmasını isteyerek kürsiden indi. ve anma töreni saat 20 de sona erdi.

Bilgilerinize arz ederiz . 29/12/1962

Şube I. Polis M. Mehmet Ersoy - 7 Polis M. Güngör Tekinoktay P.M. Bahri Güner

ÇEKİMİ YAPILDI

1962 yılında Milliyetçiler Derneği tarafından Eminönü'nde yapılan anma gecesinde konuşmalar, okunan şiirler satır satır not edilmiş. Geceye, Hasan Basri Çantay, Tarık Buğra ve Nurettin Topçu'nun katılarak konuştuğunu da öğreniyoruz

'VATANINDA CÜDA' İSTİKLAL ŞAİRİ

T.C.
İSTANBUL İLİ
Emniyet Müdürlüğü

E-14
8/1/1963
2423

Şube I.C.1. SAYI : 521 - 1014

KONU : Mehmet Akif Ersoy'ua
anma töreni Hk.

İçişleri Bakanlığına

Milliyetçiler Derneği İstanbul şubesinin, 28/12/1962 günü saat 17 de Eminönü Öğrenci Lokalinde tertiplelediği, MEHMET AKİF ERSOY'ua anma töreninde; oynanan temsildeki konuşmaların Devlet icraatını tenkid eder ve dikkati çeker mahiyette görüldüğünden, bu hususa dair alınan memur raporu ilişikte sunulmuştur.

Tetkikile neticeden bilgi verilmesini arz ve rica ederim.

Eki 08458
I

Emniyet Genel Müdürlüğü

DAĞITIM
Bilgi için: İçişleri Bakanlığına
Gereği İstanbul C. Savcılığına

FİKRET ASLAN
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

07477 04853
-6- 10/1

ÇEKİLMİ YAPILDI

Yıl 1963.. İsmet İnönü Başbakanıdır. Akif'i anma programları yine takip edilip, tetik ediliyor ve gerekirse suç duyurusu yapılıyor.

8/1/1963

T.C.
İSTANBUL İLİ
Emniyet Müdürlüğü

Şube: I.C.1
Sayı: 521-1014
Konu: Mehmet Akif Ersoy'ua anma töreni Hk.

İçişleri Bakanlığına

Milliyetçiler Derneği İstanbul şubesinin, 28/12/1962 günü saat 17 de Eminönü Öğrenci Lokalinde tertiplelediği, MEHMET AKİF ERSOY'ua anma töreninde; oynanan temsildeki konuşmaların, Devlet icraatını tenkid eder ve dikkati çeker mahiyette görüldüğünden, bu hususa dair alınan memur raporu ilişikte sunulmuştur. Tetkiki ile neticeden bilgi verilmesini arz ve rica ederim.

FİKRET ASLAN
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

Eki 1
DAĞITIM
Bilgi için: İçişleri Bakanlığı'na Gereği: İstanbul C. Savcılığı'na

Malatya
15/1/1963

'AKİF GECESİNDE İRTİCAİ DAVRANIŞ GÖSTERDİ'

T. C.
Malatya Vilayeti
Emniyet Müdürlüğü

F-4

Gizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı orayla kaldırıldı.

Şube: 1 Dos. A.11 Sayı: 1716
Konu: Şair Mehmet Akif'in
anma töreni Hk.

GİZLİ

Malatya
15/1/1963

İçişleri Bakanlığına

27/Aralık/1962 günü saat 20 de İlimiz Ticaret lisesi müsamere salonunda, Ankara Hukuk Fakültesi talebelerinden Selâmi Çekmeçil, Ankara İktisadi İlimler Akademisi öğrencilerinden Osman Artan, aynı Akademi öğrencilerinden Ulvi Topgül ile Hakkı Döner ve Ulvi Köprülü adındaki şahıslar Şair Mehmet Akif'in anma töreni namı altında bir toplantı yapmışlardır.

Bu törenin başlangıcında istiklâl marşı şiir olarak Selâmi Çekmeçil tarafından okunurken son mısrağına doğru perde arkasından Sami Canatan adındaki şahıs yüksek sesle ve yarıya kadar ezan okumuş ve bilâhare Çanakkale şehitleri şiirini, Çanakkale şehitleri tablosu önünde (Mevlüt okunur gibi) kaside şeklinde takdim etmiştir.

Anma töreninde, Y.T.P. İl Başkanı İsmet Bayhan, Malatya'nın Sesi gazetesi yazı işleri Müdürü Necmettin Bilgili, DSI. Mühendislerinden Mehmet Halvacı, tüccar Kemal Müminoğlu, tanınmış murculardan terzi Sait Çekmeçil ve bunun İçişleri Alaettin Düzbak ile Alaettin Gürdün ve bazı öğrenciler vazife almışlardır.

Tören baştan sonuna kadar takip edilmiş olup ezan okumak suretile anma töreninde irticaî davranış gösteren Sami Canatan hakkında düzenlenen zabıt varakası Cumhuriyet Savcılığına tevdi olunmuştur. Arz ederim.

20378

Cezmi Kartay
Malatya Valisi

12425

CEZMİ YAPILDI

21 Ocak 1963
17364

Bu kez Malatya'da bir Akif'i anma töreni yapılıyor, tiyatro oynanıyor, ancak törende ezan okunması 'irticaî davranış' olarak yorumlanıyor ve ezanı okuyan Sami Canatan hakkında tutanak tutulup savcılığa veriliyor.

Malatya

15/1/1963

T.C.
Malatya Vilâyeti
Emniyet Müdürlüğü

Şube: 1 Dos. A.11
Sayı: 1716
Konu: Şair Mehmet Akif’in Anma
Töreni Hak.

İçişleri Bakanlığına

27/Aralık/1962 günü ve saat 20’de ilimiz ticaret lisesi müsamere salonunda, Ankara Hukuk Fakültesi talebelerinden Selâmi Çekmeğil, Ankara İktisadî İlimler Akademisi öğrencilerinden Osman Artan, aynı Akademi öğrencilerinden Ulvi Topgül ile Hakkı Döner ve Ulvi Köprülü adındaki şahıslar, Şair Mehmet Akif’in anma töreni namı altında bir toplantı yapmışlardır. Bu törenin başlangıcında İstiklâl Marşı şiir olarak Selâmi Çekmeğil tarafından okunurken, son mürasasına doğru perde arkasından Sami Canatan adındaki şahıs, yüksek sesle ve yarıya kadar ezan okumuş ve bilâhare Çanakka- le Şehitleri şiirini, Çanakka- le şehitleri tablosu önünde (Mevlüt okunur gibi) kaside şeklinde takdim etmiştir.

Anma töreninde, Y.T.P. İl Başkanı İsmet Bayhan, Malatya’nın Sesi gazetesi yazı işleri Müdürü Necmettin Bilgili, DSİ. Mühendislerinden Mehmet Helvacı, tüccar Kemal Müminoğlu, tanınmış nurlardan terzi Sait Çekmeğil ve bunun işçileri Alaettin Düzbak ile Alaettin Gürün ve bazı öğrenciler vazife almışlardır.

Tören baştan sonuna kadar takip edilmiş olup ezan okumak sureti ile anma töreninde irticaî davranış gösteren Sami Canatan hakkında düzenlenen zabıt varakası Cumhuriyet Savcılığına tevdi olunmuştur. Arz ederim.

Cezmi Kartay
Malatya Valisi

21/1/1963

T. C.
İSTANBUL İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

21/1/1963

Gaziliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı orayla kaldırıldı.

Şube İ.C.I. SAYI : 1591 - 1376

KONU: MEHMET AKİF ERSOY'u
anma töreni Hk.

İçişleri Bakanlığına

İlgi: 8/1/1963 tarih ve Em.Ş.I.521 sayılı yazınıza.
28/12/1962 tarihinde, Milliyetçiler Derneği İstanbul gubesinin Emir
Şüü Öğrenci Lokalinde tertiplendiği MEHMET AKİF ERSOY'u anma törenindeki hatiple-
rin konuşmalarında suç unsuru görülmediği İstanbul C.Savcılığına 15/1/1963 ta-
rihi ve Başın Bürosu 1963/36 sayılı yazısından anlaşılmıştır.
Bilgilerinize arz ederim.

12 13 14 15 16 17 18 19 20 21 22
Ocak 1963
ÇEKİMİ TAPILDI
19928

PIKRET ASLAN
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

15023

-4-

Form No: 121. 10 0 0 - Kurum No: 1 - Çekim No: 1 - Sıra No: 1

Mehmet Akif vefat edeli 27 yıl geçmiştir ama hala O'nun adına yapılan programlar
takibat altındadır..

21/1/1963

T.C
İSTANBUL İLİ
EMNİYET MÜDÜRLÜĞÜ

Şube 1.C.1.

Sayı: 1591-1376

Konu: MEHMET AKİF ERSOY'u anma töreni Hk.

İçişleri Bakanlığına

İlgi: 8/1/1963 tarih ve Em.Ş.I.521 sayılı yazımıza.

28/12/1962 tarihinde, Milliyetçiler Derneği İstanbul Şubesi'nin Eminönü Öğrenci Lokalinde tertiplemediği MEHMET AKİF ERSOY'u anma törenindeki hatiplerin konuşmalarında suç unsuru görülmediği İstanbul C.Savcılığının 15/1/1963 tarih ve Basın Bürosu 1963/36 sayılı yazısından anlaşılmıştır. Bilgilerinize arz ederim.

FİKRET ASLAN
Vali Muavini
İstanbul Valisi Y.

GİZLİGizliliği 19/04/2011 tarih ve
2730 sayılı onayla kaldırıldı.T. C.
Gaziantep İli
Emniyet Müdürlüğü

Gaziantep

Şube: I. Dos.E/3.
Sayı: 134
Konu: Nizip Müftüsü Hk.

12 Subat 1963

İçişleri Bakanlığına

F. C. Kuvveti
8-10 ederi
23.9.63İLGİ: Maraş Askerlik Dairesi Başkanlığının IO/Ocak/1963 tarih ve Ka. I.
3079-63/IOOI3 sayılı yazısı.İlgi tutulan yazıya ilişik olarak gönderilen ve Mehmet Akif gecesi, Nizip
Müftüsü rejime karşı tavır, İnkılaplara ve Atatürk ilkelerine muhalefet yollu ko-
nuşmalar yaptığı hakkındaki Nizip Askerlik Şube Başkanlığının yazıları üzerine yap-
tırılan tetkikatta:26/Aralık/1962 gecesi Şair Mehmet Akif'in anılması için, Cumhuriyet İlk-
okulu salonunda tertip hey'eti tarafından alınan izin üzerine mezkûr toplantıda
İlçe Kaymakamı ve C. Savcisi'nin hazır bulunduğu bir sırada İlçe Müftüsü M. Selim
Köse'ninde davet üzerine bu toplantıya iştirak ettiği ve Bülbül şiirini okuduğu,
rejim, İnkılap ve Atatürk ilkelerine muhalif bir konuşma yapmadığı,28/Aralık/1962 Cuma günü Merkez camisinde hutbe yaptığı sırada yine
Mehmet Akif'le ilgili konuşmalar yaptığı esnada da Kaza J. Kumandanı ve Emniyet
Memurları görevli olarak konuşmalarını takip etmişler ise de yine rejime, İnkılap-
lara ve Atatürk ilkelerine muhalif bir söz sarfetmediği,Yukarıda da belirtildiği üzere gerek Mehmet Akif gecesinde ve gerekse
hutbede suç unsuru bir mevzuu vuku bulmadığı Nizip Kaymakamlığının iş'arinden
anlaşılmıştır.

Arz ve rica ederim.

51258

40982

18 Subat 1963

Salih T. Yavuz
Gaziantep Valisi

30876

DAĞITIM:

Bilgi : İçişleri Bakanlığına,
Adana Bölgesi Em.Başmüfettişliğine,
K. " :Maraş Askerlik Dairesi Başkanlığına

Emniyet Genel Müdürlüğüne

18 Subat 1963

GİZLİ YAZI

121 10 2 6 1

Nizip'te 26 Aralık 1962 günü yapılan Akif'i anma gecesine katılan Nizip Müftü-
sü'nün konuşmasını irticai ve Atatürk ilkelerine aykırı bulan Askerlik Şubesi'nin
yazısı üzerine Valilik inceleme yapmış.

Şair Akifin ölümü

Dün akşam telefonla İstanbuldan haber aldığımız göre bir müddettenberi İstanbulda hasta yatmakta olan şair Mehmed Akif, dün saat on dokuz buçukta vefat etmiştir. Kendisi altmış üç yaşında idi. Birinci büyük millet meclisinde Burdur mebusu olarak bulunmuş ve İstiklâl marşının güftesini yazmıştır.

Şair Akif son osmanlı edebiyat devirlerinde, müstakil bir edebî çeşni sahibi olarak temayüz etmiştir. Nazımdaki tahkiyesi bilhassa kuvvetli idi. Ölümü edebiyat âleminde derin bir teessür uyandıracaktır.

ulus 28.11.36
akif (3)

g-2
g-5

D.

28.11.36

gariyelcin g. 5 m

g. 2 m

g. kocat

gariyelcinin

JK

-32-

CEKİMİ YAPILDI

Resmi erkânı temsilen kimsenin katılmadığı Mehmed Akif'in Beyazıt'taki cenaze töreni, dönemin gazetelerinde bu fotoğrafla yer almıştı.

İRTİCÂ'NIN BU MU MÂNASI?

Zulmü alkışlayamam, zalimi asla sevemem;
Gelenin keyfi için geçmişe kalkıp sövemem.
Biri ecdadıma saldırdı mı, hatta boğarım! ...
-Boğamazsın ki!
-Hiç olmazsa yanından kovarım.
Üç buçuk soysuzun ardından zağarlık yapamam;
Hele hak namına haksızlığa ölsem tapamam.
Doğduğumdan beridir, aşığım istiklale;
Bana hiç tasmalık etmiş değil altın lale!
Yumuşak başlı isem, kim dedi uysal koyunum?
Kesilir belki, fakat çekmeye gelmez boyunum!
Kanayan bir yara gördüm mü yanar ta ciğerim,
Onu dindirmek için kamçı yerim, çifte yerim!
Adam aldırma da geç git! diyemem aldırırım.
Çiğnerim, çiğnenirim, hakkı tutar kaldırırım!
Zalimin hasmıyım amma severim mazlumunu...
İrticâm şu sizin lehçede ma'nâsı bu mu?

Mehmed Akif Ersoy

 C.
 TÜRKİYE CUMHURİYETİ
 KÜLTÜR VE TURİZM BAKANLIĞI

Bank of Azerbaijan National Library and Archives

Handwritten number: 172

Handwritten text: 172

Handwritten text: 172

Handwritten text: 172

Handwritten text: 172

Handwritten text: 172

Handwritten text: 172

Handwritten text: 172

Handwritten text: 172

KUR'AN-I KERİM MEAL VE TEFSİRİ İÇİN YAPILAN SÖZLEŞME

Mehmet Akif ve Elmalılı Hamdi Yazır'ın Diyanet İşleri Başkanlığı ile imzaladığı 3 sayfalık sözleşmenin maddeleri ise şöyle:

- 1- Kur'an-ı Kerim'in tercümesiyle (meali) muhtasar (özet) bir surette tefsirini (yorumunu) Mehmet Akif Bey ile Hamdi Efendi deruhde etmişlerdir.(Üstlenmişlerdir)
- 2- Riyaset-i müşarunileyha (Bahsedilen Başkanlık- Diyanet) Hamdi Efendi ile Mehmet Akif Bey'den her birine altışar bin lira te'diye edecektir. (Ödeme yapacaktır)
- 3- İşbu meblağın (miktarın) te'diyesi (ödemesi) şu suretle olacaktır: Her birine biner liradan cem'an (toplam) iki bin lirası peşin verilecek ve mütebaki (ardından) miktar birinci cüz nihayetinde yüz seksen altışar, diğer cüzlerden beheri (her biri) nihayetinde (bitiminde) yüz altmış altışar lira verilmek suretiyle muksitan (eşit olarak) te'diye edilecektir. (Ödeme yapılacaktır)
- 4- Tarz-ı tahrir şekli-i (Yazım şekli) atide (sıralı) olacaktır. Ayet ve ayat-ı kerime (ayetler) yazılarak altına meal-i şerifi ve bunu müteakip tefsir ve izah kısmı yazılacaktır.
- 5- Tefsir ve izah kısmında bervech-i ati nukat (her yönüyle noktalama) nazar-ı dikkate alınacaktır.

- a) Ayat-ı kerime nisbetindeki münasebat (Ayetler arasındaki ilişki)
- b) Esbab-ı nüzul (İniş sebepleri)
- c) Kıraat 'Ki aşereyi tecavüz etmemek lazımdır.' (Okunuşları, Ki sistem bozulmamalıdır)
- d) İktizasına (gerekliğinde) göre terkib (sentezi) ve hükümarın (Alimlerin) izahat-ı lisaniyesi (yorum dili)
- e) İtikatça Ehl-i Sünnet mezhebine ve amelce Hanefi mezhebine riayet olunarak ayatın (ayetlerin) mütaazamın (içerdiği) olduğu ahkam-ı diniye (dinin hükümlerini), şer'iyye ve hukukiyye (din ve hukuku), ictimaiyye (toplum) ve ahlakıyye (ahlakın) işaret veya alakadar bulunduğu mübahis-i hikemiyye (bahsedilen hikmetleri) ve ilmiyye müteallik (ilimle alakalı) izahat (açıklama) bilhassa (özellikle) tevhid ve tezkir-i birliği ve (kapsadığı) meva'ıza (vaazlar) müteallik (alakalı) ayatın (ayetlerin) mümkün mertebe basit izahı, alakadar ve yahut münasebattar (ilgili) olduğu bazı tarih-i İslam vukuatı(İslam tarihi olayları.)
- f) ... müelliflerince (yazarları tarafından) yanlış veya tahrif yolu şeyler dermeyan edildiği (ortaya konulmuş olduğu) görülebilen noktalarda tenbihat-ı muhtevi (uyarı içerikli) notlar.
- g) İnde'l-iktiza (gerekliğinde) nasih ve mensuh (hükümü kaldıran ve kaldırılan) ve ayrılmış.
- h) Baş tarafa mühim bir mukaddime tahririyle (yazısı ile) bunda hakikat-i Kur'an'ın (Kur'an gerçeklerinin) ve Kur'an'a müteallik mesail-i mühimlerin (Kur'an'a dair önemli meselelerin) izahı

6- Peyderpey takarrür eden (yazılıp karar verilen) müsveddeler üçer nüsha olarak tebyiz edilerek (temize çekilerek) biri Hamdi Efendi'de, biri Akif Bey'de diğeri de riyaset namına heyet-i müşavere (Danışma kurulu) azasından Aksekili Hamdi Efendi'de bulunacaktır.

7- Müsveddelerin tebyiz (Temize çekilmesi) ve inde'l-iktiza (gerekliğinde) kütüphanelerden bazı eserlerin istinsah ettirilmesi (çoğaltılması) için mumaileyhimin (ismi geçerenlerin) emrinde ücret-i maktu'a (Belirlenen ücretle) ile güzel yazılı bir yahut icab ederse iki zat istihdam olunacak ve bunlara takdir edilecek ücret riyasetten (Diyanet Başkanlığı'ndan) te'diye kılınacaktır (ödenektir.)

8- İlk tab'ın (İlk baskının) Diyanet İşleri Riyaseti'nin hakkı olup on bin adet olarak güzel kağıda ve nefis bir surette tab ettirilecek ve fakat yüzde yirmisi müelliflere ait olacak ve tabın şeklini müellifler tayin edecektir.

9- Eser-i mezkurun (Bahsedilen eserin) esna-yı tabında (basılması sırasında) formaların tashih (düzeltme) ve tab'ına (basımına) müteallik (ilişkin) bütün işgalat (uğraş, sorumluluk) riyaset-i müşarunileyhaya aittir.

10- Sahifelerin istertopisi alınacak ve bila bedel (ücretsiz) müelliflere (yazarlara) verilecektir.

11- Birinci tabından sonra, hakkı tab (Basım hakkı) yalnız müelliflere ait bulunduğu cihetle müellifler dilediği miktarda eser-i mezkuru (Bahsedilen eseri) tab edilecektir (Basabilecektir).

12- İş bu mukavelename iki nüsha olarak tanzim ve teati kılındı.

OSMANLI DEVLETİN’DEKİ SİCİL KAYDI ‘AKİF EFENDİ’ DİYE BAŞLIYOR

Mehmed Akif [ERSOY] Efendi’nin memuriyet sicil dosyası.

30 Mayıs 1910

[Transkripsiyon]

Sicill-i Umûmî (Genel Sicil kaydı)

Akif Efendi;

Fatih dersi’âmlarından (Hocalarından) İpekli müteveffâ (vefat etmiş) Tahir Efendi’nin mahdûmudur(oğludur). Bin iki yüz doksan sene-i hicriyesinde (Hicri 1290 yılında) sene-i mâliye (Osmanlı’da 1 Mart’tan itibaren geçerli olan sayım yılı) 1289 [1873] Kal’a-i Sultaniye [Çanakkale] Sancağı’na mülhak (bağlı) Bayramiç kasabasında tevellüd eylediği(doğduğu) tezkere-i osmaniyesi sûret-i musaddakasında (resmi belgelerinde) muharrerdir (kayıtlıdır).

Mukaddemât-ı ulûmu sûret-i husûsiyede tahsîl etdikden sonra (İlk öğrenimini özel aldıktan sonra) Mülkiye İdâdîsi’ne (Sivil lise) girerek mülâzemet rü’ûs (ders almıştır) ve ba’dehu (ardından) Mülkiye Baytar Mektebi’ne (Veterinerlik Yüksek Okulu) dâhil olarak dört sene tahsîl etdikden sonra icâzetnâme (diploma) almıştır.

Türkçe ve Fransızca tekellüm (konuşan) ve kitâbet eylediği (yazdığı) tercüme-i hâl (özgeçmiş) varakasında (dosyasında) muharrerdir (kayıtlıdır).

Bin üç yüz on beş senesi Cemaziyelahirinin on yedisinde 14 Kanunievvel sene [1]309 [26 Aralık 1893] yedi yüz elli kuruş ma’âşla Orman ve Ma’âdin (Orman ve Maden) ve Zirâ’at Nezâreti (Ziraat Bakanlığı) Zirâ’at Beşinci Şu’be Baytar Müfettiş Mu’âviliği’ne (Veteriner Müfettişi Yardımcılığına) ta’yîn ve üç yüz on dört senesi Şevvalinin dokuzunda 1 Mart sene [1]313 [13 Mart 1897] icrâ kılınan (yaşanan) te’cîlâtında (gecikmeden) ma’âşı altı yüz yetmiş beşe tenzîl (indirildi).

Üç yüz on beş senesi Rebiülahirinin yirmi ikisinde 8 Eylül sene [1]313 [20 Eylül 1897] iki yüz yirmi beş kuruş ve üç yüz yirmi bir senesi Şevvalinin beşinde 12 Kanunievvel sene [1]319 [25 Aralık 1903] yüz elli beş kuruş zammıyla bin elli beş kuruşa iblâğ edilmiştir (çıkartılmıştır).

Üç yüz yirmi dört senesi Muharreminin on altısından 1 Mart sene [1]322 [14 Mart 1906] i’tibâren ma’âşı Orman ve Ma’âdin bûdjesinden bi’t-tenzîl (indirilerek) Zirâ’at sandığı’ndan tesviye edilmiştir (artırılmıştır).

Sene-i merkûme Şabanının yirmi altısında 4 Teşrinievvel sene [1]322 [17 Ekim 1906] ilâveten me’mûriyet olarak üç yüz kuruş ücretle Halkalı Zirâ’at Mektebi Kitâbet-i Resmîye mu’allimliğine (Halkalı Yüksek Ziraat Okulu Resmi Yazışmalar hocalığı) ta’yîn ve bin üç yüz yirmi altı senesi Şabanının ikisinde 16 Ağustos sene [1]324 [29 Ağustos 1908] bin elli beş kuruş ma’âşına iki yüz doksan beş kuruş ve sene-i merkûme Ramazanının on sekizinde 1 Teşrinievvel sene [1]324 [14 Ekim 1908] dört yüz elli kuruş zamâyim vukû’uyla

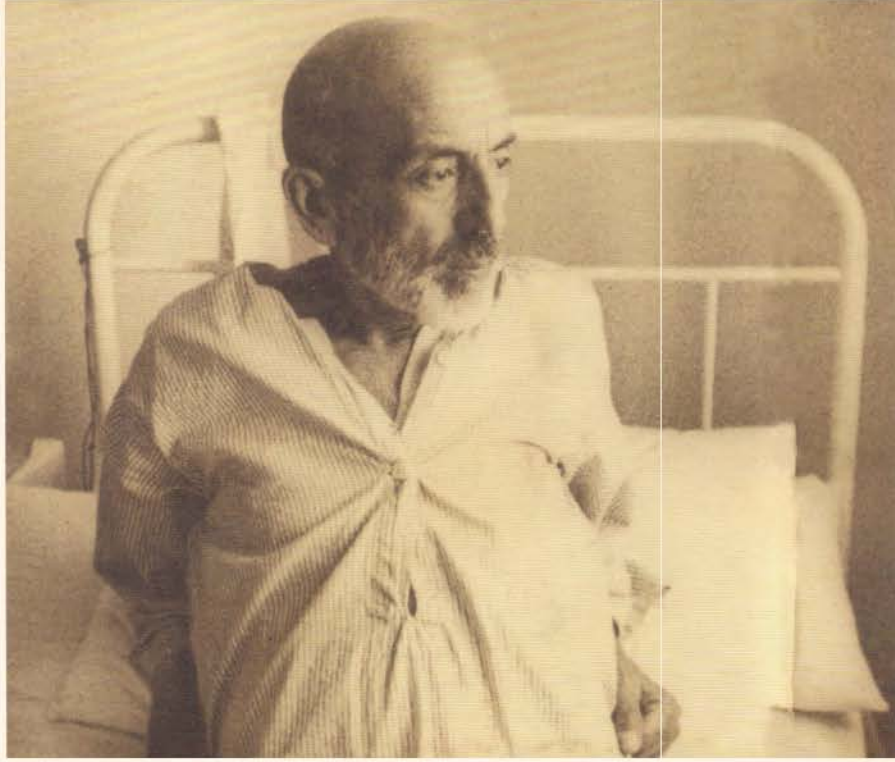
(artışla) bin sekiz yüz kuruşa iblâğ (çıkarıldı) ve sene-i mezkûre (Belirtilen yılın) Şevvalinin yedisinde 23 Teşrinievvel sene [1]324 [5 Kasım 1908] yedi yüz kuruş ücretle Mülkiye Baytar Mektebi Harîta-i Sıhhiye (Veteriner Yüksek Okulu Hayvan Islahı Şubesi) ve Kitâbet-i Baytariye (Veterinerlik yazışmaları) Hukûk-ı Ticârî (Ticaret hukuku) ve Kânûn-ı Tıb (Hekimlik mevzuatı) mu'allimliği (müdürlüğüne) uhdesine ihâle edilmiş (atanmış) ise de târîh-i mezkûrda istifâ etmiştir. (Belirtilen tarihte istifa etmiştir)

Sene-i merkûme (geçen sene) Zilkadesinin yirmi ikisinde 6 Kanunievvel sene [1]324 [19 Aralık 1908] Halkalı Mektebi'nde Kitâbet-i resmiye mu'allimliğinden (öğretmenliğinden) dolayı almakda olduğu üç yüz kuruş ücrete yüz kuruş zam olarak dört yüz kuruşa iblâğ edilmiştir.

Mûmâ ileyh (bahsedilen) sa'y ü gayret (iyi gayreti) ve hüsn-i hâl (iyi hali) ve sîret-i asumanîyeden olduğu Zira'at Hey'et-i Fenniyesi Riyâseti'nden (Ziraat Bilim Başkanlığı'ndan) tasdik kılınmıştır.

Mûmâ ileyh (adı geçen) nüfûs tezkere-i osmaniyesi sûretiyle Dersaadet Mekteb-i İdâdîsi'nden (İstanbul Lisesi'nden) ahz eylediği (aldığı) 11 Teşrinisani sene [1] 305 [23 Kasım 1889] târîhli mülâzemet rü'ûsu (sertifika) ve Mülkiye Baytar Mektebi'nden aldığı 12 Eylül sene [1] 313 [24 Eylül 1897] tabâbet-i baytariye icâzetnâmesinin (Baytarlık uzmanlığı diplomalarının) sûretleriyle, me'mûriyetine târîh-i ta'yînine (memur olma) ve mikdâr-ı ma'âşına (maaş miktarına) dâ'ir Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at Kısmı Muhâsibelerinin 8 Temmuz sene [1] 325 [21 Temmuz 1909] ve 2 Ağustos sene [1] 325 [15 Ağustos 1909] târîhli derkenârları (kenar yazılı) asl-ı tercüme-i hâl varakasıyla (özgeçmişin asıl belgesiyle) berâber Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at Nezâreti (Orman, Maden ve Ziraat Bakanlığı) Sicil Şu'besi'nde mahfûzdur (saklıdır). Fî 18 Cemaziyelevvel sene [1] 328 ve fî 17 Mayıs sene [1] 326 [30 Mayıs 1910].

Mûmâ ileyh (adı geçen) bin üç yüz yirmi altı senesi Şevvalinin yirmi altısında 11 Teşrinisani sene [1] 324 [24 Kasım 1908] ayrıca altı yüz kuruş ma'âşla Darülfünun (İstanbul Üniversitesi) Edebiyat Şu'besi birinci sene Edebiyat-ı Osmaniye mu'allimliğine (Osmanlı Edebiyatı Öğretmenliğine) ta'yîn edilüb (atanıp) üç yüz yirmi yedi senesi Şabanının yirmi birinde 25 Ağustos sene [1] 325 [7 Eylül 1909] icrâ kılınan (uygulanan) tensîkâtında (indiriminde) iki bin kuruş ma'âşla Umûr-ı Baytariye Müdür Mu'avinliği'ne (Veterinerlik Müdür Yardımcılığına) terfî' ve Halkalı Zirâ'at Mektebi Kitâbet m'allimliği (Halkalı Ziraat Okulu Resmi Yazışmalar hocalığına) ma'âş sene-i merkûme Zilkadesinin yirmi ikisinde 22 Kanunievvel sene [1] 325 [4 Ocak 1910] beş yüz kuruşa iblâğ edildiği (çıkarıldığı) Orman ve Ma'âdin ve Zirâ'at (Orman, Maden ve Ziraat) Sicil Şu'besi'nin 7 Mart sene [1] 326 [20 Mart 1910] târîhli vukû'ât pusulasında (sicil kaydında) gösterilmiştir."

Mehmed Akif Ersoy tedavi amaçlı kaldığı Beyoğlu'nda Mısır Apartmanı'nda..
Bugünlerinde dahi tüm görüşmeleri İstihbarat tarafından yakinen takip ediliyor.

16 Haziran'da İstanbul'a gelen Akif'in gelişi, gazetelerde ancak 21 Haziran'da haber olabiliyor..

1925'ten itibaren gönüllü sürgün olarak kaldığı Mısır'dan kızı Feride için imzalayıp gönderdiği fotoğraflarından biri..

EN ÇETİN DÖNEMDE MÜCADELE İLE GEÇEN BİR ÖMÜR

1873'te İstanbul'da Fatih Sarıgüzel'de Sarı Nasuh Sokağında doğdu. Âkif'in babası Mehmed Tâhir Efendi (1826-1888), Fatih Medresesi müderrislerinden di. Annesi Emine Şerife Hanım (1836-1926) ise ibadet ve zikirleriyle meşgul bir insandı.

- 1890'da Baytar mektebine kaydoldu.
- 1893'te Halkalı Baytar ve Ziraat Mektebi 'Veteriner Fakültesi'nden birincilikle mezun oldu ve baytar müfettiş muavirliğine tayin edildi.
- 1896'da Beşinci Ordu süvari alaylarına alınacak atlara bakmak için önce Adana'ya, oradan da Şam'a kadar gitti.
- Eylül 1898'de "Tophane-i Âmire" veznedarı Mehmed Emin Bey'in kızı İsmet Hanım'la evlendi. Bu izdivaçtan üç kızı, üç oğlu dünyaya geldi: Cemile, Feride, Suad, İbrahim Naim (bir buçuk yaşında vefat ediyor), Emin, Tahir.
- Temmuz 1908'de İrşad ve eğitim faaliyetlerine katılarak İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Şehzadebaşı Kulübü'nde Arapça dersleri vermeye başladı. "Cemiyet'in bütün emirlerine, bilâ kayd ü şart itaat" ibaresini kabul etmeyerek; "Ben Cemiyet'in yalnız emr-i ma'rufuna biat ederim. Mutlak söz veremem!" itirazında bulundu. Cemiyete üyelik yemini değiştirildi.
- 27 Ağustos 1908'de Başyazarlığını yaptığı Sırat-ı Müstakim dergisi yayımlanmaya başladı. Aynı yıl Darülfünun Edebiyat Şubesi 'Edebiyat-ı Osmâniye' muallimliğine tayin edildi.
- 13 Nisan 1909'da çok endişelendiği 31 Mart Vakası meydana geldi.
- 27 Nisan 1909'da II. Abdülhamid Han'ın 33 yıllık saltanatına, Hareket Ordusu'nun tehditleri altında son verildi. Sultan V. Mehmed Reşat tahta geçirildi.
- Nisan 1911'de ilk şiir kitabı 'Safahat' basıldı.
- Haziran 1913'te Safahat'ın üçüncü kitabı "Hakkın Sesleri" yayımlandı.
- Ocak 1914'te Abbas Halim Paşa'nın davetiyle Mısır'a gitti. Üksur'a kadar gitti. Medine'ye kadar yolculuk yaptı. Hicaz Demiryolu'nu kullanarak Şam üzerinden 1914'te İstanbul'a döndü.
- Ağustos 1914'te Safahat'ın dördüncü kitabı, 'Fatih Kürsüsünde' basıldı.
- Mayıs 1915'te Sultan V. Mehmed Reşat'ın emir ve müsaadesiyle, Teşkilat-ı Mahsusa'nın başındaki ismi Kuşçubaşı Eşref Bey'in idaresindeki hususi bir heyetle Arabistan'ın Necid bölgesine yapılan seyahatte vazife aldı. "Necid Çöllerinden Medine'ye" şiiri bu ziyaretin ilhamıyla yazıldı.
- Ekim 1917'de Safahat'ın beşinci kitabı "Hatıralar" yayımlandı.
- Temmuz 1918'de Osmanlı Devleti'nin 36. ve son sultanı VI. Mehmed Vahideddin tahta çıktı.
- Ocak 1920'de Son Osmanlı Meclis-i Mebusan'ı açıldı. Mehmed Âkif, Darü'l-Hikmeti'l-İslamiyye üyeliğine atandı.
- 16 Mart 1920'de İstanbul, İtilaf devletlerince işgal edildi.
- 23 Nisan 1920'de Büyük Millet Meclisi açıldı.
- 24 Nisan 1920'de Âkif, Milli Mücadele'ye katılmak için Ankara'ya ulaştı.
- Haziran 1920'de Mehmed Âkif, Burdur'da en yüksek oyu alarak mebus seçildi.

- **Kasım 1920'de** Sebülürreşad, Kastamonu'da Nasrullah Camii'nde verdiği vaazı, konuşmaları ve Milli Mücadele haberlerini yayımladı.
 - **Şubat 1921'de** Maarif Vekili Hamdullah Suphi (Tanrıöver), Mehmed Âkif'e mektup yazarak İstiklal Marşı yarışmasına davet etti.
 - **12 Mart 1921'de** İstiklal Marşı, Büyük Millet Meclisi'nde müzakere edilerek kabul edildi.
 - **1-16 Ağustos 1922** tarihleri arasında, Ali Fuad Paşa'nın başkanlığında cep-heleri dolaşan mebuslar heyetinin içinde irşad vazifesi yaptı.
 - **27 Mart 1923'te** Trabzon Mebusu Ali Şükriü Bey ortadan kayboldu, daha sonra Mustafa Kemal'in gönüllü muhafızı Topal Osman tarafından hunharca katledildiği ortaya çıktı.
 - **1 Nisan 1923'te** Büyük Millet Meclisi, seçimlerin yenilenmesi kararını aldı.
 - **Mayıs 1923'te** Mehmed Âkif, bir daha aday yapılmadı, seçime giremeyeceği için İstanbul'a geri döndü. Beylerbeyi'ne yerleşti.
 - **Ekim 1923'te** Abbas Halim Paşa'nın davetine uyarak kışı geçirmek üzere Mısır'a gitti.
 - **29 Ekim 1923'te** Cumhuriyet ilan edildi.
 - **3 Mart 1924'te** Halifelik kaldırıldı. Tevhid-i Tedrisat Kanunu çıkarıldı.
 - **Ağustos 1924'te** Safahat'ın altıncı kitabı Asım basıldı.
 - **21 Şubat 1925'te** Kur'an-ı Kerim'in tercümesi ve tefsiri ile ilgili ödenek ayrılması kararı TBMM'den çıkarıldı. Tefsir, ulemadan Elmalılı Hamdi (Yazır) Efendi'ye, tercüme ise Ahmet Hamdi Akseki'nin ısrarlarıyla Mehmed Âkif'e verildi.
 - **4 Mart Mart 1925'te** Hükümet, diğer bazı yayın organlarıyla birlikte Sebülürreşad'ı da kapattı.
 - **Mayıs 1925'de** Sebülürreşad'ın imtiyaz sahibi ve müdürü Eşref Edib (Fergan), "Vatan hainliği" iddiasıyla Şark İstiklal Mahkemesi'nde idamla yargılanmak üzere tutuklandı.
 - **Ekim 1925'te** Mehmed Âkif, Mısır'a gönüllü bir sürgün olarak gitti. Giderken yakınlarına şu halini şikâyet ediyordu: "Arkamda polis hafiyesi gezdiriyorlar. Ben vatanını satmış ve memlekete ihanet etmiş adamlar gibi muamele görmeye tahammül edemiyorum ve işte bundan dolayı gidiyorum."
 - **Ocak 1926'da** Kur'an-ı Kerim tercümesi için çalışmalara başladı. Annesi Emine Şerife Hanım, 90 yaşında İstanbul'da vefat etti. Akif, Mısır Darülfünununu Edebiyat Şubesi, Edebiyat-ı Türkiye müderrisliğine atandı.
 - **1931'de Mehmed Âkif**, Türkiye'den gelen haberlerden kaygılanarak Kur'an meali için aldığı bin lirayı iade etti.
- Çok geçmeden 1932'de Türkçe Ezan, Türkçe Kur'an ve tekbir okunmaya başlandı.
- **1933'te** Mısır'da Safahat'ın yedinci ve son kitabı Gölgeleler basıldı.
 - **Temmuz 1935'te** rahatsızlığı iyice ilerleyince Mısır'dan hareketle Kudüs ve Hayfa'ya uğrayarak Beyrut'ta sayfiye yeri olan Cebel-i Lübnan'a geçti.

- 9 Ağustos'ta Antakya'ya geldi ve Cemil Berakat Bey'in misafiri oldu. Fransız işgali altında bulunan Antakya'da üç hafta kadar kaldı.

- 16 Haziran 1936'da Mehmed Âkif ağır hasta olarak İstanbul'a büyük zorluklarla ulaşabildi. Kendisini İstanbul rıhtımında yakınları ve Abbas Halim Paşa'nın kızı Prenses Emine Harımefendi'yi temsilen gelen kâhyasından başka karşılayan olmadı. Mehmed Âkif, Abbas Halim Paşa'nın Maçka'daki evine misafir oldu ve daha sonra müşahede için Şişli Sıhhat Yurdu'na yatırıldı. 20 gün sonra Mısır Apartmanı'nda kendisi için hazırlanmış daireye yerleştirildi.

- 27 Aralık 1936'da Mehmed Âkif, Mısır Apartmanı'nda vefat etti.

- 28 Aralık'ta Cenaze namazı Beyazıt Camii'nde kılındı. Mehmed Âkif'i son yolculuğuna gençler uğurladı. Bayrağa ve Kâbe örtüsüne sarılmış tabutu Edirnekapı Mezarlığı'na kadar omuzlarda taşındı.

11 yıl vatanından ayrı yaşadı

Çanakkale Destanı'nı o yazdı. Ordunun Duası'nı o kaleme aldı. Kurtuluş Savaşı öncesi esaret günlerinin acı terennümünü Bülbül'ün dilinden o haykırdı. Milli Mücadele'nin sesi, kalem ve soluğu oldu. Şiirleriyle, vaazlarıyla Anadolu'nun mücadele ateşini gönüllerde sönmez bir meşale gibi tutuşturmasını o bildi. Tefrika belasına isyan edip ümmet sancağı altında en önde ve vakurlu bir şekilde durmak düşüncesini o dile getirdi. Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nde millet mebusu olarak eğitim ve neşriyatla ilgili çalışmalarda onun öncülükleri oldu.

Kaçak göçmen gibi ülkesine dönmüştü

Baş muharrirliğini yaptığı Sırat-ı Müstakim ve Sebilürreşad mecmualarında İslam âleminin dertlerini o dile getirdi. Bu milletin kurtuluş destanı olan İstiklal Marş'ını yazdı ve yine milletine armağan etti. 1923'ten sonra ise usulca kendi hayatına döndü, takip edildiği endişesiyle kahroldu, acı ve zor günlerin pençesine düştü. 1925 yılında sessizce gönüllü bir sürgün yaşamak isteğiyle Mısır'a gitti. 1936 yılının ortalarına doğru bir kaçak göçmen gibi ülkesine döndüğünde çocuklar gibi sevinçliydi. Vatanında gömülmek arzusunun kavuştuğu için sevincini asla gizlememişti. 27 Aralık 1936'da bütün kederlerine son veren ilahi emir vaki olmuş, ruhunu Allah'a teslim etmişti. Üzeri çıplak bir tabuta konularak Beyazıt Camii'ne getirildi. Kimsesiz bu cenazenin Mehmed Âkif'e ait olduğu haberi bir çılgılık gibi yayıldı. Tabut önce ay-yıldızlı bayrakla sonra da Kâbe örtüsüyle süslendi. Ve o gün talebelerinin ve milletin omuzlarında son yolculuğuna uğurlandı.

İstiklal Şairi Hilvan'da, bakışlar manidar...

Cüda Gibiyim Ceddimin Diyarında

*Vatan-cüdâ gibiyim ceddimin diyarında!
Ne toprağında şu yurdun, ne câyibârında,
Bir âşinâ sesi, yâhud bir âşinâ izi var!
Sadâma beklediğim aksi vermiyor ovalar.*

*Vatan-cüdâ olayım sinesinde İslâm'ın...
Bu akibet, ne elîm intikamı eyyamın!
Ben ki yaşıyım artık düşük kolum, kanadım;
Bu intikamı çalışsın da alsın evlâdım.*

(Mehmed Akif)

'İlk kez yayınlanan belgelerle...'

'Vatanında Cüda' İstiklal Şairi

İstiklal Marşımızın yazarı, Milli Mücadele'de vazaları cephelerde dağıtılan, Kurtuluş Savaşı'nı veren Meclis'te milletvekilliği yapan, Anadolu'da isyanları bastırmak için il il gezerek halkı İstiklal Savaşına çağıran Mehmet Akif'in, günün birinde kendi ülkesinde 'sakıncalı', 'mürteci' 'tehdit' durumuna düşürüleceğini, Safahat adlı eserinin toplatılarak imha edilmesi talimatının verileceğini kim tahmin edebilirdi ki...

Çoğu zaman tartarız;

-- Mehmet Akif Nisar'a neden gitti?

- Neden 11 yıl ülkesine dönmedi?

- Gerçekten peşine hafiyeler takıldı mı?

- Hilafet, şapka, Cumhuriyet ve yöneticileri için neler düşündü, hangi ifadeleri kullandı?

- Daha da önemlisi, 'İslamcı/dindar' bir şair olan Mehmet Akif'e yeni rejim nasıl bakmıştı?

- Ülkede kalsaydı İstiklal Mahkemelerinde yargılanır mıydı?..

- Safahat bu ülkeye neden sokulmadı ve nasıl imha ettirildi?

- Hastalık ve yoksulluğun pençesinde kavranan Akif'i rejim nasıl izletmişti?

Ve daha onlarca soru...

İşte, 'İrtica 906' koduyla tutulan gizli/resmi belgeler, bu sorulara önemli ölçüde cevap veriyor. Bizat Devlet Arşivleri'nde bulunan, İçişleri Bakanlığı, Emniyet Teşkilatı ve istihbarat kaynaklarının tuttuğu belgeleri inceledikçe bu ülkenin 'İstiklal Şairinin vatanında nasıl 'Cüda' duruma düşürüldüğünü, tahkir ve tezyif edildiğini hayretler içerisinde göreceksiniz.

KOD ADI: İRTİCA-906

Mehmet Akif Ersoy

